

Raoul Vaneigem

Wij, eindeloos begerend

Nous qui désirons sans fin

le cherche midi, 1996, collection amor fati

Achterflap

Onder de vorm van korte analyses en stellingen worden de handelsmaatschappij in verval en de levende maatschappij die geroepen is ze te overstijgen, aan een kritisch onderzoek onderworpen in *Wij, eindeloos begerend*. Het wereldwijde kapitalisme is niets anders meer dan een parasitair systeem dat het bestaan bepaalt van een bureaucratie die de politiek onder de knoet van woekerpraktijken houdt.

Vermits ze buiten de economie van de uitbuiting geen andere oplossingen zoeken, wordt elke sociale organisatie zo tot in haar protesten toe bedreigd om samen met die economie ten onder te gaan.

Indien we geen beschaving willen die al haar hoop op de dood heeft gericht, dan willen we al helemaal geen maatschappij waar het leven door het oog van de rentabiliteit wordt bekeken.

Hoe dan verhinderen dat begeerten omslaan in hun tegengestelde? Hoe ze ontdoen van het negatieve waarmee een eeuwenoude traditie ze heeft omgord? Hoe weten wat men wil en willen wat men weet? Het antwoord ligt in ons zodra het erop aankomt herboren te worden voor het meest levende in ons.

Raoul Vaneigem, lid van de Situationistische Internationale van 1961 to 1970, is een van mensen die de ideeën van de laatste dertig jaar het meest heeft beïnvloed. Hij is de schrijver van:

- *Traité de savoir-vivre à l'usage des jeunes générations* (Gallimard, 1967 ; Folio Actuel, 1992)
Handboek voor de jonge generatie (De Arbeiderspers, 1978) vertaling FF De Haan.
- *Le livre des plaisirs* (Encre, 1979 ; Labor, 1993)
- *Adresse aux vivants sur la mort qui les gouverne et l'opportunité de s'en défaire* (Seghers-Laffont, 1990)
- *Lettre de Staline à ses enfants enfin réconciliés de l'Est et de l'Ouest* (Manya, 1992)
- *La Résistance au Christianisme - Les hérésies des origines aux XVIIIe siècle* (Fayard, 1993)
- *Les Hérésies* (PUF, collection Que Sais-je ? 1994)
- *Avertissement aux écoliers et lycéens* (Mille-et-une-nuits, 1995) Waarschuwing voor leerlingen en scholieren, 2024, vertaling GC <https://www.globalinfo.nl/recensies-enzo/waarschuwing-voor-leerlingen-en-scholieren-raoul-vaneigem/>

Voor Brigitte.
Voor Chiara.

Inhoud

- Inleiding. Onverstoorbaar en onzeker wie het toeval overwint.
- De parasitaire economie, het ultieme stadium van uitbuiting van de mens en van de natuur

Stand van zaken

De productie opgeofferd aan de consumptie

Het einde van de Welfare State of de consumptie opgeofferd aan het beheer van het kapitaal

Het rijk van de vrijhandel

De parasitaire economie

De concentratie van het kapitaal en de geconcentreerde wereld

Het leven opofferen aan het opgeofferde overleven

De revolutie in spaarstand

- Het overgangsstadium: van de onmenselijke uitbuiting naar het handelshumanisme

Van de kritische consumptie naar de productie van natuurlijke energieën

Het ethische stadium

De omschakelingen

Het nieuwe verbond

- De wereld wordt herboren uit de ontluikende begeerte
- Aan de kinderen die de nachtmerrie van de oude wereld zullen verjagen

Inleiding

Onverstoorbaar en onzeker
wie het toeval overwint.

We staan in de wereld en in onszelf op het kruispunt van twee beschavingen. De ene voltooit haar zelfvernietiging door de wereld te steriliseren met haar ijselijke schaduw, de andere ontdekt in de eerste gloed van een herboren leven de nieuwe mens, gevoelig, levend en scheppend, tengere twijg van een evolutie waarin de economische mens niets anders meer is dan een dode tak.

Nooit eerder in de existentiële en planetaire tijd en ruimte bereikte de wanhoop om te moeten overleven in plaats van te leven dergelijke extreme spanning. Nooit eerder werd de eis om het leven voorrang te geven op het totalitarisme van het geld en van de financiële bureaucratie wereldwijd in die mate aan gevoeld.

Nooit eerder tenslotte vielen zoveel bevolkingen en particulieren ten prooi aan de ontredde waarin de meest angstige van de vrijwillige onderdanigheden verweven is met de kalme vastberadenheid om aan de hand van een losbarsting van genot en van leven de noodzaak te doorbreken van de handel die de horizon dichtmetselt.

Voor het eerst in de Geschiedenis gaat een ware internationale van de mens van start. Ze wordt opgericht op aangeven van de vrouw, onder de onweerstaanbare kracht van haar bevrijding. Ze wordt door geen enkel decreet noch statuut geregeld. Ze heeft genoeg aan het verlangen tot individueel en collectief leven dat van Chiapas tot de Oeral een mensheid uitvindt waarvan de oude wereld de naam usurpeerde en er de eigenschappen van negeerde.

Omdat het over de kern van ons dagelijkse bestaan gaat, is niets belangrijker dan de bewustwording ervan.

Het kan ijdel lijken om in enkele bladzijden de toestand van corruptie in herinnering te brengen die op enkele jaren tijd al wat wordt gezegd, gedacht en ondernomen onder de meest verschillende voorwendselen heeft aangetast. Mijn enige wens was om enige klaarheid te scheppen in het debat waar volgens mij niemand aan ontsnapt: ofwel sterven aan de gelaten woede van een maatschappij die zich vastrijdt in de verveling en de onmenselijkheid, ofwel het plezier van het leven aangrijpen en iedereen naar de keel grijpen die ons, in naam van de economie, de weg verspert.

Indien van al wat ik schrijf, weinig wordt gehoord, dan wordt gelukkig niets ervan gerecupereerd door de wereld waarin de realiteit van de dood en de schaduw van het afwezige leven domineren. In welke toestand van onzekerheid, onbeholpenheid of vergissing ik me ook mocht bevinden, ik heb nooit opgehouden me te hernemen aan het begin van een bestaan dat elke dag herbegint, op de plaats waar een mutatie zich voltrekt die onze stervende beschaving altijd onmogelijk heeft verklaard.

Ik leer om alles te willen en niets te verwachten, met als enige gids de zekerheid mens te zijn en het bewustzijn het nooit genoeg te zijn.

De parasitaire economie, het ultieme stadium van de uitbuiting van de mens en van de natuur

De handelswaar is het beste der dingen geweest in de ergste der werelden, de wereld die erdoor werd gemaakt. Geen enkele van de gelukkige gevolgen ervan die niet werd betaald met het ongeluk van generaties veroordeeld tot de oogst van de bitterheid van een leven, opgeofferd aan werken.

Door zich te troosten en verontwaardigd te zijn over een dergelijk betreurenswaardig lot, heeft de filosofische en godsdienstige gedachte het zich voortreffelijk veroorloofd er niets aan te veranderen. Het is een uitgesproken neiging van de ontaarde mens om de balans op de maken van een ramp met de bedoeling er de onafwendbaarheid van aan te tonen en zich wijselijk neer te leggen bij de onrechtvaardigheid en de wanorde.

De gehoorzaamheid die gisteren nog werd gerechtvaardigd door de vreze Gods, diezelfde gehoorzaamheid wordt vandaag met dezelfde standvastigheid vereist van de volkeren door de wetten van de markt, die de plaats van die vreze Gods innamen. We zijn doorweekt van afhankelijkheid, en er alleen voor te staan, boezemt ons nog meer angst in dan de gedachte alleen wankelende steun te vinden.

Het is nochtans de uitdaging van de fataliteit die moet worden opgeheven, nu ze, ontdaan van haar mythische pracht, niets anders blijkt te zijn dan de blinde geest van een economie die is uitgeput omdat ze de mens en de aarde heeft uitgeput.

Een onmenselijke geschiedenis schrijven van de mensheid zou enige verdienste kunnen hebben indien ze niet reeds met ontelbare volumes de volledige herinnering in beslag neemt van een beschaving die de glorie viert van mensen die er prat op gingen eerloos te zijn. Het einde van een tijdperk spoort aan tot het nemen van sluiptwegen. Lautréamont blijft hier voorbeeldig: "Ik zal in een paar regels uitleggen dat Maldoror, toen hij nog jong en gelukkig was, een goed mens was. Maar dat is nu verleden tijd. Later beseftte hij dat hij als slecht mens ter wereld was gekomen: wat een ongelooflijk noodlot!" [*Isidore Ducasse Comte de Lautréamont, De zangen van Maldoror, Kelderuitgeverij 2011, vertaling René Sanders, p22 derde strofe*]

Er bestond een verzamelaarseconomie vooraleer de landbouw en de metallurgie uit de aarde werden gesleurd zoals het werk uit de mens. Het ging om een selectief oogsten uit de veelheid aan goeds uit de natuur, het moedigde het scheppende instinct aan van de soort die zich langzaam uit zijn originele dierlijkheid losmaakte. Met de zorg voor het verbeteren en het sociale gebruik van die oogst ontstonden een overstijgen van het zuiver adaptieve karakter dat het genie is van de fauna en de flora.

Indien men de archeologen die hun sites doorzochten mag geloven, dan leefden mannen en vrouwen een verschillend, maar niet gescheiden bestaan, elk zorg dragend voor de eigen bevoegdheden, zonder enige superioriteit uit te oefenen op de ander.

Een symbiose die de mensen en de dingen verenigde in hun natuurlijke en om zo te zeggen baarmoederlijke omgeving, liet een zekere harmonie doorschijnen in de gezamenlijke vooruitgang van de zeden en de technieken die er de verfijning van ondersteunden.

Hebben de veranderingen van klimaat een rol gespeeld ten nadele van de vrouw, die verantwoordelijk was voor de aanvoer van voedsel uit de plantenwereld? Kreeg de jacht, waar de dierlijkheid van de list en van het roofzuchtige geweld het best tot hun recht komen, plots de overhand en heeft het over de vrouw en de aarde een dominantie ingesteld die men gewoon was uit te oefenen over het beest, met wapens die doden? Op de hand die streelt en plukt volgt de ijzeren vuist. Het zwaard dat de voor van de zaaier trekt en het vlees doorploegt brengt uitbundig vruchten voort en brengt even uitbundig de dood teweeg.

Bij het overstappen van het verzamelen van natuurlijke rijkdommen naar de uitbuiting ervan door landbouw en industrie, luidt de economie de kunst van het beheer van de aarde in, een geschiedenis die veeleer de geschiedenis van de economie is dan de onze.

Ze baseert een beschaving op plunder en vernietiging waarbij handelsrelaties de plaats innemen van menselijke relaties.

Waar voordien beroep werd gedaan op haar uitbundige giften, goot de roofdierarbeid die op de natuur wordt uitgeoefend, de vooruitgang in een matrijs van regressie.

De mens heeft de aarde veroverd maar heeft zich laten onteigenen door het systeem van profijt en macht dat die verovering mogelijk maakte. Hij heeft zich opgericht tot het hoogste niveau van een wetenschap die hem neerhaalt, van zijn aanpassing aan een wereld die in zijn naam door de vooruitgang van de handelswaar wordt veranderd.

Door de handigheid te vervolmaken van het beest, dat de zwakke tot gevangene maakt en de sterke listig weet te ontwijken, hebben ze de menselijke vaardigheid bij uitstek, het creëren van zichzelf waarbij ook de wereld opnieuw wordt gecreëerd, vernederd, teruggedrongen, tot ontspanning gemaakt.

Waarom dankt de economie van de uitbuiting haar vooruitgang? Aan het tot stilstand komen van de evolutie van een mensheid die vooruitgang maakte in overeenstemming met zijn natuurlijke omgeving, ze al het goede terugschenkend dat ze eruit betrok.

Het is uit die tijd dat de angst als uit een belemmerd genot sijpelt, unaniem gezien als ontologisch, die nu door al het lawaai en de woede van de geschiedenis wordt bestreden.

Stand van zaken

De mensen hebben het leven opgegeven om het overleven te verzekeren van een economie die het overleven van de soort zou moeten verzekeren. Ze hebben aan de natuur de grondstoffen onttrokken die onbeperkt uitgereikt kunnen worden, op voorwaarde van herstel, en ze hebben ze ontaard terwijl ze ook de vrouw, het kind en hun eigen menselijkheid ontaardden.

Ze hebben met de razernij van het profijt en de macht die hen vervreemdt van wie ze zijn, de planeet verwoest tot op de drempel van het draaglijke, waarna hen alleen nog maar de waanzin van de zelfvernietiging rest, of de vastberadenheid zichzelf opnieuw te

creëren, te maken, vorm te geven.

Waar heeft al het werk toe geleid dat zo lang aan de bewondering van de menigten werd voorgehouden omdat het de Prometheustaak van de transformatie van de wereld heeft volbracht door het beteugelen van de natuur die werd geacht vijandig en wild te zijn? Door het stelen van het gebruik van de wereld verteerd door vervuiling en corruptie? En zelf bestolen te zijn van het voorrecht om in het overleven van de samenleving te voorzien omdat de uitbuiters liever hun kapitaal laten opbrengen in plaats van het te investeren in sociaal gezonde ondernemingen maar ongezond qua rentabiliteit?

Terugvloeiend naar het luchtledige van het hedendaagse gedachtegoed, geven de verstopte riolen van het liberalisme de naam Marx een eigenaardige bijklank. Maar zijn twee meestomstreden voorspellingen kloppen, de dalende trend van de winstvoet en de algehele verpaupering.

Een financiële oligarchie houdt het kapitaal voor zich omdat ze van oordeel is dat het weinig opbrengt wanneer het in de industrie wordt geïnvesteerd. Een steeds aangroeiend proletariaat wordt beroofd van zijn sociale verworvenheden en gedoemd tot een armoede waarvan de herinnering door de consumptiemaatschappij werd uitgewist.

De opstapeling van het improductieve geld en de toestand van de aarde, uitgeput door de productie van rentabiliteit in plaats van volkeren te voeden, laten ons vandaag slechts uitzicht op de doodlopende straat waarin een economie werd geleid die haar successen baseerde op de gecombineerde uitbuiting van de natuur en van de mens door de mens.

De maatschappijen veranderden slechts in functie van veranderingen vereist door de economie die afhankelijk was van de vooruitgang van de handelswaar en van het werk dat de factuur betaalde.

Onder invloed van de handel en het vrije verkeer van goederen gaat het overwicht van de landbouw over naar de industrie.

De nieuwe productiemethode valt op haar beurt in onbruik ten voordele van een uitgebreid consumptiecircuit waar meer te winnen valt bij de distributie van de handelswaar dan bij haar productie. Nog meer winstgevend dan de productie en de consumptie, haalt het beheer van het kapitaal het nu en het laat de planeet achter in een toestand van onroerend goed geschikt voor de rendabiliteit maar ongeschikt voor investeringen.

Een mutatie kondigt zich aan. Ze zal het einde betekenen van de uitbuitingseconomie en de opkomst van nieuwe productiewijzen, afkomstig uit natuurlijke energieën. Ze zal de voorrang van de gebruikswaarde op de ruilwaarde herstellen en een begin maken met de menswording van de koopwaar en dus van de mens.

De sociale desintegratie en de verwarring van de mentaliteiten vergroten naarmate het kapitaal zich langzaam maar zeker terugtrekt uit de productiesector. In een sfeer van bewezen corruptie en van de parodie van het einde van de wereld, vervolgt een uitgeputte economie ijverig het samenschrapen van het laatste profijt om het te concentreren in de cirkel van de internationale speculatie waar haar nutteloosheid op de beurs wordt genoteerd.

Onder de verdwijnende economie verschijnt een verwarde vorm van neokapitalisme.

Het mikt op de heropbouw van de verwoeste planeet en hoopt met het profijt nieuwe productiemethodes op langere termijn te ondersteunen.

Ons tijdperk bevindt zich op de samenloop en splitsing van twee samenlevingen waarvan we niets willen weten, de ene omdat ze de dood produceert, de andere omdat ze de winstgevende leugen verkiest boven het leven.

De accumulatie van een kapitaal dat geen interesse meer vertoont in de sociale vooruitgang omdat het profijt er geen zegje meer over heeft, doet denken aan de toestand van corruptie die heerste in Frankrijk voor zijn revolutie. De bloei van de handelswaar werd met veel moeite achter octrooi-barrières gehouden, terwijl de rechten van de mens juichten bij het voor gevoel dat het vrije verkeer van goederen het vrije verkeer van gedachten aankondigde. Het industriële kapitalisme in wording, nog zo ver van zijn realisatie verwijderd, inspireerde de waakzame geesten tot een hang naar uitvindingen en een wil tot het omverwerpen van een wereld die al eeuwen was versteend.

Het parasitisme van een aristocratie die de handel en de ambachten uitperste met taksen, belastingen, heffingen, levend van zijn renten en de geldzucht bedrijvend als een kunst gedoemd tot het overschaduw van alle andere, heeft *mutatis mutandis* heel wat overeenkomsten met dat van de handelsbureaucratie die met haar winstgevende inertie de maatschappijen verlamt.

De ene klampt zich vast aan de privileges die hij kreeg overgeleverd uit de productiewijze van de landbouw en die hij in steeds mindere mate op wankelende wijze ondersteunt, de andere haalt het onderste uit de kan van een stagnerende economie en slokt zijn laatste grondstoffen op zonder zich te bekommeren over de productie van nieuwe.

Achter die deur op een kiertje, staat een wachtend neokapitalisme te trappelen dat voor de toekomstige ontwikkeling van de natuurlijke energieën zal zijn wat de elektrische centrales waren voor het onderzoek van Faraday.

Het dynamisme van de grootindustriëlen en van de verkopers van te gelde gemaakte illusies verschuilt zich nu in het beheer van het verworven patrimonium. Het bejaardenkapitalisme ademt de grote lusteloosheid van wie zijn rentes natelt. Men zou er graag het genot van de luiheid vinden, het is niet meer dan de lethargie van de berusting.

Geld werkt cybernetisch. De aandeelhouders en kapitaalbezitters kopen en verkopen fabrieken en ondernemingen en een eenvoudig telefoontje volstaat om ze te slopen met de bedoeling de prijzen te doen stijgen vanwege hun schaarste.

De werkloosheid stijgt met de winsten. De sociale afbraak verhoogt de dividenden. Niemand denkt eraan deze vanzelfsprekendheid te verbergen, ze schrijdt voort met de plechtige allure van een onafwendbare werkelijkheid. In de monoloog van de economische wereld vinden de rijke en de arme hun gading: overvloed en gebrek aan geld zijn het er altijd over eens dat het hebben belangrijker is dan het zijn.

De economie van de uitbuiting haalde haar dynamisme uit een conjunctuur waarbij de uitbreiding van de handel de noodzaak tot productie aanwakkerde.

De technologische vooruitgang toegepast op de plunder van de aarde verrijkt een

dominante klasse, verbetert bijgevolg de overleving van de uitgebuite en maakt een heilige en universele waarde van de arbeid, van de intellectuele eerst, van de handenarbeid daarna.

Vergelijkbaar met de revolutie waaraan we het einde van de overmacht van de landbouw en zijn eeuwenoude despotisme te danken hebben, vond er tijdens de tweede helft van de twintigste eeuw een verandering plaats in het gedachtegoed, de zeden en gewoonten.

De crisis van de overproductie die overal haar armoede rondstrooide, begon zich op te lossen, niet ten gevolge van een nochtans verhoopte algemene opstand maar van een wereldoorlog. De economie die op deze manier de arbeid tot het toppunt van bloed en tranen had gebracht, ontdekt in de rust van de krijger en het plezier van de vrede een minder wisselvallige bron van profijt dan in het slavenom van de productie.

Het werk en het autoritaire gedrag vereist voor de organisatie ervan werden in enkele decennia opgeslorpt, ingeslikt en verteerd door een distributiebeleid van goederen, die toegankelijk werden voor de minder begunstigde klassen die plots toegang kregen tot het voorrecht van de consumptie.

Het hedonistische privilege, vroeger voorbehouden aan de uitbuiters, opgeëist in bittere sociale strijd, democratiseerde eindelijk, tot grote tevredenheid van zowel de arbeiders als het kapitalisme dat in de geldlades van de markten recupereerde wat het had uitgegeven aan salarissen.

De lijfelijke dwang, die door acht uur dagelijkse aanwezigheid op de fabrieksvloer of op kantoor zonder pardon werd toegepast, werd verlicht door de denkbeeldige gratie en de achterbakse verlokking die, tegengesteld aan een lange traditie, voorschreef zich over te geven aan vleselijke lusten die door een handige verkoopstrategie zouden worden opgehitst, veranderd, grondig hervormd.

Hoe gesterkt de oude patriarchale macht ook was na eeuwen van goddelijk of republikeins recht, hij weerstond niet aan drie decennia consumptiehedonisme. Het gezag van leger, politie, godsdienst, ideologie, familie, ontbond onder het geleidelijke inzakken van de almachtige hiërarchie.

De illusie van vrije keuze en de valse belofte van een ogenblikkelijk geluk op afbetaling, haalden het van de drang naar macht die sociaal dermate is verankerd dat ze voor een dominante eigenschap van de mens zou kunnen doorgaan.

De productie opgeofferd aan de consumptie

De opkomst van een consumptiemarkt, waarborg van een meerwaarde voor het kapitaal dat er niet in slaagde de tanende glorie van de industrie en de landbouw te behouden, heeft niet weinig bijgedragen tot het diskrediet van de productieve sector.

Nochtans ooit de motor van het kapitalisme, wordt die nu gezien als het verdoemde deel. Was die niet van bij het begin onderhevig aan het gejangel van de steeds buitensporiger arbeiderseisen?

Komt daar nu nog de ecologische opwinding bij, die met goedkeuring van de mode het lef had met juridische tegenwerkingen op de proppen te komen tegen de gewoontes om de natuur te verwoesten en te vervuilen. De werkelijkheid die er aanleiding toe was, leverde trouwens weinig vreugde voor wie vasthoudt aan de onverbiddelijke vooruitgang van het

profijt: de punctie van de onverzadigbare rentabiliteit is verantwoordelijk voor de uitputting van de natuurlijke rijkdommen van minerale, plantaardige, dierlijke en menselijke aard.

Het pacifisme dat wereldwijd werd verspreid door de uitbreiding van de handelseconomie ontnam de productie langzaamaan de hulp van protectionistische oorlogen, hun belang werd stilaan achterhaald voor de internationale ondernemingen die overal oorden van consumptie beheerden.

En bovenal, de overproductie ontlastte zich makkelijker van zijn stuwingen door de overvloed uit te storten over de armen dan door te mikken op een oorlogsindustrie.

De productiewijze maakte de macht. Ze heeft die weer afgebroken ten voordele van een woekerende consumptie, gok voor een snelle rijkdom en, zo dacht men, minder wispelturig. De godsdienstige en morele waarden die de woorden meekregen, de gedachten, het gedrag, de gebaren waarmee individuen en samenlevingen mekaar herkenden, zijn mee opgegaan in deze afbraak en dit onbruik.

Zoals was te voorspellen, verkozen de arbeiders boven de bindende activiteit van de werkplaats en het kantoor, de nonchalance van het kuieren langs de rekken van de fabrieken van consumptie. Een wetenschappelijk geprogrammeerde illusie bevestigde dermate goed hun indruk van vrije keuze in de tentoongespreide goederen binnen handbereik dat ze niet tegenpruttelden om te betalen bij de uitgang.

De verplichting om te gaan werken voedde het geweld van vreselijke weigeringen, ontkenningen, afwijzingen, onwil; de opdringerige uitnodiging tot verteer vermurwde de meesten, in het begin. Alleen de meest berooide en wie meest bewust was van het bedrog kreeg zin om te vernietigen wat ze niet konden of wilden betalen.

Door voorrang te geven aan het hedonisme in plaats van aan de hardwerkende soberheid, legde het protest de handen op de wapens tegen de arbeid die de essentie van de productie was. Het sociale nut ervan, zijn bijdrage tot het comfort en de voldoening van de belangrijkste behoeften bleek bijkomstig in vergelijking met het salaris waarmee men het recht kreeg de bazaars van het welzijn bij volksraadpleging te bezoeken.

De laatste deugd die het werk wordt toegekend, is de mogelijkheid tot verteer. De ultieme waarde van de arbeid is een te verbruiken waarde waarvan de prijs, ongeacht kwaliteit en nut, door de markt wordt bepaald.

Vermits een koopwaar meer wordt gewaardeerd bij schaarste dan bij overvloed, kan men makkelijk afleiden dat, bij de factoren die de arbeidsprijs bepalen, de werkloosheid van groter invloed is dan de noodzakelijkheden waar een maatschappij aanspraak op maakt.

De voorrang van de consumptie had de kiem in zich van de toestand van parasiet die de uitbuitingseconomie bereikt in het eindstadium van zijn ontwikkeling en verval.

De logica van rendabiliteit die de handelsevolutie beheerst, leidt tot het verhogen van de winstmarge door het gezamenlijk verminderen van de kostprijs en de kwaliteit van de aangeboden koopwaar.

Hoe meer de koopwaar haar gebruikswaarde verloor en ontaardde in gadgets en surrogaten, hoe meer het bedrog en de oplichting beroep deden op de kunstgrepen van een

wetenschap van de encensering in omstandigheden waarbij die kunstgrepen werden toegepast op de mode, op de ijdelheid en waar de geprefabriceerde behoeften meer aandacht besteedden aan de leugen dan aan een onderzoek naar de steun die deze wetenschap ontvangt.

Het verteer van de winstgevende nutteloosheid was een aanmoediging voor het produceren van het meest zinloze dat kon worden verkocht. Het uitzwerpende afval onder prestigieuze verpakking gaf het voordeel aan een tertiaire sector die het succes ervan moest waarmaken. De marketing en de communicatietechnieken verzekerden een dermate groot aandeel in de economische vooruitgang dat, door zich steeds verder te verwijderen van het concrete, ze van de handelsrealiteit de plaats maakten van een fictief bestaan waaruit de geleefde werkelijkheid werd verbannen.

De industrie, het onderwijs, de landbouw, het openbaar vervoer worden naar het schroot verwezen terwijl een technologisch systeem, geprogrammeerd om de menigten te overtuigen alles op te geven voor een internationale markt die hen op een dag gelukkig zal maken, zich opblaast tot planetaire afmetingen.

De berusting betaalt een hoge prijs voor de belofte op een toekomst zonder heden.

De woekering van het nutteloze en de schaarste van het onontbeerlijke konden op geen betere manier vorm krijgen dan onder de internationale financiële bureaucratie waarvan het absolutisme een buitenaardse verhouding onderhoudt met de levende gemeenschap, de samenleving. Is dit niet het gebroed waarvan de bevelen niet zo zeer afkomstig zijn van individuen maar van de belangen van de markt?

Hoe meer het onbegrip groeit tussen de windhandelaars, vastgelijmd in hun berekeningen van rentabiliteit, en zij die willen leven zonder de mathematica van het profijt, hoe beter de kloof wordt gedicht door de informatie die op zichzelf staat, waar niets op aan te merken valt omdat ze de onbenullige weetjes opslaat in het geheugen van wie erin berust.

Door niets anders meer te zijn dan de steun van een overgewaardeerde consumptie, verloor het werk het belang dat het voor het patronaat had toen het voor zijn rijkdom zorgde. Het krijgt nog een vaag en onpersoonlijk respect van de markt waar het salaris in rommel wordt geïnvesteerd.

Productie heeft nu een ondergeschikte rol in de handelshierarchie. Door toegang te krijgen tot de grootwarenhuizen droeg de arbeider zijn zondagse pak tot hij besepte dat de week geen einde meer had. Maar indien de verbittering hem na een onveranderlijk leven heeft ingehaald, is zijn gedrag veranderd sinds de economie meer leugen dan geweld gebruikt om met hem te doen wat ze wil.

Hij is veeleer verontwaardigd dan woedend, hij eist minder en bedelt meer. Hoewel hij een hel van bedrog ontwaart in het hart van het paradijs van verteer, gedraagt hij zich als een goedschikse schuldenaar en dingt betaaltermijnen af bij een woekersysteem dat hem bedriegt.

Gevangene van een vrije keuze die hem zijn geprogrammeerde behoeften opdringt, kan hij zich geen onafhankelijkheid inbeelden buiten het voorgedijst systeem en leeft hij in angst ervan te worden uitgesloten.

Er wordt hem weinig gevraagd om weinig te zijn: werken om te verteren en zelf zo goedkoop mogelijk opteren. Vermits betalen het belangrijkste is, zou hij zichzelf beter elke dag meer sparen!

Wanneer hij, geradbraakt na acht uur fabriek, de rest van zijn energie besteedt aan hinder en overlast, dan rest hem niet genoeg om te protesteren tegen een heden dat hem ontsnapt en een toekomst waarvan het bankroet vanaf vandaag de winst van de curatoren verzekert.

Het overleven dat een leven was, ontdaan van alles, is nu geprogrammeerd om niets meer te zijn.

De neergang van de productieve sector heeft de ontbinding van de Staat versneld. De despotische regeringen, de militaire regimes, het paternalisme werden in west Europa van de kaart geveegd, daar waar de uitbuitingseconomie haar meest ontwikkelde stadium en haar meest heldere bewustzijn had bereikt.

Het lot van de Staat heeft altijd nauw samengehangen met de economie waarvan hij van in het begin de sociale organisatie overnam, en er het centraal zenuwstelsel van blijft.

Onder welke vorm ook - antieke stad, leengoed, prinsdom, natie -, de Staat zag zijn macht in een industriële conjunctuur groeien telkens de landbouwproductie of haar protectionistische heropleving domineerden.

De impulsen van de vrijhandel hebben daarentegen het omgekeerde effect. Ze openen de grenzen en het bewustzijn, halen de vestingmuren neer, gemetseld door de angst voor de buitenwereld en de agressiviteit binnen een gesloten wereld. De bloei van de handel kalmeert het autoritarisme, verjaagt tirannen, verzacht de gestrengheid van justitie, vermindert de angst van de burger.

De grote sprong voorwaarts van de koopwaar veroorzaakte niet alleen de val van het rijk van Stalin, hij heeft tot en met het financiële geraamte aangevreten van de Staat waarvan de macht, toegegeven, vastliep in het drijfzand van een bewegend burgerschap sinds het geweld van de productie werd vervangen door de nonchalante consumptie.

Haar wankelende macht delegeert de nationale Staat nu aan een wereldinstantie, een bureaucratie waar de koopwaar haar veroveringen overschouwt. Een nieuw protectionisme afkomstig uit vroegere tegenstanders van de Staat, maakt zich op om de speculatieve ruimte van waaruit het geld onverdeeld zou willen heersen, te verdedigen tegen de uitbarstingen van een leven onverenigbaar met de economie.

Werk is het beste wat de mens gevonden heeft om niets te doen met zijn leven. Hij heeft gemechaniseerd waar hij een constante levendigheid had uit te vinden. Hij heeft de voorkeur gegeven aan de soort ten nadele van het individu, alsof men voor het voortbestaan van de menselijke soort het genot van zichzelf en de wereld moest opgeven en de eigen onmenselijkheid produceren.

De toestand van wereldwijd verval, van verloedering waartoe de transformatie van de natuur in dode materie heeft geleid, verdient het in toekomstige musea van de archaïsche barbarij de heilzame waarschuwing: "Leer creëren, werk nooit!" te verbeelden.

Voor de aristocratie van de oude regimes was werken een verachtelijke bezigheid. Dit

was terecht maar om de verkeerde redenen.

De koningen, prinsen, priesters en jonkers, opgetut met adeltitels, dekten zich op die manier in tegen het gevoel niets anders te zijn dan eigenaars die werken wanneer ze voor hun gronden laten zorgen, arbeiders van de rede en de geest die over het lichaam heerst, pionnen op het schaakbord van de economische orde en wanorde, bevoorrechte intellectuele werkezels.

De burgerij, bevrijdt van het misprijzen waarmee het werd behandeld door de zogeheten adel, gaf de arbeid een dermate groot aureool van roem dat het proletariaat - of ten minste zijn vertegenwoordigers - het direct opeiste terwijl ze er toch de meest ongelukkige der slachtoffers van was. Dit misverstand is waarschijnlijk minder vreemd dan men denkt aan de lange gelatenheid van de arbeiders.

Bewust zijn de rijkdom te produceren en er onmiddellijk van beroofd te worden, ging zo zelden samen met de wil om te leven dat men vanwege al de offers in de revolutionaire actie en de fataliteit van de nederlaag, het voorgevoel begint te hebben nooit, in welke samenleving ook, te ontsnappen aan de vloek van het werk.

Wat nut zou het gehad hebben, in een economie die de natuur blijft vernielen, zich meester te maken van de productie- en distributiemiddelen als het is om als ondergeschikte de eigen uitbuiting te beheren? De bureaucraten van het proletariaat hebben het goed begrepen en er voordeel uit gehaald.

De volksdemocratieën waar ongestraft verontreiniging, algemene corruptie en massavernedering heersten, zijn sinds de vrije wereld, die is herboren ten gevolge van hun officiële verdwijning die er de oubollige ideologie van heeft uitgewist, de echte samenlevingsmodellen geworden waar het internationale beheer van het kapitaal met ons naartoe wil.

De cybernetica van het profijt zorgt ervoor dat arbeid, veroordeeld wegens dalende rentabiliteit, de kleinst mogelijke bijdrage levert. De werkloosheid, de loonsverlagingen, de afbraak van de sociale voordelen zijn, op het wereldtoneel van de beursnoteringen, de bevelen van de wispelturige god, heerser over de markten en haarden. En iedereen brengt offers zoals naar de oude Jehova, de gelovigen overstelpend met tegenslagen, hen waarschuwend dat er nog erger rampen staan te gebeuren indien ze hem afzweren.

Zonder de betekenissen die het werk verstopten voor wat het was, onthult de wereldwijde catastrofe wat het werk van bij aanvang was: de vernietiging van het leven opgeofferd aan een rendabiliteit die tot het overleven toe uitput.

De achteruitgang van de primaire sector ontnam de industrie het beetje sociale betekenis dat het overgeërfd kreeg van de ambachten uit een tijd toen kwaliteit nog de belangrijkste eigenschap was. De authenticiteit van de begeerten, van de verlangens onderging de druk van de valse behoeften ingevoerd door de individuele psychologie en door de rekken van de grootwarenhuizen. De ontarding ging nog niet ver genoeg: gisteren herleid tot productie en verteer, is de mens vandaag, tussen abscis en ordinaat, niets anders meer dan een puntje op een rentabiliteitscurve die door de computer van de internationale markt werd getrokken alsof ze de bestemming van de wereld bepaalt.

De economie verrijkt zich vandaag met dood geld. Dit is de laatste akte van een uitbuiting van de natuur die een overvloed aan goederen voortbracht om te worden vernietigd omdat de zeldzaamheid de prijs hooghoudt.

Er werd altijd al beroep gedaan op de dood om het wegvloeien van de overschotten te regelen. Oorlogen, schaarste, epidemieën vervullen de taken van vraag en aanbod. Het verschijnsel dat de hele wereld inpalmt, doet niets anders dan oorlog voeren tegen al wat leeft.

Een aberrante logica verwerpt het essentiële in naam van het rendabele en beweert het lot van de wereld te plannen door elke band met de levende werkelijkheid ervan te verbreken. Men stemt hiermee in door een eerbetoon te brengen aan het geld dat van de ene rekening naar de andere wordt overgemaakt zonder ooit nog de aarde aan te raken, uitgeput door haar corruptie. Eerder vroeg dan laat zal het betalen moeten ophouden.

Het einde van de *Welfare State* of de consumptie opgeofferd aan het beheer van het kapitaal

Wat blijft er nog over van de illusies opgedaan door een maatschappij die welzijn gelijkstelde met verteer?

De gedachte om ogenblikkelijk geluk af te leiden uit een overvloed aan bezittingen heeft afgedaan. De teleurstellende en bittere valsheid ervan liet zich voelen zodra de handelsreizigers van de internationale handel en de politici die er hun bevelen halen, zich opmaakten om gelijk wat te verkopen aan gelijk wie, en omgekeerd.

De overmaat aan minachting haalde de consument uit een versuffing die de belangen van de commercie tot dan goed had gediend. Hij ging mee in het spel van opbod betreffende de uitmuntendheid van de goederen die hij voorwendde nader te onderzoeken, en betreffende een vrije keuze die hij dacht uit te oefenen met meer kennis van zaken.

Men zag een kritisch consumentisme opbloeien met argumenten over de kwaliteit van stoofpotjes en ijskasten, piekerend over de ecologische gevolgen, die de smaak aangetast door de chemie van de surrogaten in ere herstelde.

De mercantiele logica, die haar doeltreffendheid had gedemonstreerd in koloniale tijden, kon zich niet inbeelden dat een proleet die werd ontvangen in een paleis vol met schitterende dromen van een vergane armoede, tegen zou strubbelen om zijn salaris in te wisselen voor wat rommel die de glans evenaarde van de rijken die zich niets weigeren.

De veralgemeende consumptie had op die manier de verspreiding van een marktegalitarisme tot gevolg. Het voorrecht van mooie en goede dingen werd langzaam afgeschaft ten gevolge van de langzame uitsluiting van aangeboden goederen. De rijke bleef over met het enige voordeel zich een grotere hoeveelheid waardeloze goederen te kunnen aanschaffen. De tegenstand kwam uit een economische reflex. Waar voor zijn geld krijgen klonk als een revanche op een te dikwijls gehoonde gebruikswaarde.

De handelsrede had snel door dat hoe middelmatiger een product van factuur, bedacht om snel te verslijten, vol kunstmatige bestanddelen, hoe meer winst eruit te halen viel. Wanneer een dergelijke onstuitbare noodzakelijkheid al werd doorbroken dan is het

ongetwijfeld omdat een zekere levensrede die niet wilde plooiën voor de economische argumenten, zich niet heeft laten inpakken door een wetenschap in volle ontwikkeling die uitmuntte in het met list en leugen ensceneren van het spektakel van de waarheid.

Uitgeroepen tot consumenten omwille van de nieuwe economische vereisten, ontdekten de loontrekkenden een burgerschap van de markt. Ze wensten dat er blijk zou worden gegeven van minder misprijzen voor hun gezondheid, hun omgeving, hun intelligentie. Schuchtere boycotts en de terughoudendheid van klanten ten opzichte van te walgelijk voedsel deden in financiële milieus alarmbellen rinkelen zonder dat de kunst van de gesofisticeerde communicatie erin slaagde de beschuldigingen en verwijten in te dijken, zodat er toch rekening mee moest worden gehouden.

Het bleek recent dat de sector van de consumptie de verhoopte waarborgen niet meer bood betreffende ogenblikkelijke winsten. Een halve eeuw volstond om de *welfare state*, de staat van het welzijn, van hoogtepunt naar verval te brengen. De economie maakt slechts vooruitgang door zich te vernietigen, met een versnelling evenredig aan de omvang van haar middelen.

Belaagd in haar buitensporige aanspraken door het kritische consumentisme, zoals voorheen door de eisen die de productiviteit tot doel namen, viel het profijt terug op een strategie van terugplooi. Het verliet de sectoren waar het afbrokkelde en ontdekte in het beheer van het opgebouwde kapitaal een geschikt terrein om zonder moeilijkheden te groeien. Niets kan haar hier wat in de weg leggen behalve haar eigen inflatie. Het economische systeem waarvan we sinds millennia afhankelijk zijn, sterft in het delirium van zijn absolute autonomie, als een God die elke verbintenis opzegt met de mensen die de zwakte hebben gehad hem uit te vinden.

De sociale achteruitgang en de daling van de koopkracht sluiten de deuren van het tot de geneugten van het loon voorbestemde prullenparadijs. Het kwaad schuilt niet zozeer in het feit dat dit valse welzijn ons wordt ontnomen, het betreft ook het gebruik dat iedereen ervan kon maken om het gebruik van zichzelf terug te vinden dat de tirannie van het profijt voorwendt ons te ontzeggen.

De scheiding tussen de mens en de economie die hij maakt en die hem maakt, heeft een breekpunt bereikt. Uitgesloten van de productie en van de consumptie waartoe ze werden gedwongen hun leven op te offeren in ruil voor een gewaarborgd overleven, ontdekken de arbeiders plots dat ze de prooi zijn van een activiteit zonder betekenis en zonder substantie. Ze zijn met minder en minder daar waar meer en meer rentabiliteit is. Ze worden nu te slapen gelegd, noch min noch meer zoals een kapitaal dat niet genoeg interesten meer opbrengt en dat men alleen bewaart om niet te verdwalen.

De uitbuitingseconomie heeft in de loop van haar geschiedenis de opeenvolgende verschillende spirituele vormen afgeschaft waarmee haar macht zich tooide door ze in te schrijven in een voor haar werking onontbeerlijke sociale coherentie.

De godsdienst heeft haar overwicht overgedragen aan de ideologieën zodra de bloei van de vrijhandel en van de industrie de oude, ontoereikend geworden agrarische productiewijze verving.

Het consumentisme ontnam de ideologieën hun krediet door ze te herleiden tot koopwaar in de inwisselbare rekken waar ze worden tentoongesteld. De politiek heeft haar bovendien weinig overtuigende maatschappelijke projecten afgeprijsd en zich toegelegd op het nastreven van het tegemoetkomen aan het hedonisme van haar klanten. De klaroen van de maatschappelijke betrokkenheid en van de militante opoffering werden vervangen door het kanarieorgeltje van de promotionele verkoop.

De marketingprincipes lieten de politiekeer geen andere ambitie dan te worden gekocht. De machtswil die hem gisteren nog voorschreef de mensen te imponeren en te regeren is afgestompt in de belachelijkheid van de publicitaire opdrachten die vooral de bedoeling hebben te bewijzen dat hij zonder gevaar kan worden geconsumeerd.

Als stroman of handelsreiziger voor de internationale financiële accumulatie geeft hij in een groeiende malaise informatie door die rondwentelt met de snelheid van het waanzinnige geld in een autistisch delirium. Hoe kan hij van zich laten horen nu hij over minder en minder woorden beschikt en over meer en meer cijfers? Wat hij wint aan achting bij zijn meesters verliest hij aan klanten. Zo komt hij er snel toe niets anders meer te zijn dan een zakenman.

De cijfers daarentegen verspreiden een geniepige angst. Door de retorische ontknoping waarop ze zich beroepen krijgen ze de eigenschap van een dwingend argument. Hoe zouden ze het proletariaat niet verontrusten, door de werkloosheid getransformeerd in boekhouder van de eigen gederfde winsten meer nog dan van het gederfde leven?

Niets gaat boven een absurde rationaliteit om de emotionele pest te verspreiden en de menigten, gedesorienteerd door de moeilijkheden van het overleven en door een politiek van zakendoen overgehaald geld te vragen in plaats van ideeën, naar een financieel cliëntelisme in maffiose stijl te voeren.

De ontbinding van het patriarchale gezag kan de achteruitgang van de kuddegeest tot een van haar gelukkige gevolgen rekenen. Er is een individueel bewustzijn ontwaakt dat de menigte met afgrijzen overziet, en zelfs wanneer het zich in die massa bevindt, weigert het zich te verlagen tot het niveau van de idiote verwarring.

We zijn het ermee eens dat een dergelijke instelling niet vreemd is aan de denkbeeldige keuzevrijheid waar de consument toe werd uitgenodigd terwijl de behoeften van het winstbejag er alles aan deden om zijn oordeel te verleiden.

De opkomst van een kritiek die zich verontwaardigde over het gebrek aan gebruikswaarde van handelswaar alleen ontworpen uit winstbejag, heeft de intelligentie aangewakkerd en de enscenering van de domheid en de leugen ontmanteld. Het gaf aanleiding tot een soort burgerlijke deugd die zich niet meer liet inpakken, noch door geheime manipulaties in openbare of privéaangelegenheden, noch door decreten en aanmaningen die de regeringen naar gewoonte uitvaardigden zonder om te kijken naar wie durfde protesteren.

Deze deugd draagt tot het uiterste een moraal uit in een domein die er geen boodschap aan heeft. Wanneer die ethische wil dan al geen levenswil is, verwijderd hij er zich niet verder van dan het lichaam van de geest en het komt het bewustzijn toe die afstand af te schaffen.

Net zoals de natuur, was het lichaam de plaats van een regressieve alchemie die door middel van arbeid de levende materie transformeerde in handelswaar. Stervend in het ruilvoorwerp dat het lijf wordt en steeds weer herboren om even snel te sterven, boekte het slechts vooruitgang naar een werkelijk menselijke toekomst doorheen een economie waardoor het wordt verloochend.

De dialectiek van het agrarische immobilisme en het handelsdynamisme verving het natuurlijke ritme van activiteit en rust door een aanpassing van karakteriële opsluitingen en openstellingen die de uitbundigheden en de geruststellingen van het dagelijkse bestaan verwondden door ze te mechaniseren.

De mentaliteit afkomstig uit de agrarische productiewijze verhardt het pantser van de spieren. Afgeschrikt ofwel om te moeten overgaan tot de zelfverloochening vanwege de ruil van het eigen leven ofwel om te veranderen in wat men is, bouwt de mens zichzelf om tot een ingebeelde burcht. Hij trekt een schuiloord op tegen een uitwendige en denkbeeldige vijand, ontstaan uit de vijandigheid en de angst die zijn eigen begeerten in hem oproepen.

In een tegengestelde beweging nodigt de handelsvrijheid hem uit zich te openen voor de wereld en zichzelf. Hij geeft zich dan over aan verdraagzaamheid, vrijgevigheid, humanisme waarvan hij de weldaden waardeert en de limieten betwist.

De eerste beweging haalt de banden aan van de dwang en van de frustratie die, wanneer ze worden doorbroken, alleen compulsieve vrijheden laten ontsnappen. Ze sleept de mens mee naar de onderwereld van de domheid waar verkropping en uitbarsting hun steriele geweld verspillen. Ze houdt zichzelf in toom met hypocriet puritanisme en ontspant zich in mistroostige losbandigheid. Ze dompelt onder in het misprijzen van zichzelf en de anderen, de deugd bij uitstek van de winstgevende transacties.

De tweede beweging voedt de illusies die de koopwaar ontleent aan het leven dat ze uitput. Dermate dat, teleurgesteld door een vrijheid waarvan ze de schaduw kochten ten koste van de substantie, velen terugkeren naar de oude tirannieën die hen tenminste onderdrukten zonder hun verwachtingen te bedriegen.

De onbeweeglijkheid onderhoudt geen andere beweging dan die van het bederf. Dat is vandaag de toestand van de samenlevingen die als haar eigen patrimonium worden beheerd door de financiële bureaucratie en belast met de woekerrentes van haar inertie, want de tijd van de verrotting is een tijd die opbrengt.

Het hedonisme was de ideologie van het consumeerbare plezier. In het verleden werd het voorbehouden aan de meesters van de productie. De zwoegende klasse annexeerde het aan haar sociale verworvenheden toen ze er uit noodzaak tot consumptie het recht toe kreeg.

Afgewezen door een proletarisch moralisme dat uit noodzaak werd onderhouden door de wrevel tegen het sobere lot, kreeg het hedonisme te maken met een dubbel diskrediet. Het riep de verwaandheid op van de uitbouter en de weekheid van de uitgebuite, klaar voor verraad voor de kruimels van het festijn. Door de triomf van de vrijhandel die de geografische en morele grenzen uitveegde, de oosterse rijken verwoestte en despotische en militaire regimes ten gronde richtte, kreeg het plots een subversief aura.

Maar de razernij om zichzelf te verteren door te consumeren voert het terug naar de

werkelijkheid die altijd de hare was. Het hedonisme is de giftige schaduw van het verboden genot.

Het hedonisme wordt achtervolgd door verschillende angsten, allemaal afkomstig uit een enkele. Zich vol vretend vreest de onderdrukker de toorn van de hongerige, de consument vreest niet genoeg te hebben om te betalen, de levensgenieter vermoedt in zijn haast om "te genieten van het leven" een race tegen de dood waarvan hij de afloop wil vergeten, de archaïsche geesten sidderen nog na van de zondige overtredingen. Maar komen al die schakeringen van ontzetting niet voort uit het verbod uitgesproken door de economie tegen het genot aangeboden door het leven zonder welke betaling ook?

Het hedonisme is het product van een economie, het genot is het gevolg van een creatie. Het kan geen kwaad dit te herhalen nu de sociale regressie het bewustzijn verduistert en het vervalste aanbod van het hedonisme omhult met de ziekelijke gloed van wroeging en schuldgevoel; alsof een gierige en calvinistische godheid de trieste toestemming van recent gekocht plezier aan een zonde schakelt die zal moeten worden afgekocht door maceratie en ascetisme.

De markt van te gelde te maken plezier weerklinkt nog maar net van de geruchten van een bankroet of overal verrijzen curatoren met de kredietnota. Wat niet meer rendabel is wordt een fout waarvoor moet worden geboet. Hoe? Door de begrotingstekorten aan te vullen en door de uitgaven te betalen van een administratie, opgeblazen door de parasitaire flatulentie die aanleiding geeft tot de winstgevende nutteloosheid.

Het rijk van de vrijhandel

De democratie is het kind van de vrijhandel. Griekenland, te arm in landbouwgronden om de agrarische tirannieën over te nemen die zich in de eerste tijden overal verspreidden, ontdekte in de handel een bron van nog grotere winsten en haalde er het begrip gelijkheid uit dat de prijs toegekend aan mensen en dingen idealiter in evenwicht bracht met hun gebruiks- en ruilwaarde.

Door de rechten van de burger te bepalen, verkreeg de koopwaar menselijke trekken terwijl de mens een koopwaar werd. Het was de koopwaar die de voorwaarden heeft bepaald van het sociale contract. Al naargelang ze het geweld van de uitbuiting verkoos boven het evangelische mercantilisme, daarbij over wouden en zeeën de gelukzaligheid verspreidend van te betalen weldaden, helde ze ofwel over naar het despotisme ofwel naar een relatieve vrijheid. Door de vereiste om te groeien en te vermeerderen heeft de handelswaar niet opgehouden de mens te leiden waar ze wou. Wat ze hem aan leven ontrukte, gaf ze hem terug, natuurlijk niet in substantie maar vormelijk. Hoe achtenswaardig ook de vooruitgang van de geneeskunde, van de voorziening van gemakken, van sociale rechten en democratie, het zijn slechts vormen van overleven.

Het rijk van de vrijhandel verspreidde over de hele aarde een humanisme van rechtswege terwijl de mens nergens het recht heeft op een humaan leven.

De economie heeft de mens gevormd naar het beeld van de koopwaar, ze verleende hem een gebruikswaarde en een ruilwaarde. De ene voedt hem en zijn gelijken, de andere

bepaalt zijn prijs, niet in functie van wat hij produceert maar vanwege de hoeveelheid goederen die hij zich toe-eigent.

Dit was de weg waarlangs opeenvolgend de macht van de landadel werd geregeld en de dominantie van de industriële burgerij. Dankzij het overwicht van een consumptiemaatschappij leidt dezelfde inschatting tot een tegengesteld effect: ze verhoogt de prijs van het proletariaat die tot dan het meest produceerde en het minst bezat en tezelfdertijd wordt rijkdom ontwaard. In de hoedanigheid van hebzuchtige eigenaars die steeds meer willen bezitten, valoriseert de verplichting tot consumptie zij die vroeger geen toegang hadden tot de handelswaar die hun arbeid produceerde. Tezelfdertijd devalueert de koopwaar; door de gebruikswaarde te verminderen, verlaagt op haar beurt ook de ruilwaarde wat een wereldwijd protectionisme tot gevolg heeft waar de beursnoteringen, alleen maar ten gevolge van de beursspeculatie, in gesloten circuit de neiging hebben te verhogen.

Al wat het proletariaat lijkt te bevrijden is parodie. Wanneer de automatisering van de productie het in staat stelt te ontsnappen aan de verdwazing van het werk, dan is het om te vervallen in de ijverige verveling van de werkloosheid, een ware holle arbeid van uitputtende passiviteit. Wanneer het eindelijk beschikt over de vrijheden van de overvloed, wordt het ontaard door de concentratielandbouw en verliest het zich in de valse behoeften die op zijn weg worden geplaatst om het zijn salaris afhandig te maken.

Nooit genoot het over zelfbeschikking, en nu wordt het uitgesloten van de productie, zijn enig erkende nut. Toegelaten tot de economische waardigheid van het bezit van een groeiend aantal waardeloze voorwerpen, wordt het er nu van verstoken in naam van een wereldwijd begrotingstekort waarvan het de oorzaak zou zijn.

Het belang dat het proletariaat heeft en dat het betekent voor de internationale financiële instanties is van nul en generlei waarde.

De kostprijs van zijn overleven vergroot de overheidsschuld beheerd door de bureaucratie, zijn ruilwaarde staat niet meer genoteerd, het heeft alleen nog maar te verdwijnen. Het heeft zijn schandelijke naam al afgezworen, niet om zichzelf te overstijgen, maar om nog lager te zakken, daar waar de armen mekaar afmaken, bestelen en door liefdadigheid worden gevoed.

De enige beperking opgelegd aan de vooruitgang van de vrijheden is dat ze geen beperking opleggen aan de vooruitgang van het profijt. Daarom ook draait de geschiedenis van de vrijhandel en van de democratische verzuchtingen die erdoor worden aangemoedigd, de overwinningen op de onderdrukking altijd om in bittere teleurstellingen.

De opwellingen van emancipatie breken op de muur die het profijt telkens heropbouwt net voorbij de gesloopte vestingmuren van de tirannie.

Door zich zonder voorbehoud uit te breiden, heeft het gebied van de vrijhandel vandaag de grenzen bereikt van de bruikbare wereld.

Na onder het ancien regime de hindernissen van het octrooi, het poortgeld te hebben doorbroken die haar uitbreiding tegenhielden, heeft ze de productie ontmanteld om zich meester te maken van de consumptieruimte, beter aangepast aan haar onverzadigbare

hebzucht.

Die verovering beëindigt en sluit de onoverkomelijke cirkel waarin het kapitaal, omdat het zich niet vernieuwt, wordt verplicht de eigen fondsen uit te buiten. De vooruitgang van de handelswaar met in haar spoor de sociale vooruitgang, stoppen hier, nu de door de rentabiliteit uitgeputte wereld op zijn beurt de rentabiliteit dreigt uit te putten.

Waar de handelswaar vrijheid heeft gezaaid, ontkiemt alleen nog haar tirannie. Waar ze vroeger openstelde voor het vrije verkeer van goederen, van personen, van ideeën, en de duistere en gesloten maatschappij van het landbouw- en industriële protectionisme opentrok, ging ze van een republiek van de verlichting naar een rijk van corruptie en bankgeheimen.

Door meer te heersen over het geld dan over de wereld, richt ze een tot implosie gedoemd totalitarisme op. Maar gezien haar profijt afkomstig is uit de wereldwijde uitbuiting, is de hele wereld voor haar een geldmassa.

En wat met de sociale vooruitgang meegebracht door de vloed aan koopwaar waarvan de terugvloeit pure rentabiliteit is? De oorspronkelijke leugen wordt onthuld. Het bedrog schuilt in de vervanging van een leven dat zijn menselijke bestemming voltrekt, door een project van overleven waarvan de geschiedenis de schadelijkheid reeds had aangetoond en dat wordt bevestigd door het aandeel van de dood die er overheerst: de op het einde van de rit geprogrammeerde uitroeiing van planten, dieren en mensen.

De uitbuitingseconomie die zichzelf vernietigt door de wereld te vernietigen geeft nochtans de hoop niet op. Gedwongen tot speculeren op de dalende trend van de winst, overweegt ze ook haar eigen teloorgang te verkopen aan de aandeelhouders die gedijen in het parasitisme. Het schizofrene delirium dat voorstelt om het Opperwezen van de markt te redden door een soort planetaire holocaust heeft zijn voltrekking reeds aangekondigd in die steeds talrijker sekten waarin de financiële belangen, ten gevolge van de massazelfmoord van hun leden, plots investeren in de ultieme meerwaarde van het hiernamaals.

Een abstract humanisme heeft naar alle windstreken de rechten van de vrijheid en de waardigheid uitgezaaid, maar wie overgaat tot de oogst wordt het gebruik ervan niet alleen ontzegd, bovendien verwelkt ook het overleven dat, hoe ontoereikend ook, vereist was voor het overstijgen en de verwezenlijking van een leven gebaseerd op de emancipatie van de begeerten.

De enige daadwerkelijke vrijheid zit in de koopwaar die erin toestemt te worden verruild voor zichzelf en geen enkele andere toepassing heeft. De hierdoor opgeroepen toekomst is verscheurd tussen de levenswil en de macht van het geld die er een parodie en de absolute negatie van is.

Door alleen te produceren wat ons in staat stelt onszelf te reproduceren, hebben we een universum geordend waar de gebeurtenissen en de dingen, die niet zozeer in ons voordeel maar zonder ons medeweten worden bepaald - en dikwijls zelfs op vijandige wijze -, er nu toe zijn gekomen zich te willen produceren zonder ons.

We worden geregeerd door een markteconomie die haar taksen heft op het werk, die de arbeider minder en minder voedt en cybernetisch inwerkt alsof ze aan zichzelf genoeg

heeft.

Er bestaat wel degelijk een economische groei maar het gaat om de groei van de winst geïnvesteerd in nut voor de aandelenmarkt en niet in sociaal nut.

De parasitaire economie

Het parasitaire stadium van de economie wordt bereikt wanneer de gebruikswaarde naar nul neigt en de ruilwaarde naar oneindig.

De toe-eigening van de productiemiddelen door de Staat had een politiek totalitarisme tot gevolg. De arbeiders beschikten over het recht op het noodzakelijke overleven en over de onderhoudskosten van hun gebruikswaarde, maar zagen zich ontslagen van de zorg voor de vrijheden die de staatsbescherming overbodig achtte. Een geschikte ideologie voor de vereiste inspanning integreerde het fundamentele begrip van opoffering aan een coherent denksysteem.

Het economische totalitarisme heeft geen politiekers noch ideologieën meer nodig. Voor het wereldwijde beheer van de overheidsschulden en het bankroet van de nationale Staten volstaan de ambtenaren.

De führers, aanvoerders en andere charismatische leiders weerstonden niet aan het criterium van rendabiliteit dat stelde dat een baas minder waard is dan een directeur marketing die zelf amper kan tippen aan een bezonnen speculant. De windhandel waartoe de politieke praktijk is gereduceerd, weegt nochtans met het dode gewicht van het geld op het leven en het bewustzijn.

De totalitaire economie berooft het volk niet van zijn vrijheden, ze berooft de vrijheid van haar levende substantie. Ze maakt er een handelsvrijheid van die wordt gekocht, verkocht, geruild. Ze heeft nochtans een kenmerk gemeen met het politieke totalitarisme: ze kan niet worden gewijzigd, ze moet in haar geheel worden vernietigd.

Behalve zichzelf, rest de parasitaire economie geen andere materie meer om uit te buiten. Ze verwaarloost de productie en verhoogt de belasting op arbeid. Ze trekt zich terug uit de consumptie en dreigt de consument zijn koopkracht af te nemen indien hij zijn salaris, zijn spaargeld, zijn sociale uitkeringen, zijn pensioen, het geld van zijn dagelijkse uitgaven niet in bewaring geeft zodat de banken het voortaan kunnen voorbehouden aan hun eigen profijt en het aan woekerrentes uitlenen.

Er wordt een ware chantage uitgeoefend op het overleven. Men moet er ofwel de prijs voor betalen of het zien slinken tot een skeletachtige toestand, zoals het hier vroeger was en nog steeds is in de derde wereld.

Gisteren werd iedereen uitgenodigd zich te verteren door zonder onderscheid te consumeren. Het mondiaal geregeerde kapitalisme heeft het businesscynisme een tandje bijgestoken. Het overleven is het laatste verbruiksartikel. De financiële bureaucratie heft er elk ogenblik de prijs op.

De economie kan op geen betere manier aantonen dat het leven nutteloos is, of dat ze zelf nutteloos is voor het leven.

Het gesloten circuit van de beursspeculatie beheert een bureaucratie die als functie heeft de speculatie te beheren.

Er was een tijd toen de noodzaak om te produceren voor werk zorgde en voor sociaal nuttige goederen. De politieke afgang is vandaag van dien aard dat de regeringen beweren de werkloosheid te verminderen door nutteloze banen te creëren, alsof het in hun ogen belangrijker is een salaris te voorzien dan een aalmoes toe te kennen.

Werkgelegenheid uitvinden om een salaris te rechtvaardigen lijkt inderdaad op een belachelijk gevolg van het bankroet van het politieke cliëntelisme. Vergis je niet. Het is een maatschappelijk project.

Hoe meer een product, een dienst, een gebied over een flagrante nutteloosheid beschikt, hoe rendabeler het is. De arbeid is, uit de aard der dingen, parasitair geworden.

De logische nauwkeurigheid van de handelswaar op haar toppunt en verval schrijft voor om scholen te sluiten, openbare diensten af te bouwen, textiel- en staalnijverheid te ontmantelen, de aarde te steriliseren, de veeteelt te vervuilen om een groter deel van de budgetten te kunnen besteden aan het administratieve beheer die ervoor zal zorgen dat de winst in het eigen voordeel wordt gemaakt.

Zoek maar niet waar het bureaucratische rijk uit het Oosten verdween: het wordt onder onze ogen herboren, met respect voor de democratische vormen, met hetzelfde misprijzen voor de volkeren en met een even aanstekelijke absurditeit die de onderdrukten niet spaart.

Wat doe je anders dan jouw goederen toevertrouwen aan oplichters die ze verkwanselen en je bevelen hun diensten te vergoeden? En om tegen te pruttelen vind je er niets beter op dan hen om wat van het geld te smeken dat ze je afhandig maken.

De geschiedenis legt onder algemeen hoongelach haar eindafrekening neer.

De boer dronk de melk van zijn koeien, verbouwde het graan, waakte over de vruchtbaarheid van zijn gronden. Hij heeft zijn beesten en velden verkocht, men had aangetoond dat ze amper opbrachten, om als werknemer te starten in een concentratieveeteelt, waar ontaarde granen worden omgezet in gemarteld vlees, en om als consument de supermarkten te betreden die zijn productie in grote hoeveelheden aan de man brengen. Hij is buiten gekomen met hartzeer en benepen maag.

Gehoor gevend aan de vereisten van de rendabiliteit, heeft de agro-voedingsfabriek hem vervangen door een machine die het drievoudige voordeel bood sneller te werken, geen nood te hebben aan salaris noch sociale lasten en er ook nooit te eisen. Het landbouwbedrijf genoot bovendien van subsidies die hij, in onbruik geraakte arbeider en consument, uit eigen zak betaalde.

De werkloosheid, die hem nu de paar kleinigheden ontzegt die hem van alles ontzegden, brengt hem ertoe met spijt terug te kijken op de hardwerkende stiel die hij vroeger onwaardig vond en op het voedsel dat zijn smaak verpestte. De magere toelage door de Staat toegestaan, geeft hij vreugdeloos en machinaal uit, alsof hij zich schuldig voelt bij het

schroot gezet te zijn.

Zoals het werk hem verveelde, werkt de verveling op hem in. Hij voelt zich een parasiet op de laagste graad van de tegenspoed, het ongeluk. Hij vergist zich. Hij is het model van een systeem dat het geluk baseert op het parasitisme.

Of het moet uit solidariteit zijn met een populaire houding in overeenstemming met het idee dat de bureaucratische macht, voor de prijs van de berusting, zal voorzien in de elementaire behoeften van een proletariaat dat, bij gebrek aan de naam en de eisen ervan, officieel valt onder de organisatie van de filantropie en de liefdadigheid door de Staat.

Het ligt in de aard van de financiële speculatie om de wezens en de dingen te beoordelen op een ruilwaarde die afhankelijk is van de wet van de markten. Vandaar ook een wildgroei die, naar het voorbeeld van de demografische groei aangemoedigd door archaïsche godsdiensten en regimes, veroordeelt tot zelfvernietiging om het evenwicht te herstellen.

Net zoals de armoede, de oorlog, de slachtpartij, de hongersnood een etnische zuivering uitvoeren aan de hand van de grimmige kaalslag van de massagraven, bestaat er geen ander vooruitzicht voor de financiële massa in verhoogde toestand van expansie, ofwel door de devaluatie en de instorting van de kunstmatig opgeblazen koersen, ofwel door een reconversie die van haar het startkapitaal maakt ten dienste van nieuwe productiemethodes.

Twee strategieën staan tegenover elkaar in de strijd die het kapitalisme tegen zichzelf voert. De ene laat de ruilwaarde vrij groeien en zet een ratrace naar geld in gang die de maatschappij verkankert door kwistig handelsmetastasen uit te scheiden. De andere wil de ongebreidelde accumulatie van het profijt onder controle houden door zich meester te maken van de monetaire reserves en ze als openbaar goed terug te laten vloeien naar de maatschappij.

De revolutie van het dagelijkse leven zal de ene moeten uitschakelen en de andere overstijgen.

De concentratie van het kapitaal en de geconcentreerde wereld

De handelswaar heeft een beschaving gesticht gebaseerd op de uitbuiting van de natuurlijke grondstoffen van de aarde en van de mens en op de uitwisseling van goederen verkregen door arbeid. Daaruit volgen alle mechanismen die tot op vandaag de gedachten, het gedrag en de zeden hebben beheerst.

Zoals Vergilius Dante van de ene naar de andere cirkel van de Hel leidt, zo ontrolt de economie de draad van een geschiedenis die de hare is meer dan de onze, volgens een spiraalvormige evolutie waar elke ring uitgeeft op een volgende, die zich steeds nauwer sluit.

De verkwikkende adem van de handel die het gesloten universum van de handelsstad en het moderne protectionisme verluchtte, wordt muf. De daling van de winst ten gevolge van de uitputting van de natuur en de reactie van de ecologische verdediging, wierp rond het geld een bureaucratische citadel op ter verdediging tegen de sociale eisen en elk gebruik dat beweerde een nieuwe economische optie uit te denken en nieuwe productiewijzen aankondigde.

De ruimte krimpt tot de dimensie van een beursnotering. Het kortetermijnprofijt

bepaalt een concentratiepunt dat de afstand tot onze horizon regelt die dagelijks verkort zodat het er nu vooral op aankomt de betaaltermijnen te verlengen.

We treden binnen in de laatste cirkel. Door een leegte te maken rondom zichzelf, bereikt de economie een fase van langzame implosie. Dat is ook de voorspelbare toestand van zij die afzien van hun bestaan om het te economiseren.

De transformatie van de wereld in wat die als beste en als slechtste te bieden heeft is een hymne aan de ondernemingsgeest. Het kapitalistische dynamisme behoudt een spoor van de energie die het van het leven heeft gestolen om ze in te lijven in de frenetiek van de arbeid en het zakendoen. Het enthousiasme nam af en doofde uit naarmate een gierig kapitaal verkoos zichzelf te sparen in plaats van zich voort te planten in nieuwe en willekeurige avonturen.

De wind van de nijvere activiteit legde de westerse maatschappijen een golfbeweging op, ideeën kwamen en gingen, opgezweept door de wervelwind aan passies. Een windstilte volgde plots op het tumult aan verachtelijke of lovenswaardige initiatieven.

Een algemene apathie verteert de individuen en de menigtes, aangetast door de ontgoocheling, de sombere dageraad, een onwaardige berusting, de absurde woede van de revoltes zonder revolutie.

Het parasitisme opgericht tot praktijk door een voorrangsrentabiliteit sleept in haar zog het gedrag van de hulpbehoevenden, ontketent reflexen van gehoorzaamheid, vervangt de vuist op het gezicht door de bedelende hand.

De westerse maatschappijen, zo fier op hun spectaculaire levensstandaard dat ze niet durven toegeven hoe leeg hun leven is onder de druk van het winstbejag, kruipen huiverig weg in een koudwatervrees die nog belachelijker is omdat ze minder bang zijn om niets te zijn dan om te moeten veranderen.

Een wording die zelfvoldaan het slechtste belooft, rakelt met een vluchtig rondje parodie de dode waarden uit het verleden weer op. De domme opflakkingen van het nationalisme en de godsdiensten zijn niet meer dan het bespottelijke schuim van het ware gevaar: de zelfmoorddadige berusting in een lot dat ons wordt aangedaan en waarmee de teloorgaande economie ons aanmaant met haar mee ten onder te gaan.

We worden uitgenodigd ons net in onze rijkdom te verarmen, te verpauperen om een wereldeconomie te verrijken waarvan we worden uitgesloten. We moeten van honger sterven in een vruchtbare tuin omdat de belangen van de markt de ingebruikname ervan verbieden.

Telkens het kapitaal - afgezien van een primitieve accumulatie als voorloper op een toename in slagkracht - ertoe werd gebracht zich te concentreren liever dan te investeren in nieuwe productiemethoden, heeft de Geschiedenis een ervaring van barbarij gekend.

De monopolistische hergroepering, uitgelokt door de wereldwijde concurrentie, heeft de oorlogen veroorzaakt die eindigden in het bloed van miljoenen mensen. Het proces van Staatsvorming heeft de totalitaire regimes aan de macht gebracht, gekneed in fascistische of communistische ideologie, en het aantal slachtoffers heeft amper gewogen op de betalingsbalansen.

Het beheer van de internationale rente spreekt zich uit ten bate van de bedreigde

economie. Meer argumenten zijn niet vereist om een klimaat van onderhuidse oorlog te scheppen. De mensen nemen het niet meer tegen mekaar op - tenzij in lokale conflicten zonder geloofwaardige redenen -, ze bestrijden zichzelf, balancerend tussen een levensimpuls die ze niet durven opnemen en een berusting die hen ertoe brengt om, zonder reactie behalve de verontwaardiging, de ontaarding van de planeet en van hun levensomstandigheden te aanschouwen.

De kloof die zich in de wedloop naar profijt uitdiept tussen een weinig competitieve productie en het beheer van het aardse patrimonium vergroot ook tussen de burger en de Staat, tussen de levende samenleving en de handelsmaatschappij, tussen de emancipatie van de begeerten en een boekhouding die ze negeert.

Door de aantrekkingskracht van voedsel van de aarde weer tot leven te wekken, heeft het publicitaire hedonisme een smaak voor geluk aangewakkerd die vroeger in toom werd gehouden door de ontberingen van de productiviteit. Het opheffen van het eeuwenoude verbod op het plezier heeft bij een groot aantal de begeerte doen ontwaken te genieten van het bestaan zonder de prijs ervoor te betalen. De gedachte dat het leven pure kosteloosheid is die niet moet worden geëconomiseerd, waarop niet moet worden bespaard, zocht zich een weg.

De recessie ten gevolge van de vestiging van een parasitair kapitalisme verstevigt plots zijn greep, tot de bezuiniging toe, op de banden die door de verkoop van lucratieve pleziertjes aanzienlijk waren losgelaten.

Het is gedaan met schaamteloos uitgeven en zichzelf uitleven, zoals nochtans de consument ertoe werd uitgenodigd door het dominante discours. Het inkomstenverlies dwingt hem vanaf nu te sparen en op zichzelf te besparen terwijl het dagelijkse overlevingsgeld hem wordt geweigerd, terugvloeit en opbrengt in de handen van de financiële oligarchie.

Recent nog gehaast om te overleven boven zijn stand, heeft hij nu alleen nog toegang, voorlopig, tot een minimum om niet van honger om te komen. Zijn offer zal minstens de verdienste hebben totaal nutteloos te zijn omdat dit het overleven in stand houdt van een economie die een einde maakt aan het zijne.

De economische realiteit is een geëconomiseerde realiteit. Het universum is gereduceerd tot de dimensie geld. De minste beweging is duur wanneer het immobilisme het profijt onderhoudt.

De technologische uitvindingen verlaten de productie. Er wordt uitsluitend vooruitgang geboekt in de cybernetica van het kapitaal en in de wetenschap van de communicatie die dermate rijk wordt met haar winstmakende nut sinds tussen de handelsmaatschappij en de levende gemeenschap een dialoog van doven is begonnen.

De bureaucratische monoloog is er altijd van uitgegaan dat door het leven ver genoeg terug te dringen, het krachteloos en zonder stem zou blijven.

De angst en de schuld die de godsdiensten en de ideologieën al eeuwen in hun zog meezeulen, scheiden vandaag een economie af die is gereduceerd tot haar eenvoudigste

waarheid, als het ware gezuiverd van de goddelijke of Staatsgewaden die er het sociale aspect van waren. Haar ideaal geprogrammeerde autarchie, in het delirium van haar zelfbeheerde beheerders, beweert voortaan de mensenmaatschappij niet meer nodig te hebben.

Men is niet bang meer voor beteugeling door de regering of door de meester maar men vreest de macht van het geld, zo mooi uitgewerkt dat het overal en nergens is voor wie veroordeeld is tot niets.

Hun vrijgevigheid heeft mens en natuur te veiling en te plunder gesteld, haar gierigheid maakt een einde aan het opbod en vermits er uit de ruïnes niets meer valt weg te halen worden de onderhoudskosten opgeschort. Zoals wanneer een voogd-god niet meer wordt gespekt door offergaven, zo trekt het geld zich terug van de aarde en de haarden om met een ontastbare aanwezigheid te stralen boven de chaos van de armoede. Plezier, kennis, comfort, gezondheid hebben steeds minder kans om te worden gekocht of verkocht en moeten zich steeds meer opofferen om het budget in evenwicht te krijgen waar privébelangen beweren het publieke belang na te streven, niet op grond van wat ze de maatschappij schenken maar waarvan ze haar beroven.

Wie wordt uitgebuit maakt zich zorgen niet genoeg geld te hebben, wie uitbuit maakt zich zorgen er teveel te hebben. De aanwezigheid van geld is een kwelling, voor de ene omdat het te zeldzaam is, voor de andere omdat het door zich uit eigen beweging op te hopen, zich veroordeelt te verdwijnen.

De vrees dat een bestaan dat wordt herleid tot zijn betaalwijze ook de toekomst aanvreet, is nochtans slechts een van de beslissende argumenten door de armoede geproduceerd om te berusten in plaats van in opstand te komen. Die vrees doet een beter gewortelde verschrikking teniet, die om rekening te moeten houden met de enige rijkdom die niet te boek wordt gesteld, de rijkdom van een leven dat erop staat te worden gekozen voor al het andere.

Wat het geld afroemde op het leven keert niet terug naar het overleven maar blijft bij het geld. Het geld kocht de arbeid van de producenten, van de consumenten, van de burgers; het onderhandelt nu over hun inactiviteit en hun berusting. Het schrijft hen geen ander bestaan voor dan dat geregeld door de beursnoteringen en bepaald door de wereldmarkt. Het wil het bestaan naar het beeld van de bureaucratische passiviteit, waar handel gedijdt of niet onder de onverstoorbare en ijzige blik van de interessen.

Na alles te hebben ontheiligd door zich te laten ruilen voor alles en nog wat, probeert het geld zich nu tevergeefs weer te heiligen door zich alleen nog tegen zichzelf te ruilen.

Het leven opofferen aan het opgeofferde overleven

De opbouw van kapitaal zonder werk reduceert het overleven tot zijn meest summiere toestand ten gevolge van de verplichtingen van de consumptie getooid met de illusies van een leven waarvan ze de inversie was.

Het financiële absolutisme veroorzaakt een absolute verpaupering. De geprogrammeerde vernietiging van de industrie, de landbouw, de sociale diensten, die

gehoorzaamden aan de noodzaak om te voorzien in de meest elementaire behoeften, verspreidt de schaduw van de meest misdeelden van de planeet over het Westen.

Bovenop de ellende om te moeten produceren en consumeren komt nu het ongeluk beroofd te zijn van de basisprincipes die het mogelijk maakten om toch minstens een betere bestemming te eisen voor het eigen bestaan.

Er kan de individuen en de maatschappijen niets erger overkomen dan zich te laten meevoeren met het autistische delirium van een economie die ervan droomt zichzelf te overleven door alle levensvormen te vernietigen die haar in staat stelden te blijven bestaan.

De aftakeling van de mensen en de dingen is de laatste vorm van werk waar de corrupte staat van het geld en zijn vertegenwoordigers beroep op doet.

De economie die de wereld veranderde is veranderd in een afvaleconomie. De verwoeste natuur, achtergebleven als afval, is zowel de ontlasting als de maaltijd van een rentabiliteit die alles op haar weg verslindt en uiteindelijk zichzelf zal verslinden.

Fabrieken en openbare diensten ontmantelen om het dividend van de aandeelhouders te vrijwaren maakt deel uit van het beheer van het vuilnis. Wat staat er te gebeuren met de geëconomiseerde mens? Hoe ondergewaardeerd ten opzichte van zijn mogelijkheden hij ook was toen hij over het comfort beschikte, loopt hij het risico nog verder achteruit te gaan. Er vormt zich een maatschappelijk model waarvan de stadsgetto's de barbarij illustreren. In de ruïnes van de handelsmaatschappij waar elke vorm van relatie door geld wordt bepaald, overleven horden menselijk puin door hun gelijken uit te buiten en af te slachten.

Het tijdperk van de laatste winsten stelt, tussen realiteit en fictie, apocalyptische filmscenario's voor waarvan een aantal als voorbeeld werden verwezenlijkt. De Somalische buitenwijk ligt er op een boogscheut van de Joegoslavische supermarkt waar de Rwandezen mekaar kelen. Ver boven de onbeduidende belangen nagestreefd door de lokale maffia's, verwacht de financiële bureaucratie haar voordeel slechts uit het laissez-faire. Ze neemt tegenover de wereld de praktische wijsheid aan van een immobiliënmakelaar die er baat bij heeft een opbrengsthuis te laten verkrotten omdat de lege ruimte een marktprijs heeft terwijl het huurgeld van levende en bewegende huurders lager is dan de speculatieve waarde van het gebouw die bovendien op elk ogenblik kan worden verwezenlijkt.

De opoffering van het mensenleven aan de noodzaak om te werken was het begin van een logica van de dood met als extreme gevolg de opoffering van het overleven aan de monetaire vereisten.

Niets slaat sneller om in zijn tegengestelde dan de opwellingen van het leven. Doorheen de geschiedenis sijpelt het bloed dat werd vergoten, in collectieve hysterie en emotionele pest, door mannen die naarmate ze tijdens de uitroeiing de roes ontdekten die hen werd geweigerd door een leven doorweven van weigeringen. Wanneer de grote verwachtingen worden teleurgesteld, breken ze wat hen meest dierbaar is met ziekelijk leedvermaak af.

De aangewezen goede doelen voor het populaire enthousiasme hebben geregeld gediend als uitlaatklep voor de dodelijke neigingen opgejaagd door de militaire en dodenmarsen van de opoffering. De frustratie weet voorwendsel te halen uit de minste reden om marteling, haat, misprijzen, vervolging te verheerlijken in naam van de verdediging van

de mens.

Zelfs de nederlaag van het patriarchaat, komaf makend met de nobele idealen die het walgelijkste gedrag vergeestelijkten, heeft de achterbakse verleiding van de collectieve zelfmoord niet kunnen afschaffen. Nu de hebzucht, in de volgorde van de economische vereisten, de gulheid opvolgt in de marktgebonden uitgaven en het bestaan zich terugtrekt, wegkruipt in zijn leegte, is er geen nood meer aan vaderland noch revolutie om het zieltogende leven te voltooien. De spot volstaat ruimschoots voor wie zich reeds neerlegde om voor niets te doden en te sterven.

De scheiding tussen de economie en het leven drukt zich leesbaar uit in de nonsens van het bureaucratische discours wanneer het gaat over de taal van de begeerte. Het rijk van de abstractie is het rijk van de ruilwaarde die toeneemt ten koste van de gebruikswaarde.

Wanneer het werk de mens abstraheert uit zijn begeerten dan blijft een concrete relatie de arbeider binden aan de aliënerende functie. Wanneer de veranderlijke curve van de markten over het lot beslist van een metaalbewerker of een student, dan wordt de afstand tussen oorzaak en gevolg dermate aanzienlijk dat de aliënatie te wijten lijkt aan een wispelturig toeval of een ongenaakbare noodzakelijkheid eerder dan aan een chaos van orders van bureaucratische belangen.

Zoals een despoot ooit met een oekaze van een paar lijntjes over de deportatie van een heel volk besliste, zo zal een budgettair saneringsplan "op het hoogste niveau" en onder grote publieke protesten met één cijfer aanbevelen om vijfhonderd, duizend, vijftigduizend mensen in grote nood op straat te zetten.

De abstractie reduceert het leven tot een microscopische dimensie en uit nonchalance of onoplettendheid kent ze een vergunning toe tot verpletteren. Wat staat er te verwachten van zij die, omwille van hun instemming met abstracte economische redenen, instemmen met de Endlösung, de definitieve oplossing, van het menselijke probleem?

In tegenstelling tot de politieke ideologieën waarmee de uiteenlopende belangen van de ontwikkelende economie zich tooiden, pronkt de economische denkwijze met haar waarheid en haar leugen in de zekerheid dat ze behalve uit haar ondergang geen andere winsten meer zal boeken. Ze regisseert haar bankroet met de vlijt waarmee ze het spektakel van de welvaart heeft uitgerold.

Dit is de aankondiging van de naderende zondvloed en de bouw van de ark waar plaats is - zoals in de schuilsteden waar de rijke ambtenaren onderduiken - voor de uitverkorene van het gerentabiliseerde kapitaal en de geëxploiteerde ingelijfd in de huurlingencohorten van het cliëntelisme.

Privéinstellingen bedreven in het beheer van de armoede nemen een wankelende Staat over. Liefdadigheidsondernemingen spelen onder een hoedje om het geld in te zamelen van de Sociale Zekerheid dat vrijkomt uit de geprogrammeerde ontmanteling van de verworvenheden van de arbeiders, speculanten zullen het op de Beurs spelen en een deeltje zal onder de vorm van overlevingsuitkeringen terugvloeien naar de arbeiders die door het parasitaire systeem tot de bedelarij zullen worden gereduceerd.

De Staat onderdrukte in naam van de bescherming die de burgers werd toegekend. Om zijn gestrengheid uit te oefenen, volstaat het voortaan iedereen die zijn geduchte gunsten niet verdient, uit te sluiten van zijn weldaden. Hij zal beslissen in overeenstemming met de internationale monetaire instellingen en volgens de behandeling die vanuit budgettair standpunt gewoontegetrouw wordt gereserveerd voor mensen.

Het dagelijkse mediatheater belicht de complementaire belangen van de treurige armoede en van de toezichthoudende rijkdom. Een slimme mix van argeloosheid en cynisme geeft toe dat economische groei alleen de groei van inert kapitaal betekent, toont aan dat het rationele management van dit kapitaal banenverlies rechtvaardigt en bevestigt dat het succes ervan noodzakelijk is om publieke steun voor de minstbedeelden te garanderen.

Kortom, hoe meer alles in het honderd loopt, hoe beter!

Door de ideologieën die ze had opgeroepen in diskrediet te brengen, heeft de parasitaire economie zichzelf de laatste vormen van instemming ontzegd die ze te allen tijde had weten aan te bevelen.

Het despotisme had het inzicht en de middelen mythen en legenden als basis te gebruiken voor het geloof in een God die zijn macht overdroeg aan een als door de voorzienigheid geroepen addergebroed. De democratieën richtten het verzinsel op van een soeverein volk waarvan het algemeen belang de privébelangen van zijn vertegenwoordigers goedkeurde. De bureaucratie waarmee de economie haar laatste wil beveelt heeft noch geloof noch gedachte. Ze wordt gevormd in de slappe materie van de inertie. De passiviteit die werd aangemoedigd door de vereisten van de consumptie, om ze beter te kunnen beheersen, had als het ware om de ontwikkeling verzocht van een communicatie die er technisch op gericht was een betekenis te geven aan wat helemaal geen menselijke betekenis meer heeft.

De woorden zijn nog amper van belang. De overname, de herhaling en het becijferde gebruik zorgen voor een vergankelijke inhoud. Veel woorden verdwijnen alsof de realiteit die ze beschreven was uitgevlakt. Er bestaan geen uitbuiten noch uitgebuiten meer. Kapitalisme is een achterhaalde term. De bureaucratie is het net zoals de maffia aan zichzelf verplicht niet te bestaan. Andere woorden veranderen van aard alsof ze het gevolg zijn van genetische manipulaties. Over "bevoorrechten" spreken verwijst niet naar de renteniers van de besturende bureaucratie maar naar arbeiders en werklozen waarvan de lonen, pensioenen, uitkeringen de rendabiliteit van de staats- en privébeleggingen belasten.

De stilstand van een economie, niet bij machte haar productiewijze te vernieuwen, wordt moderniteit gedoopt, waarbij eenieder die tegenpruttelt omdat hij het niet aankan, naar de reactionaire fractie wordt verwezen.

Werk is een sleutelwoord dat op alle sloten past terwijl de fabriekshekken worden gesloten en de industriële toekomst wordt afgesloten door cybernetisch bepaald profijt. De waardigheid van de mens wordt verheerlijkt op de hoek van de straat waar bedelarij overheerst. Wat betekent het humanitaire discours? Dat een armoedepremie minder kost dan salariseisen.

De corruptie kent geen betere garantie dan de armoede. Door de school, de huisvesting, de natuurlijke landbouw te vernietigen, krijgt het oude religieuze obscurantisme

een nieuwe vorm, zo bevorderlijk voor het zakendoen.

De winstgevende mens is de perfecte uitdrukking van de onmenselijkheid.

De economie die de evolutie van de mens en van de aarde mechaniseerde is een vastgelopen mechanisme geworden. Nooit eerder werd haar werkelijkheid in een dergelijke armoede van mythen en ideologieën onthuld dan op het uur van de waarheid waarop ze haar totalitaire macht verenigt met een totale onmacht.

De revolutie in spaarstand

De geschiedenis waarin de mensen zichzelf maken om zichzelf ongedaan te maken, heeft geen andere veranderingen gekend dan die opgeroepen door de ontwikkeling van de productiewijzen en de bloei van de handelswaar. Wat wij revolutie hebben genoemd, betekende altijd een vooruitgang in individuele bevrijding, aangevuld met een uitgestelde terugkeer naar de zelfontgeneining.

De wil om te leven is het levende en onveranderlijke corpus geweest van revoluties die zo degelijk van vlees en hersenen werden ontdaan dat we alleen nog het kadaver ervan in ons geheugen hebben.

Niets zal voortaan volstaan behalve een revolutie van het dagelijkse leven waar de wereld alleen verandert door te veranderen volgens onze begeerten.

De oude vraag "Wat te doen?" werd altijd gesteld zodra de economie het antwoord erop gaf. Dat de staatscontrole over de productiemiddelen Lenin op het idee bracht van een communisme gericht op een hervorming van de wereld die overal zou leiden tot een bureaucratisch Staatskapitalisme heeft sindsdien de ideologen verhit: ze hebben hun militante plunje afgelegd voor een kritische en voorzichtig afwachterende houding.

De kunst van het commentaar is het enige wat de politiciers rest, door de wereldmarkt tot haar handlangers gemaakt. Het onmiddellijke belang heeft hen de illusies ontnomen waarmee ze de populaire goedgelovigheid onderhielden en die hen de geruststellende indruk gaf enige macht uit te oefenen.

De ideologen hebben afgezien van maatschappelijke projecten. Ze houden het bij het onderzoek, of zelfs de contemplatie van een wereld die uiteenvalt. Ze volgen op klinische wijze het verloop van de achteruitgang en net zoals het kapitaal dat geld slaat uit zijn ruïnes, ontdekken ze ultieme en mistroostige genoegdoeningen in de vaststelling dat het niet beter kan zolang het niet erger wordt.

Op "wat te doen?" is vandaag de afwachting het antwoord dat wordt geboden door een economie die zich terugtrekt in zichzelf en van haar immobilisme een bron van profijt maakt.

De observator, scholasticus van de ontbinding, telt de punten die zijn nederlaag aanwijzen. Deze houding wordt iedereen door de macht van de corruptie aanbevolen omdat ze een immense verdienste heeft: de vrijstelling van de vraag of het leven, niet terug te brengen tot de economie, nog aanwezig en in staat is iets te ondernemen ten voordele van de mens.

De beweging van de Bezettingen van Mei 1968 is de laatste revolutie geweest in opdracht van een veranderende economie en ze was het voorspel van de transformatie van het onmenselijke in het menselijke.

De blik van het lichaam op het leven erin opgesloten viel toen plots samen met het perspectief op een andere wereld, de onze, zodra we erin zouden slagen af te schaffen wat ons ervan verwijderd hield. Voor het eerst in de geschiedenis stond de levenswil met open vizier tegenover die hybride van dierlijke roofzucht en van mechanismen van uitbuiting en concurrentie die de machtswil is.

De financiële bureaucratie is een voortzetting van de lijn van kleine meesters die zich hebben ingespannen om voor eigen profijt een revolutie te leiden waar ze zodoende aan voorbijgingen.

De omwentelingen in de zeden en in de samenlevingen die het handelsmechanisme met zich meebracht, vindt men gedeeltelijk verstijfd terug in het heden. Een algemene corruptie heeft van de vrolijke zedeloosheid die door het plezier wordt opgeëist, een onzedig cynisme gemaakt van toepassing op het zakendoen. De rentabiliteit bevindt zich onvoorwaardelijk voorbij goed en kwaad.

Het andere deel van de handelsinvesteringen wordt aan de hand van een neokapitalisme gerecupereerd in een kritisch hedonisme dat zich een weg zoekt naar nieuwe productiemethoden. Ongetwijfeld komt binnenkort een dag waarbij de monetaire accumulatie, vandaag geblokkeerd in speculatieve cirkels, op verwarde wijze een startkapitaal zal hebben gevormd waarmee de economie, de uitbuiting van mens en natuur achterwege latend, nieuwe ontwikkelingsmethoden zal financieren.

Alleen de nog ongekennde radicaliteit van de revolutie van 1968 heeft in ieders hart het project van een soeverein leven verankerd. De onaantastbare aanwezigheid ervan wordt aan het oog onttrokken door de schaduw van een woekerende ontaarding die haar nochtans niet bereikt.

De radicaliteit is de radix, de wortel van de mens die door de economie wordt verhinderd zijn menswording te voltooien. Hoe waardevol ook het bewustzijn van het onaanvaardbare; de werkweigering, het schuldgevoel, de ideologieën, de dwang, de ruil zijn minder geschikte manieren om de bezorgdheid voor de globale bevrijding uit te drukken dan de gevoelige intelligentie die, in tegenstelling tot de machtswil, snakt naar het scheppen van een wereld om ervan te genieten in plaats van hem te vernietigen door toe-eigening.

De revolutie van 1968 heeft de eigenaardigheid de eerste te zijn geweest waarvan de voorspelbare recuperatie dankzij de voorrang die werd verleend aan het leven en haar onverzettelijke kosteloosheid, van meet af aan werd aangeklaagd en verworpen.

Haar nu eens zichtbare dan weer overschaduwde loop vervolgt zich onwrikbaar. Door haar elan af te remmen, heeft de stalinistische bureaucratie een Pyrrhusoverwinning behaald die de doodsklokken heeft geluid over het communistische bedrog.

Wie er een ouderwetse revolutie in zag en dacht ze te vertegenwoordigen of te regeren, bevond zich zonder het te merken aan de kant van de bureaucraten die de economie had aangeworven om, na de golf van consumptie, het wegwerptijdperk te beheren. Ze vonden,

in overeenstemming met hun menselijke nulliteit, een plaats in het hart van het parasitaire systeem waar het geld zichzelf beheert. Ze hadden er reeds gekozen om voor zichzelf te sterven door voor het gezag te kiezen, er restte hen het rentabiliseren van hun agonie door te werken voor een systeem dat het leven steriliseert met geld.

De enige nederlaag waartegen de revolutie van het dagelijkse leven zich dient in te dekken, is de schijnbare triomf die haar zou worden toegeschreven door de economische mutatie die ze als kiem in zich draagt en die nog maar eens de levenswil, opgewekt door de verandering, zou kunnen verduisteren.

De kosteloosheid van de levende begeerten en het genot wil niet zeggen dat die zonder voortdurende inspanning worden bereikt, maar het is in haar natuur om zich te geven, niet om te worden betaald en geruild, om zich te maken en niet om werk te produceren, om zich te verbinden met al wat leeft en er het geluk van te vervolmaken, niet om ze van zich te verwijderen en te vernietigen. Dat is in alle eenvoud het radicale verschil tussen de levenswil en elke economie die er ten koste van dit leven profijt uit haalt.

Het overgangsstadium: van de onmenselijke uitbuiting naar het handelshumanisme

We hebben een revolutie van het dagelijkse leven voor te bereiden. Echter, wat zich aankondigt is geen overstijgen van het overleven maar het behoud ervan door de verandering van productiewijze.

Uit een economie zonder begeerte stappen om in een economie van de begeerte te treden volstaat ons niet. De soevereine begeerte past in geen enkele economie.

De economie gebaseerd op de uitbuiting van de natuur en van de mens vertegenwoordigt slechts enkele millennia uit de evolutie van de mensheid en ze heeft die een bepaald rampzalige poging opgelegd tot inrichting van de aarde.

Haar einde is nabij. De uitputting van de wereldwijde grondstoffen legt haar rentabiliteit droog, ontmoedigt de productie van nuttige goederen, leidt haar naar een bederf in stilstand waar ze erin berust over de inkomsten van haar plunder te heersen. Maar het profijt vraagt om vernieuwing. Het zal uit de impasse treden waar het op gevaar van verrotting in terecht kwam door de ophoping in een monetaire massa die wordt beperkt tot beurscircuits.

De lucratieve noodzaak spoort het inerte kapitaal langzaam aan tot omschakeling in initieel kapitaal vereist voor de investering in nieuwe productiewijzen.

Brekend met de uitbuitingseconomie tekent zich een warrig neokapitalisme af doorheen de parasitaire netwerken die de ontwikkeling ervan verlammen. Omdat de verwoesting van de lucht en de maatschappij minder winsten genereren dan de reconstructie van de vernietigde natuurlijke omgeving, dan het herstel van de gebruikswaarde ondermijnd door de rendabele nutteloosheid, dan kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit, dan het bevorderen van een ethiek in strijd met het financiële parasitisme, heeft dit neokapitalisme de bedoeling het wereldwijde en werkloze kapitaal om te leiden ten gunste van een economie die idealiter wordt gemaakt door iedereen en voor iedereen, om het te investeren in een zoektocht naar energieën afkomstig uit een alliantie met de natuur.

Van kritische consumptie naar productie van natuurlijke energieën

De radicale kritiek op consumptie als aliënerende functie is ontspoord in een kritische consumptie, beter aangepast aan de evolutie van een door minderwaardige levensmiddelen en goederen bedreigde markt. Terwijl de parasitaire economie, steeds op de loer liggend naar kortetermijnprofijt, een afwachtende houding innam, deed een nieuwe oriëntatie een succesvolle poging om het recht op kwaliteit te rehabiliteren, waarbij de verveling en de frustratie van vervalste noden tegenover een economie van de begeerte werden gesteld die meer natuurlijke genoegdoeningen nastreefde.

Een parallelle markt, in concurrentie met de accumulatie van nutteloosheid en

schadelijkheid, doet een oproep aan de intelligentie en het onderscheidingsvermogen van de consument. De bedoeling is het herstel van een eerlijke handel, mishandeld door de politiek van absolute rentabiliteit.

Het begrip plezier negeert er haar noodzakelijke kosteloosheid om terug te worden opgenomen in de handelswaar via de gebruikswaarde die tot nu toe alleen als publicitair omhulsel diende. Het hedonisme dat de klant lokte om hem naar de ijdelheid van smakeloze en onaantrekkelijke goederen te leiden, verliest het ideologische karakter niet, het verrijkt het integendeel met een greintje scherpzinnigheid die de onderwerping aan de handel rechtvaardigt.

Een ontwakend bewustzijn eist meer transparantie en rechtvaardigheid in de contractuele relatie tussen mens en economie, maar verduistert tezelfdertijd de ware eisen van de begeerte.

De verlichte consument ontwijkt zijn rol noch zijn functie, hij verfijnt ze, schaaft ze bij. Hij wil geen door de wetenschappen van communicatie en marketing gemanipuleerde marionet zijn maar is nog steeds een parodie van het menselijk wezen dat hij talmt te worden.

Werkend om te verbruiken en zichzelf beter op te gebruiken, wil hij de handelswaar dienen zodat ze hem van nut kan zijn. De parasitaire economie vereist dat hij zich niet meerekent door erg veel te betalen voor een nietigheid die alleen winst oplevert voor de bureaucratie van de markt; in reactie daartegen schaart hij zich achter de doctrine van de juiste prijs, die volgens de droom van de formele democratie achter het contract zit van gelijkwaardigheid tussen gebruikswaarde en ruilwaarde. Zijn burgerlijke verantwoordelijkheid vaart er wel bij, vastberaden om de tekorten van de Staat en van de openbare diensten te ondervangen; dit nieuwe stijl activisme ontraadt hem de dwang van de ruil te doorbreken en zal hem ten gepasten tijde ontnuchteren uit zijn fictieve bevrijding.

Het kritische consumentisme redt een markt die naar de aftakeling wordt geleid door het misbruik van de middelmatigheid en van de ontaarding. Door de smaak en de kwaliteit weer op te waarderen, wordt voor de hele consumptiesector de zelfvernietiging vermeden waarmee de burgers ten gevolge van de epizoötieën met hun alarmreactie de concentratielandbouw bedreigen.

De chaos veroorzaakt door de dictatuur van de vrijhandel heeft eerst, in een mengsel van paniek en van luciditeit, aanleiding gegeven tot de wil zich te verdedigen tegen de invasie van versneden producten, de vestiging van hinderlijke industrieën, de aantasting van het landschap. De verenigingen van consumentenbelangen neigen over te gaan van een spontane boycot van bedorven koopwaar die de landbouw- en voedingsindustrie op de markt gooit, naar een bewuste boycot ten voordele van een kwaliteitslandbouw, van een niet vervuilende industrie en van het nut van diensten die worden voorgesteld aan burgers alsof het klanten zijn.

Maar welke dreiging ook de parasitaire economie doet wegen op het simpele overleven, het volstaat vandaag niet meer om het gevoelloze bestaan het comfort weer aan te reiken waarmee de consumptiemaatschappij de bittere pil wist te omhullen. De koopwaar voldoet

niet meer aan de vereisten van een leven dat weigert te worden verhandeld.

Criteria van elementair nut volstaan niet meer om zich te voeden, te huisvesten, te verplaatsen, te onderrichten, mekaar te ontmoeten. We willen niets minder dan de luxe en de overvloed waarvan elke begeerte droomt zodra ze wordt gegrepen door de hartstocht om zich te verfijnen.

De parasitaire economie heeft alles zo goed becijferd op het ritme van haar versnelde rentabiliteit dat ze wantrouwen en afkeuring heeft opgewekt tegenover het kwantitatieve. Het geheel aan budgettaire quota waartoe het leven van de burger werd teruggebracht was nochtans het logische gevolg van de berekeningen toegepast op de voorraden handelswaar en op de beursverrichtingen.

Door het cruciale belang van de kwaliteit te benadrukken, verwijst de nieuwe economische stroming expliciet naar de verbetering van de handelswaar en impliciet naar de levenskwaliteit maar nog steeds overheerst de ruil op de kosteloosheid. Hiermee wordt het punt van radicaliteit aangewezen van waaruit de levende revolutie de handelsrevolutie zal tenietdoen.

De vestiging van een markt van de kwaliteit is de aankondiging van de verwerping van de tot nu toe dominante criteria van kwantiteit. Dat de dingen zich niet zozeer beginnen te verspreiden uit noodzaak van een absurde rentabiliteit maar veeleer uit het vitaal belang dat ze bezitten, ontslaat ze beetje bij beetje van de afhankelijkheid van een overdreven veelvuldigheid, van herhaling, van opsomming.

De zoektocht naar goederen die beter in overeenstemming zijn met de natuur heeft niet alleen een uitwerking op de zuiver economische mechanismen door het voorkomen van overproductie, ook het gedrag wordt beïnvloed.

De samenlevingen weigeren de oude reactie van de kuddegeest en van de statistische inschatting die de mensheid oplost in een waarschijnlijkheidsberekening. De individuele intelligentie leert solidair reageren zonder te worden afgestompt in de versuffing van de menigte. Een ontwakend bewustzijn ervaart de kwaliteit van het leven als een aanwezigheid met een zich verspreidende uitstraling zonder dat de meerderheid de mogelijkheid heeft ze te regelen volgens de wet van de grote aantallen.

In tegenstelling tot het overleven, valt het leven niet te meten, het groeit maar vermeerdert niet door zich te vernietigen.

De uitputting van de opbrengsten van de uitbuiting van de aarde en van de mens hebben de ruilwaarde in een soort verdwazing gedompeld waarin ze zich, door met veel inspanning uit haar eigen beweging voldoening te putten, ertoe is gekomen diegenen die haar niet meer onderhouden ook niet meer te onderhouden. In een tegengestelde reactie, als om zich te bevrijden uit het gesloten systeem dat haar steriliseert, zoekt de handelswaar zich een individuele en sociale bruikbaarheid. Ze herontdekt de gebruikswaarde, verlaat haar hoogste hemel, het Empyreum van een hemelse bureaucratie waar ze alleen nog tastbaar was via de tussenkomst van het geld.

De laatste avatar van de koopwaar zal ons tenminste hebben bevestigd hoezeer ze

met onmenselijkheid is beladen zodra ze ontsnapt aan de mens die haar vervaardigt en zodra ze alleen gehoorzaamt aan de logica van haar rentabiliteit.

Wat verlangt het neokapitalisme in wording? Het verlangt de handelswaar weer van een menselijke gedaante te voorzien zodat ze zich kan vermenigvuldigen en vormgeven aan een nieuwe maatschappij, in plaats van te verpieteren in het gesloten circuit van een parasitaire bureaucratie. Door de mens te dienen zodat hij haar beter kan dienen, zal de koopwaar het profijt dat nu gevangen zit in de fuik van de beurspeculatie, recupereren om het te dynamiseren.

Vermits er in een voorwerp of een dienst die werden ontworpen voor het welbehagen van het individu en de maatschappij meer creativiteit te vinden is dan in een gadget dat werd geprogrammeerd om snel te verslijten en te worden weggeworpen, komt bij het nuttige werk en de erbij horende handelsrelatie ook minder misprijzen en een beetje meer respect kijken. Genoeg om te beseffen dat de eigenliefde en de weigering van het misprijzen het einde van de handelsrelatie en van het werk impliceren.

Het komt ons toe de transmutatie te verwezenlijken van het werk van de kwantiteit naar de kwaliteit van de creatie. De arbeid herstructureren zoals te verwachten onder de nieuw ingeslagen weg van de economie impliceert dat de koopwaar haar gebruikswaarde terugvindt.

Door de winstgevende frenetiek van de nutteloosheid voor het leven te verspreiden, heeft het parasitisme, verheven tot doctrine, het werk ontdaan van elk sociaal nut, alsof de leegheid van het werk [zie onder andere David Graeber, *Bullshit jobs*, 2013] er een virtuele werkloosheid van maakt. De terugkeer naar de gebruikswaarde moedigt vanaf nu aan om in de reconstructie van de wereld een bron van werk te vinden die werd opgedroogd door de uitbreiding van het parasitaire werk.

Terwijl het neokapitalisme zich opmaakt om het werk te herwaarderen door een geest van inventiviteit en creativiteit te stimuleren, wordt het geconfronteerd met een groeiend aantal mannen en vrouwen veroordeeld tot onderbenutting ten gevolge van de inflatie aan nutteloze diensten. Wat staat er te gebeuren met de honderdduizenden die in de weer zijn voor een uitdovend salaris om hinder en onbenulligheden te produceren?

Er is een immense beweging van reconversie in de maak die vanuit een globale ommekeer nood zal hebben aan de investering in de primaire sector van de energieën die nu worden verspild in de tertiaire, plaats bij uitstek van het bureaucratische parasitisme. Hoe hard er ook beroep op wordt gedaan door een vernieuwing van de economische conjunctuur, een dergelijke beweging kan slechts komen van de arbeiders wanneer ze individueel en collectief beslissen het territorium weer vorm te geven waar de begeerten van het leven soeverein optreden.

Afkomstig uit een recent en subversief verleden duiken voorstellen op uit de ondraaglijke gelatenheid waaraan iedereen bezweek die voor een salaris of een vergoeding gelijk welke arbeid aanvaardde: fabrieken bezetten die door bedrieglijke aandeelhouders met sluiting worden bedreigd, hun controle en activiteiten verzekeren zonder zich te

bekommeren om de normen van bureaucratisch gemanipuleerde competitie, ze indien nodig omschakelen naar de productie van kwaliteitsvolle goederen die nuttig zijn voor de regio waar ze zich bevinden, binnen de lokale omstandigheden op zoek gaan naar een basis die overal een internationaal bewustzijn zal bevestigen waar de strijd ten voordele van de natuurlijke omgeving de macht van de corruptie aanklaagt.

Dergelijke aanbevelingen hebben de verdienste weer aan te knopen met een in het verleden nooit vervulde radicaliteit en er met alle benodigde hulpmiddelen het overstijgen van te zijn om dit waar te maken. Telkens het misprijzen voor het leven te ver werd gestuwd, kwam er uit de grond van de onderdrukte mensheid, ofwel een woede om er in een keer een eind aan te maken ofwel de wil om zich te bevrijden door het leven weer te herstellen.

We laten een systeem van uitbuiting dat onze geschiedenis bepaalde tot in haar grootste omwentelingen, niet in de steek om ons blind te staren op de lessen waarvan we worden vrijgesteld door lering te trekken uit een tijdperk waarin we zelf onze bestemmingen zullen beheersen.

Vergeet het niet: de relevantie van het oude project van collectieve toe-eigening van de productiemiddelen is voornamelijk een gevolg van het parasitisme van een economie die deze middelen verkwanselt en de prooi van het industriële dynamisme loslaat voor de schaduw van het kortetermijnprofijt.

Het voorwendsel de recessie en de sociale regressie te bestrijden, zal diegenen die meer dan ooit smachten om te ontsnappen aan de fabriek en het werk, er niet naar terugdrijven. De vooruitgang van een technologie die de taken automatiseert veroordeelt de mannen en vrouwen tot ellende en werkloosheid die ze slechts hoeven aan te vatten om zich de versuffing en de vermoeidheid te besparen, om zich de vrije tijd toe te eigenen en zich aan zichzelf te wijden en over te geven aan de absolute voorrang van het bestaan, namelijk het scheppen van gunstige omstandigheden voor hun ontplooiing.

Geen enkele arbeid weegt op tegen het scheppen van een wereld die ons van het werk zal verlossen.

Alleen de verspreiding van landbouwcoöperatieven die mikken op kwaliteitsvolle producten zal een einde maken aan de concentratielandbouw. Alleen de individuele en collectieve creativiteit, met koppige volharding de energieën verbeterend afkomstig uit de kosteloze lucht, water, aarde en vuur, zal komaf maken met de corrosieve gevolgen van de rendabiliteit en van de ergste chemische, nucleaire en psychologische hinder, om ze te verwijzen naar de archaïsmen van de barbarij.

We willen geen andere leidraad voor ons gedrag dan de kwaliteit van het leven en de middelen die ze zich toe-eigent om zich onophoudelijk te vernieuwen.

Naarmate een markt van de kwaliteit die van de ontaarding overneemt, wordt de noodzaak bevestigd van nieuwe productieve krachten in alliantie met de natuur en niet meer gebaseerd op haar verkrachting en plundering. We begeven ons in de richting van een nieuwe samenleving van de pluk, beschikkend over de technologische erfenis van een beschaving die de techniek gebruikte om de mens en de wereld uit te buiten in plaats van beiden onafscheidelijk menselijker te maken.

Het ethische stadium

De algemene corruptie van het parasitaire systeem heeft een ethische reactie teweeggebracht die op tegenstrijdige wijze het systeem probeert te behouden en te vernietigen. Die reactie speelt voor de wraakengel die de bureaucratie toestaat zich te verbeteren en uitstel te krijgen, en ze gehoorzaamt, volgens het democratische formalisme waar ze deel van uitmaakt, aan de overal zichtbare druk van een aan de gang zijnde mutatie in de economie, de samenleving en de individuen.

De geest van een universele ethiek komt uit de politieke ideologieën die opeenvolgend werden verpest door de greep van de consumptie en gewraakt door de financiële belangen die er nu geen behoefte meer aan hebben.

De overgang van een economie van uitbuiting naar een economie van constructie van de mens en de natuurlijke omgeving maakt van de ethiek een verdedigingswapen tegen de vloedgolven van de barbarij. Geërgerd door de macht van het geld en zijn epidemische corruptie zijn de mentaliteiten in de ban van een reinigende woede. Het is genoeg geweest met die windhandelaars, speculanten die de overheidsfinanciën plunderen, bedriegen, ermee sjoemelen, de wetten in hun voordeel ombuigen, uit de werkloosheid profijt zonder werk halen en uit de sociale ontreddeiding de garantie van bureaucratische stabiliteit puren.

Maar waarop is een dergelijke eensgezindheid dan wel gebaseerd? Welke hervormingen kunnen dat zijn? Welke middelen worden voorgesteld of in stelling gebracht?

Niets laat zich makkelijker meeslepen in het spel van de zuiverheid dan de corruptie. Het gevolg was meer dan eens te zien.

Geen gebrek aan verleiding voor een project dat komaf wil maken met de domme cultus van de gendarme en de dief, van de moordenaars van de orde en de wanorde, van de legale en illegale wanpraktijken. We willen niet het minste spatje bloed op een contract dat wordt uitgevaardigd in naam van het openbaar belang.

Zeer goed. Maar wat een macht en wat een zwakte om zich als rechtvaardige rechter voor te doen met niet meer dan de weegschaal van de commerciële billijkheid waar zoveel voorbehoud op weegt.

Er is maar een enkele macht in staat zich te wapenen tegen de aanvallen van de barbarij en dat is het leven en het bewustzijn ervan, niet om zich te verdedigen maar om overal te stralen van soevereine wilskracht.

Het zullen de rechtvaardige rechters en de juiste prijs van een mens niet zijn die de gruwel zullen uitwissen die gedurende eeuwen werd uitgescheiden door het tweelingmonster van profijt en machtswil, wel de in iedereen tot lucide gevoeligheid gewekte levenswil die in zichzelf de middelen tot ontplooiing ontdekt.

Er bestaat een zichtbaar en vanzelfsprekend signaal dat wordt versluierd als door een allesomvattende samenzwering: de aanwezigheid - aangetoond op alle fronten waar de dood wordt bestreden - van de vrouw, het wezen bij uitstek dat de mensheid het model aanreikt van haar eigen realiteit en wording: het leven creëren en de wereld opnieuw creëren voor het leven.

De aftakeling van de handelswaar onderworpen aan de buitensporigheden van de rendabiliteit maakt van de ethiek een toepasbare instrumentele waarde. Een arsenaal aan wetten laat toe om het geld, dat aan 90 % van zijn globale massa wordt ingezet in de beurspeculatie, te bestraffen, te belasten, of zelfs eenvoudigweg te recupereren voor sociale doeleinden. Het neokapitalisme heeft een dergelijke primitieve accumulatie nodig om te investeren in de ontwikkeling van nieuwe productiemethoden. Het zal niet toestaan dat de bureaucratie een deel ervan afleidt om het overlevingsparasitisme - zoals het hare, de lonen niet inbegrepen - van een lompenproletariaat in stand te houden in de hoop het in te lijven in een systeem van cliëntelisme van de liefdadigheid.

Het neokapitalisme zal eisen dat het abstracte geld, weggehaald uit het bestaan van miljoenen mannen en vrouwen, zich realiseert, tastbaar wordt gemaakt in een project van een nieuwe maatschappij. Waar alles zich uit verveling, wanhoop en vernielzucht afsluit en vernietigt wil het een opening creëren.

Het stelt voor om het getto van stad en platteland te doorbreken door het verlenen van landelijke aantrekkingskracht aan de ene en stedelijke voorzieningen aan de andere. Het blaast nieuw leven in het ondernemersdynamisme dat werd verlaten door een economie herleid tot overleven op de eigen brandstof, waarvoor we werden opgeroepen ons in te ruilen tot er van ons niets meer overbleef. Het neokapitalisme geeft de mens de concrete realiteit van zijn waardigheid terug, zo dikwijls verspild in absurde overtuigingen en vooroordelen, namelijk het niet tolereren van misprijzen, en ook niet van afhankelijkheid, van de behoefte waar de uitbuiting toe leidt, van de dwang opgelegd aan de begeerte naar een gelukkig leven, van het teruggrijpen naar angst en schuld.

Het neokapitalisme eist, als een recht, de kosteloosheid van onderwijs, van cultuur, van openbaar vervoer die ongehinderd kunnen worden verzekerd door het collectieve beheer verlost van het administratieve wanbeheer die ze tenietdoet.

Kortom, het zal de handelswaar redden door de gebruikswaarde, het nut te herstellen. Maar het zal niet verder gaan. Hoe aangepast ook ten voordele van de mens, de gebruikswaarde blijft een handelswaarde.

Door de markt van de natuurlijke energieën voor te bereiden, absorbeert het neokapitalisme ook het element waardoor het op korte of lange termijn zal worden vernietigd: de kosteloosheid. Zo kondigt zich, uit de diepte van een tijdperk waarin het economische parasitisme geld denkt te slaan uit haar zieltogende overleven, de tijd aan van een vrije productiviteit waarop de kosteloosheid van het leven, die niet tevergeefs zal worden opgeëist, zich zal baseren.

De omschakelingen

Het is ongetwijfeld veelzeggend, in de emblematische orde van een tijdperk, dat het eerste profijt van een industrie die nieuwe oriëntaties zoekt afkomstig is uit de afvalverwerking. De vooruitgang en de vooruitstrevendheid gaan voortaan van de reconversie van afval naar de reconversie van de oude wereld als afval.

Een hoop werk is dat ! Bij de afvalberg, die onophoudelijk de winstgevende verspilling

van bij aanvang bedorven goederen in de verf zette, komt nu de opeenhoping van al wat ons bestaan bedierf: de Staat, de bureaucratie, het leger, de politie, de godsdienst, het werk, de familie.

Als een uitwas van de kruising tussen de overconsumptie van waardeloze producten en de officieuze regeling van de behoefte ze aan te kopen, heeft de uitzetting van de tertiaire sector een bureaucratie gebaard die de hele actieve samenleving parasiteert en verlamt met haar financiële puncties.

Een reactie in tegenovergestelde richting schrijft voor om terug te keren naar de primaire sector, traditioneel voorbehouden aan het onderhoud van het overleven en ontmanteld door de belangen van het woekerende kapitalisme.

Het belangrijkste volstaat nochtans niet meer om te blijven voortbestaan. Niet alleen hebben het comfort en het gemak waarmee het overleven dacht de verveling te slim af te zijn, de verwachtingen niet ingelost, er is uit de kunstmatige rijkdom waarmee het dagelijkse bestaan zich tooide, een gevoel van armoede ontstaan dat door niets kan worden uitgewist behalve door het opnieuw ontdekte en opnieuw gecreëerde leven.

Het vitale minimum beperkt zich voortaan niet meer tot de middelen om zich te huisvesten, te voeden, te kleden, te verplaatsen, te onderrichten, te ontmoeten. Het neokapitalisme is nu gehouden ook te voldoen aan de bijkomstigheden. Het zal ons de verse groenten en fruit terugschenken in plaats van de chemische cultuur, de smaak van het weiderund in plaats van de koeien gemarteld in concentratiekweek die als model dienen voor de ordening van de buitenwijken en scholen. Het zal de betonnen tumoren uitrukken waarmee de belangen van de immobiëlen het landschap heeft geteisterd en de kunst van het wonen weer heruitvinden. Het zal de lucht reinigen van de chemische en nucleaire vervuilingen. Het zal iedereen achter zich scharen die er zich niet bij neerlegt te sterven samen met een stervende wereld. Maar van al die weldaden zal niet meer dan een immense teleurstelling overblijven indien we niet van nu af aan leren onttrekken aan de economie wat ze ons nalaat aan meest beminnelijk en meest te duchten om onophoudelijk onze verlangens naar een menselijker leven te verfijnen. Tot de toestand van gratie toe waarin het leven overal niets anders creëert dan het leven.

Samen met de protectionistische terugplooi van het geld en de opflakkering van de kuddegeest, vertaalt de aftakeling van de Staat zich in een regressie naar archaïsche machtsvormen: nationalisme, corporatisme, regionalisme, separatisme, maffiose organisatie van stadsgetto's en van de wereld van de handel.

Zich in de plaats stellend van de voorzienigheid van de Staat, voert een stuurvaste bureaucratie een cliëntelisme in waar de burger, beroofd van zijn sociale verworvenheden, onafhankelijk zou worden van bank- en liefdadigheidsorganisaties indien er zich tezelfdertijd niet een weigering van het bedrog zou ontwikkelen om alles voor baar geld te ondergaan, om zonder morren in de pas te lopen van de richtlijnen van de ondernemers van de markt.

Door steeds weer bedonderd en gemystificeerd te worden, werd het bewustzijn van de burger gevoeliger voor nieuwe pesterijen. In plots gemobiliseerde lokale collectieven

toegelegd op de belangen van een gebied, richt het zich makkelijk tegen de sluiting van fabrieken, de vestiging van hinderlijke bedrijven, de vernieling van het landschap.

Dergelijke verschijnselen halen hun steun niet alleen uit de aandacht van een groeiend aantal mensen voor de omgeving, het milieu, de braaklanden en onbebouwde gronden van een bestaan waar de vervreemdende bezigheden hen van weghielden en die ze nu beginnen te bekijken met de blik vol dromen en de doeltreffendheid van de hovenier. Hoe verscheiden en specifiek ze ook lijken, de echo van hun vastberadenheid weergalmt overal waar diezelfde vervuilingen, hetzelfde misprijzen van de handel en het zakendoen voor het leven zich voordoen. Tussen de collectieven, gemobiliseerd voor de bescherming van de mens, de fauna, de flora, de aarde, wordt van Chiapas tot Tsjernobyl, van Curitiba tot Frankfurt, van de verdediging van walvissen tot het herstel van menswaardigheid in Rwanda en Algerije, een eenheid geweven van een leven dat zich zoekt in zijn begeren en in de verfijning ervan.

De aanbeveling om lokaal te handelen en globaal te denken verleent de internationale van de dagelijkse revolutie een belachelijk broze ruggengraat, zo zwak dat men die weinig kans zou toeschrijven om de geweldige bureaucratie klein te krijgen die naar eigen profijt de financiële irrigatie van de wereld regelt, ware het niet dat een niet de onderdrukken koppigheid hier en daar het handelsobscurantisme belicht met twinkelingen van een passie die onophoudelijk vuur vat bij contact met het leven.

De heropleving van de vrouw en van het kind is de lente van de wereld. Het is uit de affectieve relatie, gegeven als een privilege van het leven, dat de sociale alliantie zal ontstaan die tot nu toe werd verboden door de economie van de uitbuiting.

De vrouw en het kind, waarvan de emancipatie, ingaand tegen de vooruitgang van de handel, wijst op de enige en ware menselijke vooruitgang, zijn van nature in staat om te beschermen tegen het oude militantisme en het opofferende voluntarisme die, op de wip tussen macht en onderdanigheid, hun onvermogen om gehoor te geven aan de begeerten en er de voldoening van na te streven, compenseren met de zurigheid van een abstracte kritiek.

De machtswil die zich niet oplost in de levenswil is voortaan een gewilde onmacht.

Met wat bekwaamheid, *savoir-faire*, kan de aan gang zijnde mutatie de economie uit de impasse halen waar het winstgevende systeem van uitbuiting haar bracht. Maar het is voorbij het economische herstel dat de enige mutatie zich aankondigt die ons echt aanbelangt, de mutatie die de geschikte voorwaarden voor een natuurlijke menselijke ontwikkeling bevrijdt uit de voorbije onmenselijkheid.

Door het te verwijderen van de aardse realiteit heeft het functioneren van het bureaucratische en financiële parasitisme tot de extreme abstractie geleid die het leven, dat het nochtans beweert te beheren, afsluit van haar belangen. De logica van het neokapitalisme vereist dus een terugkeer naar het tastbare, het concrete in het individu en in de maatschappij. Dit kan worden bereikt aan de hand van de gebruikswaarde, waarbij het economisch geherwaardeerde lijf nochtans verscheurd blijft tussen een mentale functie die de intellectuele opdracht verzekert en een fysieke functie die voor de hantering zorgt.

De eenheid van het lichaam met zichzelf en met de natuur die weer een symbiose opstarten, impliceert de opkomst van een levensstijl. De nieuwe mens ontdoet er zich van de

archaïsmen van een door de handelsvereisten gemechaniseerd gedrag; de arbeider ontdekt dat hij een maker is; het overleven dat door het voortdurende ongenoegen naar de dood was gekeerd, ontdekt met de alchemie van de begeerte een levenswil die door alles, behalve de droom en de hoop, werd verborgen gehouden.

Elk giswerk is riskant, maar is het te ver gaan om te beweren dat er zich een partij van het leven vormt, of toch minstens een bekommernis voor het leven waar de belangen van een economisch herstel zich aan hechten?

Die staat garant voor een kwaliteitsmarkt waar producenten en consumenten ertoe worden gebracht zich te verenigen om het monopolie te doorbreken van de chemische, nucleaire en voedingsindustrieën die met hun imperium verantwoordelijk zijn voor de stervende vis, het verdorde gras, de giftige lucht.

De bekommernis om de aanpak van de kwaliteit van het dagelijkse bestaan, dat meer en meer beperkt wordt tot de wanhopige kilte van een budget, is een inspiratie voor de strijd tegen een concentratieonderwijs dat, geheel volgens de dominante bureaucratische normen, een reserve slaven vormt die worden opgeofferd aan het profijt. Wat nochtans half afgewerkt blijft werkt helemaal niet. Tot wat dient de hervorming van studies indien ze gescheiden blijven van de dagelijkse beslommeringen waarin het leven voortdurend wijzigt en weer herleeft?

Het is op het punt van de creatie waar het leven en de kennis mekaar ontmoeten dat het project van een vrolijke wetenschap, *die fröhliche wissenschaft, le gai savoir*, inhoud krijgt, een echt landschap met bakens die alleen leren bijbrengen door de droge geleerdheid te veranderen in een straling van levenskunst. Niets is waardevoller dan de zoektocht naar individuele autonomie, de enige waarborg tegen het cliëntelisme, het gedrag van steuntrekkers, het parasitisme van de afhankelijkheid, de stompzinnige kuddegeest die de permanente les waren van een hiërarchische maatschappij waarin de financiële bureaucratie haar bedje spreidt.

De ethiek, opgeworpen als een dijk tegen de onmenselijke dictatuur van het profijt, heeft de macht haar controle uit te oefenen over de wetenschappelijke experimenten die dieren en mensen genetisch en psychologisch manipuleren om er een verhoogde rendabiliteit aan te onttrekken. Maar het zal niet volstaan om het griezelige oog uit te steken van de mercantiele cycloop die bij iedereen het geld ontwaart dat hij eruit kan halen, zonder onderscheid mens en dier verscheurend. We hebben een gevoelig bewustzijn van het leven nodig, van een symbiose tussen een opnieuw uitgevonden natuur en het individu dat zich opnieuw waarmaakt als een natuurlijk wezen met een specifieke bestemming en volgens de toekomst van een mensheid die haar reële vooruitgang terugkrijgt.

Na de belangen van de heersende klasse te hebben gediend, haalt het gerecht het nu plots in het hoofd die te willen tegenspreken. Ongetwijfeld gehoorzaamt dit minder aan de bekommernis om de uitgebuite te verdedigen dan aan het ongenoegen gepaard gaand met het commerciële gelijkheidsbeginsel. Haar weegschaal, hoe vervalst ze ook was ten voordele van de machtigen, slaat helemaal op hol onder de kwaadaardige adem van een veralgemeende corruptie. Haar kwaad is dat van een democratie die door geen enkele dictatoriale instantie

wordt bedreigd met opdoeking, maar van de kanker van het van binnenuit knagende scrupuleloze zakendoen.

Het gerecht heeft noch de pretentie zich op te richten tot revolutionaire rechtspraak, noch de drang zich op te werpen als volksgericht. Ze is bovendien bezorgd over de werkoverlast veroorzaakt door de desintegratie van een maatschappij overgeleverd aan de tomeloze uitbuiting van de vrijhandel.

De oude moraal, autoritair, ascetisch, hypocriet wordt opgevolgd door een *laisser aller*, een laksheid die met een unieke wet, een ijzeren wet alle uitspattingen regelt. Alles is toegelaten zolang het winstgevend is. Er bestaat geen andere waarheid en geen andere noodzaak dan geld. Alle verboden worden daadwerkelijk afgeschaft, op een uitzondering na, niet betalen blijft verboden, en dit verbod overtreden wordt met de dood bestraft. Op die manier wordt in haar oorspronkelijke zuiverheid en wreedheid, de misdaad van de kosteloosheid in stand gehouden, de enige zonde die sinds haar ontstaan bestraft wordt door de handelsbeschaving en die alle andere veroorzaakt.

De nieuwe economische oriëntatie herstelt bij het gerecht een contractuele functie die, naar het voorbeeld van de handelstransactie, de belangen van de koper en de verkoper in evenwicht houdt. Haar rationaliteit is een nuttige zaak. Ze maakt komaf met het weerzinwekkende godsdienstige residu dat een vergissing gelijkstelt met een fout en een afkoop eist onder vorm van een verzoenende rite, ingehuldigd door de hoogmis van het proces en leidend naar de viering van de opperste straf of de begraving in een cachot.

Ze pleit ervoor om de vonnissen en straffen te vervangen door de delicate kunst van het voorkomen en het rechtzetten, het corrigeren van de gedragingen waartoe de deregulering van de economie meestal leidt.

Het ongezonde spelletje van de schuld die op haar beurt schuldig maakt, heeft haar plaats niet in een sociaal leerproces dat streeft naar de veralgemening van de bruikbaarheid van het principe "potje breken, potje niet betalen maar herstellen".

Het bestraffen van de kleine delicten afkeurend, terwijl nationale en mondiale beheersmaatschappijen hun fortuin baseren op de afpersing van overheidsmiddelen, het misbruik van sociale verworvenheden, fiscale fraude, de chantage van de actieve bevolking, wanpraktijken bij de banken, uitbuiting van de rentabiliteit, pleiten de magistraten voor de oprichting van een internationaal gerechtshof dat een zekere doeltreffendheid zou bieden in de strijd die wel zal moeten tot een goed einde worden gebracht tegen de straffeloze plundering van de hele wereld.

Het is in het belang van het neokapitalisme in wording om de werking van een wereldwijde justitie te steunen die, door de financiële verantwoordelijken van het planetaire bankroet op te pakken, hen zou verplichten hun winsten weer uit te braken.

De onbeschaamde fortuinen belasten en de kleine inkomens vrijstellen, de uit de beursspeculatie afgeleide geldmassa onvoorwaardelijk taxeren, het geld van de internationale fiscale fraudes terugvorderen zijn slechts enkele overgangsmaatregelen van een ruimer project dat het parasitaire kapitaal wil omschakelen in nuttig kapitaal voor de nieuwe maatschappij en de nieuwe productiemethoden.

Het is aan ons om er dan over te waken dat het geld dat ten dienste wordt gesteld

van het leven nooit meer het leven ten dienste van het geld stelt.

De ideologie van de fout veroorzaakte en verspreidde de gevangnistumoren die wijzen op de zieke toestand van het sociale lichaam. De gevangenis trekken al veel te lang het altaar op van een archaisch ceremonieel dat de maatschappij in staat stelt de haat en het misprijzen dat ze voor zichzelf heeft uit te drijven. De neokapitalistische ethiek kan steunen op het respect voor het leven om de afschaffing ervan te eisen, en tegelijkertijd voor eens en voor altijd komaf maken met de algemeen aanvaarde gewoonte, in het dagelijkse leven en in haar spektakel, van bloedvergieten, van verkrachtingen, van onderdrukking, van bedreiging, van bullebakgedrag, van angst aanjagen, en van het gebruik van geweld en list om wat dan ook op te dringen.

Er hangt nochtans een bedorven luchtje aan zulke grootmoedige maatregelen. Aanbevelen, voorschrijven, aansporen, berispen, prediken, zeuren, is dit uiteindelijk niet terugvallen op de plicht en daardoor het protest opwekken waarmee de graaizucht van de commercie er trots op kan zijn een belemmering aan te klagen door haar vrijheid weer maar eens gelijk te stellen met de vrijheid van het profijt en het misprijzen?

Het levensplezier zonder voorbehoud aangrijpen is de beste waarborg tegen al wat probeert met overreding dat plezier te vernietigen. Van kindsbeen af het genieten van de mensen en de dingen bevorderen, zal meer gelukkige veranderingen teweegbrengen in de gewoonten dan het bepleiten, bovenop de angst niet gehoord te worden, van de verdediging van de flora, van de fauna en van de menselijke omgeving.

Het einde van de delinquentie, de uitsluiting van moord en van verkrachting zullen niet zozeer worden bereikt door de reconversie van een politiemaatschappij in een verfijnde contractmaatschappij, dan wel door het ontwaken van de levenswil, door het bewustzijn dat iedereen de eigen bestemming kan en mag vormgeven aan de hand van de dagelijkse alchemie van het leven.

Buiten de levenswil bestaat slechts het onbehagen van het overleven, die lange agonie waar af en toe de dood wordt verkozen boven de armoede en de verveling.

Werken was altijd een oorlog die tegen zichzelf werd gevoerd. Door de oude sociale betekenis te verwijderen, heeft de parasitaire economie de arbeid omgevormd tot een actieve werkloosheid. Ze heeft die teruggebracht tot een larvenstadium van een overleven in een constante en angstige zoektocht naar het geld die er het voortbestaan van verzekert. Men vindt werk overal waar men niets doet met het leven.

Vanuit de behoefte om nieuwe productiewijzen te ontwikkelen, heeft de economische renaissance daarentegen de buitengewone creatieve vruchtbaarheid nodig die aan de dageraad van de grote industrialisatie het aantal ontdekkingen vermenigvuldigde: elektriciteit, gas, stoommachine, verbrandingsmotor, anorganische en organische scheikunde, moderne geneeskunde, auditieve en visuele telecommunicatie. Het technologische arsenaal dat we erfden gehoorzaamde aan de eisen van de commerciële uitbreiding en droeg het zegel van die dubbelzinnigheid. Ze gunde het overleven het voordeel van een verhoogd comfort met een toegevoegde dreiging van een tegengesteld effect dat het allemaal kon vernietigen.

De nieuwe economie zal ongetwijfeld de macht hebben om het werk te verminderen ten voordele van een zin voor initiatief en creativiteit die beter zijn aangepast aan een productie van kwaliteit en de erbij horende markt.

Maar hoe kan ze op haar beurt ontsnappen aan de vloek van de handel, die in staat is zo snel de gelukkigste gevolgen van de vooruitgang om te draaien, indien ze niet de kosteloosheid van het leven te hulp roept die echter totaal onverenigbaar is met wat zich het leven toe-eigent om erop te besparen, het te economiseren?

De vooruitgang in de oorlogskunst en oorlogswetenschap was nooit iets anders dan een soort regressieve vertaling van de vechtlust om mens te worden.

De wildgroei aan verbruiksartikelen heeft uiteindelijk de enorme macht van de legers geabsorbeerd en verteerd. Het geldt dat een genadeloze oorlog voert tegen de hele aarde haalt geen voordeel meer uit die grootschalige conflicten waarmee de protectionisten hun belangenconflicten afhandelden.

De alomtegenwoordige vrijhandel programmeert wereldwijd een necropolisvrede zonder ander geweld dan de geleidelijke verstikking in de mazen van de rentabiliteit. Een winstgevende dood met instemming, en ingekeerde woede.

Een indrukwekkende en moorddadige technologie blijft inactief achter, verlaten door een werkloze militaire roem, gerecupereerd door een markt die met zijn ogenschijnlijke doeltreffendheid beter de prijs bepaalt dan het mogelijke gebruik ervan.

De spectaculaire demonstratie waarvan Irak de encensering betaalde heeft een uitstalraam ingehuldigd waarin het de legers van industriële staten voortaan volstaat hun perfectie tentoon te spreiden om zich te behoeden voor een weinig profijtelijke wereldwijde instorting van het internationale financiële kapitalisme. Het ligt in de lijn van de dominante abstractie dat de donderslag het zonder bliksem stelt.

De terugval van het patriarchale gezag heeft het leger zo goed ontdaan van prestige en macht dat het, vallend voor de democratische parodie onderhouden door de bureaucratie van de vrijhandel, het spelletje meespeelt en een imago oppoetst door een zak rijst toe te voegen aan het machinegeweer. Zo illustreert ze het programma van het Internationaal Monetair Fonds: voedsel uitdelen aan hongerende bevolkingen en wapens aan de regeringen die hen uithongeren.

Het is nochtans niet uitgesloten dat zich onder het hypocriete deken van de humanitaire tussenkomsten een ethische bezorgdheid nestelt, kenmerkend bij sommige magistraten die burgerlijke deugdzzaamheid uitdragen tot bij politie en leger.

Nu ze door de terugtrekking van het financiële kapitalisme meegesleurd zijn in de algemene verwarring, wanhoopt de neokapitalistische moraal niet de ordediensten om te vormen tot instellingen voor bijstand aan personen in gevaar. Al is het bestaan van de ordediensten slechts gerechtvaardigd door het stijgende aantal sociale categorieën bedreigd in hun recht op de meest elementaire overleving, dan nog zouden ze van sociaal en economisch nut zijn omdat het goedkoper is dan steeds maar weer de hoge kosten op te hoesten van neer te slaan tumult en opstanden.

Men zegt dat het erom gaat de man, de vrouw, het kind, de natuurlijke omgeving overal waar ze bedreigd zijn, een gewapende bescherming te bieden. Men begrijpt makkelijk dat

het belangrijk is de handige geraffineerdheid van het moderne wapentuig af te wenden van haar vernietigende functie en er de technologie van de natuurlijke energieën en van de instrumenten ter verbetering van de levenskwaliteit mee te verrijken, maar hoe kan er worden gestreden voor de menselijke vooruitgang met onmenselijke middelen, met behulp van wapentuig ontworpen om te doden?

Een dergelijke moeilijkheid wordt door de ethiek omgekeerd, ze doet beroep op het recht om te vernietigen wat ons vernietigt. Maar de rede haalt het uit gewoonte, vanzelfsprekend. Het is een overwinning met te duchten gevolgen indien de enige manier om een leven te redden het afslachten betekent van wie het wou nemen.

Niets is belangrijker dan levend genoeg te worden om geïmmuniseerd te raken tegen die achterbakse dood die ons verleidt en zich een gelegenheid vindt onder de redelijke vormen van ziekte, ongeval, agressie.

Indien we aandachtiger werden voor de aandoeningen van het genot - om ze te herstellen of erom te lachen, ze te ontspannen of te relativiseren - dan zouden we zelf overal meer ter beschikking staan van het leven. Is dat niet de beste manier om niet voortijdig te vallen voor het tegengestelde?

De vrijhandel heeft de vrede verspreid door de oorlog te herleiden tot een marktconcurrentie. Nu het handelsnetwerk de wereld omcirkelt als een verderfelijke ring verliest de competitiviteit elke betekenis. Onder het mom van uiteenlopende belangen gehoorzaamt de wereldwijde handel aan de kapitaalsconcentratie die als voorwendsel dient voor het afstoten van sectoren met zwakke rentabiliteit en het vergroten van de inerte financiële massa.

In deze grote instemming met het profijt bestaat er slechts één concurrentiële ruimte meer, de arena waar op chaotische wijze miljoenen mensen het tegen elkaar opnemen in hun verlangen te leven, en waar een bureaucratie klaar staat ze te vernietigen op voorwaarde dat hun dood een prijs heeft.

Het neokapitalisme ziet er een soort competitie in waarbij de sociale vernieuwing de wapens levert tegen de machten van het dode geld die belemmeren en verbieden.

Maar in tegenstelling tot het overleven is het leven helemaal niet competitief. Hoe goed de weegschaal van de kwaliteitsmarkt ook overheelt in de richting van een minder onderdrukte mensheid, we willen niet dat het leven er wordt gewogen. Om te verhinderen dat het leven ontaardt in een dood ding willen we geen ruilverhouding of wisselkoers, noch dat een krachtsverhouding of een machtswil spiritueel weer recht krabbelt.

Onze tijd heeft een grote hap verse lucht nodig die haar nieuw leven inblaast. Er komt een tijd waarin elk individu, de apathie afwerpend waaruit de lethargische macht die ons onderdrukt haar kracht haalt, verandert in een krijger zonder wapenuitrusting en met een onoverwinnelijke levenskracht als enige wapen. Er komt een tijd waarin die krijger onophoudelijk strijd levert voor het meest unieke en meest dierbare dat hij heeft ter wereld, zijn eigen bestaan, een echt slagveld waar zenuwen, spieren, gewaarwordingen, gedachten de verleidingen van de begeerten beantwoorden, bezeten door de passie van het genot en tegengewerkt, onderdrukt, verminkt en ontkend door de mechanismen van een economie die het lichaam uitbuit net zoals ze de aarde uitbuit.

Niets zal voor eeuwig verworven zijn van een bestemming die elke dag moet worden geweven met de draad die we van de schikgodinnen, de Parcen of Moiren, hebben af te pakken (de Grieken hebben zich niet vergist, ze hebben de vloek van het harde werk best gesymboliseerd). Slechts een enkele omschakeling is voor ons van belang, de energie die we nu gebruiken om de wil tot leven te verliezen, moet worden teruggevoerd naar de levenswil.

De politieke ideologieën hebben de godsdienstige materie verschrompeld in de smeltkroes van hun enthousiasme maar door de geest ervan te bewaren hebben ze de matrijs behouden die ze weer kan opstarten. Toen het vrijhandelsimperialisme de massa-ideologieën heeft verbrokkeld omdat ze nutteloos werden, heeft de oude geest, gescheiden van het leven en het onderwerpend aan de leugen van een uitwendige macht, zich staande gehouden in de richtlijnen van een economie die, indien ze naar de letter worden uitgevoerd, een gewillige, onafwendbare en zelfs hemelse fataliteit toestaan.

Tot in de ethiek van het nieuwe burgerschap toe, vooruitgeschoven post van het neokapitalisme, wordt de oorspronkelijke splitsing ingezet om het bewustzijn van het leven dermate van zichzelf te vervreemden dat het leven waaruit het ontstaat, wordt onderdrukt en misvormd.

Zolang we geloof blijven toevoegen aan een geest uit het hiernamaals die als buitenaards wezen niets weet over onze begeerten die de begeerten van de aarde zijn, zullen we ons blijven verstoppen voor het geloof in onszelf, iets dat het lijf - voor zover het niet wordt gekweld - op natuurlijke wijze uitstraalt alsof het ernaar verlangt overal de eeuwigheid van het leven te verankeren.

Tout au-delà est un en-deçà de notre vie inaccomplie. Elk hiernamaals is een leemte, een gemis, een tekort van ons onvervulde leven.

De ergste beschadiging is de kunstmatige beschadiging van het leven. De parasitaire economie met haar wereldbureaucratie en clerus aan deskundigen, waarvan de voorspellingen het voortdurend mis hebben en toch geen invloed hebben op het krediet, geven voorstellingen van de uitwendige omstandigheden die het onderdrukkende gewicht niet zouden hebben dat ze zichzelf toeschrijven indien we ze niet zelf, uit gelatenheid, uit lafheid, uit volgzaamheid uitnodigden ons te doordringen, ons een aanvaardbare uitvlucht te bieden voor de gedwongen rechtvaardiging om ons te sparen, te verschrompelen, in te krimpen tot het niveau van onze verminkte begeerten. *On ne lutte pas contre l'économie en s'économisant.* Men bestrijdt de economie niet door zich te sparen.

De uitbarsting van het goddelijke verborg en perverteerde, onder de mystici en de verlichte zielen uit het verleden, de uitbarsting van het leven. In de lijfelijke sidderingen verteerden de onderdrukte passies onder een vlam die de hartstocht had moeten aanwakkeren. In hun vervoering verleenden ze het leven de geest van een kadaver omdat ze het leven vastsnoerden in een te eng lijf dat al die krachten niet kon bevatten.

In tegenstelling tot die lui willen we kunnen stromen in het anonieme lijf van al wat leeft. Wie in de opeenvolging van begeerten die hij geduldig verfijnt, de bron van het universele leven vindt, weet dat hij het centrum heeft bereikt van zijn labyrintische zwerftocht en dat hij, hoe ver zijn reizen hem nu nog leiden, er altijd dichtbij zal zijn.

Het consumentenhedonisme heeft het walgelijke embleem van de op een dode boom gekruisigde doen krimpen tot een belachelijkheid waaruit hij nooit had mogen opstaan. En wat dan nog! De menigten die hij zo dikwijls op hun knieën heeft gedwongen, buigen nu vanzelf zonder dat een paus de woede Gods en het geluk van een lichaamloos bestaan moet aanroepen. Ze vernederen zich onder het vulgaire juk van een bureaucratie die hen als gokautomaten beschouwt, zonder andere hoop dan niet voortijdig bij het afval terecht te komen.

Nu het hedonisme vanwege de begrotingsbezuinigingen is afgestoten, komt de opoffering weer in de mode. De vleselijkheid moet worden afgewezen ten voordele van het grote profijt van een economie die haar einde voelt naderen en zich nu wat graag voor goddelijk en eeuwig wil voordoen. Van noord naar zuid en van oost naar west knoopt de vrijwillige onderdanigheid weer aan met het verachtelijke gebaar van de zondaar en we zien hele volkeren zich de wiggen van opperste gelatenheid in het hoofd kloppen en zich kruisigen op het drijfhout dat ze overleven noemen.

Zelfs de reactie op het dominante obscurantisme is niet vrij van die angst van zichzelf en dat zelfmisprijzen die worden uitgescheiden door de godsdienstige gedachte. Een ongezond insijpelen ervan leidt tot de vorming van goddelijke miskramen, vereenzelvigd met de nevelige tellurische entiteit die dreigt de levende aanwezigheid van mensen en dingen, bij de Ouden genoegzaam bekend als sylfen, dryaden, nimfen, kobolden, elementalen, demonen, elfen, geesten, famuli, klein volkje, te konfijten in transcendentie terwijl ze hen in feite, getuigend van slechte smaak, reeds hadden geïrriteerd door hun schrijnen te verwijderen en ze te onderwerpen aan ritussen.

Godsdienst is een residu van de door de mens technisch en spiritueel getranscendeerde dierlijkheid - bij gebrek aan het overstijgen ervan. Wie ooit een insect spaarde dat hij per ongeluk of uit kwaadaardigheid ging verpletteren, beseft in welke mate het geloof in een godheid afkomstig is uit een dierlijk voorvoelen van de willekeur, waar het spel van redding en van vernietiging wordt gespeeld onder de knoet van angst en hoop.

De mens heeft de verwarring opgelost aan de hand van de rede die tezelfdertijd werd aangescherpt en afgestompt door een gedachte, creatief genoeg om werktuigen uit te vinden en niet genoeg om, in ruil, te verhinderen dat die gedachte door het economische doel van de werktuigen zelf wordt bewerkt.

Nu de tijd voorbij is toen de theologische onzin zieltjes redde door de lijven naar de brandstapel te sturen, blijft er, in de landen waar het landbouwregime niet langer gangbaar is, een soort godsdienstigheid bestaan die vaag lijkt op de dierlijke angst tegenover een kwalijk toeval, alsof er niets anders te doen blijft dan bidden tegen de ondergang van industrie en maatschappij.

In tegenstelling tot wat een beroemd idioot ooit beweerde, gaat het hier niet om de heropleving van de godsdienst maar om haar overstijgen.

De hemelse macht van de economie heeft zich opgelost in de materialiteit van het handelsverkeer waarvan hij oorspronkelijk de transcendentie vertegenwoordigde. Wat werd gebouwd op de eeuwigheid en de macht van een onbestaande God steunt op een bedrog dat

het stralende leven veranderde in een straling des doods.

We willen onze samenlevingen bouwen op de eeuwigheid van het leven, in volle vertrouwen op het kind dat, de obstakels opruimend die de economie op zijn weg opricht, tot autonomie en zelfverwezenlijking zal komen, in plaats van het te verzwakken met de gediensstige speurtocht naar een bestemming waarvan het de gunsten weigert door ze te vragen aan anderen en niet aan zichzelf.

Rudolf Otto, de mystieke ontzetting analyserend, merkt op dat het hebreeuwse werkwoord *hiq'dich*, heiligen of inwijden, overeenkomt met een gevoel van terreur dat eigen is aan het sacrale.

Het sacrale drukt zijn ontterende stempel op de evolutie van de mens die een vreemde wordt voor zichzelf, die zich heeft onderworpen aan de omstandigheden die hij produceerde. Het sacrale wijdt de angst in die de geest ervaart voor de verspilling van al het leven dat hij ontkent, en aanbidt die vrees. Het heilige is het teken van misprijzen van zij die bij de anderen de voorrechten bewonderen en respecteren die ze zelf hebben afgewezen en uiteindelijk zullen gaan haten.

Door de diversiteit van een lichaam, dat onafscheidelijk van ons en van de aarde is, in zijn natuurlijke eenheid te herstellen, zullen we ontsnappen aan de greep van het sacrale op hetzelfde moment dat die scheppingsdaad de kloof zal afschaffen die het werk heeft gegraven in de menselijke substantie en kunstmatig heeft ontleed in fysieke materie en spirituele materie.

De mutatie van de onmenselijkheid in een wil tot verwezenlijking van de menselijke bestemming impliceert een alchemie waarbij de voeling en het bewustzijn van het leven de organen van het lichaam en de elementen van de wereld bedienen, van het hart van de mens tot het hart van het dier, de boom en de steen.

Alleen de almacht van het leven zal leiden tot het overstijgen van de godsdiensten. Laat de mens, al eeuwenlang geketend aan de hemel, aan het hiernamaals, aan de Geest, aan het Grote Uitwendige Ding, eindelijk verbinding maken - in de betekenis van *religio*, *relier*, verbinden, waarvan we alleen de inversie hebben gekend - met zichzelf, met de andere wezens, met de aarde.

Het nieuwe verbond

Hoe zou de menselijke natuur zich ook kunnen losmaken van de aardse natuur, gezien ze eruit afkomstig is en al haar elementen er een deel van zijn? Dat de arbeid daarin is geslaagd door die bestanddelen tegen elkaar op te zetten en door ze allebei te verpauperen tot de vandaag wereldwijd aangetoonde toestand, zegt genoeg over de ontaarde evolutie, van een vijandigheid tegen zichzelf, waarin de menselijke bestemming terecht is gekomen.

De opkomst van een nieuw type economie, die de natuur niet meer bekijkt als een territorium om te veroveren, te onderwerpen, te mishandelen, te plunderen, schetst een sociaal contract dat minder is gebaseerd op toe-eigening en onderdrukking en meer op samenwerking en solidariteit.

Het draait niet om een terugkeer naar de natuur, want die staat niet meer los van de

greep die de arbeid op haar heeft uitgeoefend. Aan de andere kant, vermits de natuur ons heeft geschapen, kan onze zelfcreatie haar regenereren.

De mens is geboren uit een natuurlijke alchemie. De taak van de komende eeuwen zal het opnieuw uitvinden ervan zijn. Die alchemie heeft ons lichaam vormgegeven door het open te stellen voor het leven dat ons werd ontstolen en nu ontwaakt ons bewustzijn met dat vonkje dat in ons overleeft en het zal ons lichaam, zo misprezen dat het werd geboren om te sterven, opnieuw vormgeven voor de eeuwigheid van het leven.

We zullen leren om te worden herboren voor de zin van het leven.

Het project van het overleven van de mensensoort, berustend op een gelijktijdige uitbuiting van de natuur en van de mens, heeft de dierlijke roofzucht gesocialiseerd doorheen een concurrentiële economie waarin de sterkste de kleinste verscheurt. Het enige verschil tussen de wet van de jungle en de wet van het profijt is het verschil tussen de onschuld en de berekening.

Is zelfs de orde die de maatschappijen opleggen en als hun beschavingsgraad beschouwen, niet afkomstig uit de chaos waarmee de natuur zichzelf weer in evenwicht brengt door haar overschotten te vernietigen? Net zoals een toename van het aantal konijnen vossen aantrekt, net zoals de God van de voedselmarkten de overproductie van runderen oplost, heeft de zogezegde menselijke soort om zich voort te zetten nood aan de duistere snoei van oorlogen, slachtpartijen, ziekte, armoede.

De eeuwenoude afkeer van de natuur, de antifysis, heeft de mens bedoelingen aangemeten die als uitvlucht dienden voor wie beweerde haar te minachten. De mens heeft het ergste dat de natuur in zich had losgeweekt om haar rijkdommen met de ergst mogelijke middelen te ontfutselen, alsof het gerechtvaardigd was haar te veroveren omdat ze wordt geacht braakgronden toch weer in te nemen.

Alsof het woud, zijn overschot aan bomen afstotend, de misdaden goedkeurt van Bonaparte, Hitler of Stalin, alsof de pest, aids en de Rwandese holocaust deel uitmaken van een voor het overleven van de soort noodzakelijke onmenselijkheid. De waarheid is dat de economie haar profijt haalt uit de barbarij die bespaart op de mens.

De orde van het leven heeft niets gemeen met de vernietigende orde die ontsnapt uit de chaos van het overleven en van de overbevolking. Die orde ontspringt niet uit een zelfmoordreflex noch uit de zelfvernietiging geprogrammeerd door een bestaan ontworpen om te worden opgeteerd voor het profijt van een systeem dat volledig vreemd is aan de belangen ervan. Die orde geeft voorrang aan de kwaliteit van de mensen, van de wezens, van de dingen en van hun onderlinge verhouding, verhindert daardoor hun ontaarding in een kwantiteit waar de algemeenheid de eigenaardigheid ontkent en de abstractie het concrete.

Laat elk kind geboren worden in een wereld die het ontvangt vol vreugde en niet uit noodlottigheid, als een uniek wezen en niet als het product van een vruchtbaar moederschap, voor het plezier van een gelukkig verworven autonomie en niet om te vegeteren in de familiale afhankelijkheid, als een mens en niet als een cijfer uit de godsdienstige, budgettaire of demografische schattingen. Dit is onze enige waarborg tegen de globale vernietiging van het leven die wordt beraamd door de strategieën van de overbevolking, van de overconsumptie, van de overmatige rentabiliteit.

De bloederige orde van het overleven veroordeelt zichzelf tot verdwijnen samen met de ondergang van de patriarchale waarden die er de vennootschapsvorm van zijn. Veroveraar, chef, militair, politieagent, handelaar, geestelijke, heer des huizes, jager, legitieme en illegitieme moordenaar, tiran en slaaf, een heel gebroed wordt vereerd door een eeuwenoud draagvlak waarrond het verdriet van een bestaan cirkelt, wordt plots aan het wankelen gebracht, verkrumeld tot in het belachelijke, versnipperd in de musea van het archaïsme en het diskrediet.

Wie vroeger het misprijzen onderging dat werd bevolen door een nagenoeg unanieme gehoorzaamheid aan kracht en list – het kind, de vrouw, de fauna, de flora, de aarde – zijn vandaag de kern van een universum dat zich aan het vormen is. Door de abstracte intelligentie te herroepen die zo bedreven is in het beredeneren van het leven, straalt uit dit centrum nu al een lucide bewustzijn, een gevoelige aanpak waar de poëzie haar oorspronkelijke betekenis herontdekt, die van het handelen aan de wortel van het zijn, van de dingen en van de omstandigheden.

Dat men ophoudt het armzalige lot voorbehouden aan mannen, vrouwen, kinderen te scheiden van de plunder van de landschappen, het bloedbad van de dieren en de bomen, van de sterilisatie van de aarde. Het concentratie-universum zal niet worden vernietigd door gefragmenteerde strijd. In het gevecht voor het leven heeft alles voorrang.

Het overgrote deel van onze kennis is gebaseerd op moord van soorten en kwelling van de wereld. We hebben er behoefte aan ons op een andere manier te informeren.

Wat een vallei, een tuin, een kat, een verwonderde blik aan moois onthullen in de eenvoud van het leven is niet meer dan een minuscuul aspect van de aantrekkingskracht die we op een dag zullen kunnen toekennen, de contemplatie voorbij, aan elk ogenblik van het bestaan, met de kunst en de liefde die Turner aanwendde en uit zijn ochtendnevels liet ontsnappen.

In de verscheidenheid aan mythes die het drama van de mens verbeelden, weggerukt uit het leven en zijn hoop om het zich weer toe te eigenen, heeft de legende van Orpheus het best een fascinatie behouden waarvan het einde van een tijdperk het tijdeloze en onopgeloste karakter benadrukt.

De mistroostige verrukking van Nietzsche heeft uitstekend opgemerkt hoezeer Apollo en Dionysius, die respectievelijk de spirituele orde en de beestachtige wanorde belichamen, in hun tegennatuurlijke samengaan de kroon zetten op de beschaafde barbarij van de handelsmaatschappijen.

We zijn het beu geworden; de dionysische uitbarsting, mensen en beesten verscheurend in grote hysterische ceremonieën, en de apollinische verdringing, de nobelste redenen toekennend aan de uitpattingen van de bruit waarvan de handel en de industrie de energie recupereerden.

Met Orpheus wordt het overstijgen bereikt van de dierlijkheid met menselijk gelaat en van de spiritualiteit met goddelijke verwaandheid. Het komt er vandaag voor ons op aan de legende te ontkrachten. Orpheus mag de tirannie van de ruil niet meer ondergaan en het

heil van Eurydice betalen met het verbod zich naar haar te keren met die liefdevolle blik die haar net zal redden, juist omdat hij erin is geslaagd de losse fragmenten van het leven te harmoniseren en met de kracht van zijn poëzie de dood te overwinnen. Het geschenk bevat de onuitputtelijke rijkdom van het leven die door de ruil tot uitputting wordt verarmd. Orpheus zal sterven onder het geweld van de furiën, gefrustreerd omdat hij het recht niet kreeg zijn begeerte te betalen, en zijn wrok zich ontketent in moord en vernietiging.

De gevoelige en intelligente aanpak van wilde of tamme dieren brengt in iedereen het oorspronkelijke verbond met een fundamentele dierlijkheid tot leven. De levende gratie van de slang, de wolf, de vogel, de koe, de rat huist in ons samen met de universele ark van wezens waaruit de menselijke natuur werd geboren die zich beetje bij beetje probeert los te maken. En in plaats van ze te herkennen en beter te leren kennen om ze te kunnen overstijgen, vrezen en misprijzen we ze met een schuldgevoel zodat we hen en onszelf tezelfdertijd haten. Hoe meer de mens van de uitbuiting wordt gefascineerd door hun vrijheid in ruwe toestand, hoe meer hij, uit angst dat ze hem zullen domineren, volhardt om ze te vernietigen als een te domineren zwakte. De armoede van de wil tot macht.

Zo zijn de haat, de angst en het medelijden dat we voor de dieren voelen eigenlijk gevoelens die we ervaren voor ons zelf. We zijn door rationele rechtvaardiging van de slachtpartijen van de geschiedenis en de absurditeit van het overleven tot erger dan de beesten in staat geweest, tot en met de spijt die eraan vastkleeft. En nu zijn we eindelijk hun gelijken in het concentratiekampuniversum waar schapen, runderen, varkens, kippen het lot dat hen wordt aangedaan met waanzin en met de dood het hoofd proberen te bieden. In deze wereld overheerst niets anders dan een immens medelijden, des te meer aanbevelenswaardig vanwege de bron van profijt aan stijgende rentevoeten voor humanitaire interventies.

Het werk heeft tussen de beestachtigheid van de fysieke kracht en de ziekelijke spiritualiteit die geacht wordt die te beheersen, een hiërarchie ingesteld die de dubbele erkenning van de dierlijkheid afschaft: enerzijds als specifiek onvervreemdbare wijze van bestaan en anderzijds als aanwezigheid in de mens van wat moet worden overstegen, in plaats van onderdrukt.

De alchemie van het leven heeft niet tot doel het geweld te verdoven - waar de parasitaire economie en het werk van de gelatenheid zich op toeleggen. Die alchemie bewerkstelligt de transmutatie van het geweld in een creatieve kracht die eindelijk in staat is de bestemming van onze wording te volbrengen: de verfijning, de loutering van de dierlijke natuur in menselijke natuur.

De genetische manipulaties getuigen met zorgvuldige obsessie van een wreedaardigheid tegenover het leven. Ze verlengen tamelijk exact de tijd die werd besteed aan het atoom waarvan de splitsing, ten gevolge van een negatieve alchemie, de gloed van vitale energie verandert in dodelijke stralingen.

Het weerzinwekkende van dergelijke wetenschappen bevindt zich minder in hun gebrek aan creatieve verbeelding - niets is vervelender in een monsterlijke wereld dan het vervaardigen van monsters - dan wel in de knechting waar de gehoorzaamheid aan het profijt

toe leidt en die het misprijzen voor de planten, dieren en mensen tot het uiterste drijft.

De militaire bruut, die gisteren nog de middelen had om de crisis van de overproductie gewapenderhand in een oorlog op te lossen, werd opgevolgd door de bureaucratische afperser die in het laboratorium van het zakendoen uitmunt in het uitzuigen van de mens, het dier en de aarde om hun bloed om te zetten in vuil en vervuilend geld.

Het ligt in de aard van al wat leeft om een deel pijn te bevatten inherent aan de schommelingen van de intensiteit van het leven, maar het voorziet eveneens in het voorrecht er een remedie voor aan te brengen. We zijn uiteindelijk vergeten dat het genot zin geeft aan het leven, niet wat verontrust, beangstigt en verbiedt.

Het is de mechanisering van al wat leeft die de pijn van het zijn ondraaglijk maakt. Dat is de ongerijmdheid die doodt en die zich nooit in een dermate ordinaire rede dat we vreugde en plezier vinden in de tussenpozen wanneer haar greep verslapt.

Wat ons minstens zou moeten overhalen tot een grotere zorgzaamheid voor de dieren in het water, in de lucht en op de aarde evengoed als tegenover het dier dat in ons verborgen blijft, is de eindeloze gelatenheid waarmee we de verveling van het overleven moeten voeden die ons vernedert tot het beklagenswaardige lot van het opgejaagde beest.

Wanneer het werktuig dat de natuur pijnigt en foltert plaats zal hebben gemaakt voor het werktuig dat er de rijkdommen van verzamelt, zal de emancipatie van het dier, onderworpen aan de brutaliteit van de mens, deel uitmaken van de emancipatie van de mens zelf.

De wereld wordt herboren uit de ontluikende begeerte

We aanvaarden van de wereld alleen wat wordt herboren in het leven.

Onze begeerten zouden eindeloos zijn indien we niet zoveel zorg besteedden er een einde aan te maken. In de onwetendheid waarmee we ze omringen gaat meestal de bedoeling schuil ons spijtgevoel aan te wakkeren. Zo komt de dood voortijdig.

We kennen beter onze verplichtingen dan onze vrijheden zodat we gewilliger de wetten die ons vernederen onderschrijven dan dat we het plezier opeisen dat ons het leven aantrekkelijker maakt. Schamele beschaving die vindt dat het de dood is die het leven vermoeit en niet de dood die wordt vermoeid door het leven.

Het individu gaat voor op de menigte. Niemand hoeft rekenschap te geven aan wie beweert je te willen berekenen en boekhoudkundig te verwerken. Hoe dan ook heeft niemand rekenschap te geven, behalve wanneer het bestaan is herleid tot een getal.

De toestand van berusting, oorsprong van alle tegenslagen, maakt het tot een gewenning het geluk te zien als een korte opklaring in de hemel van de ordinaire tirannie. De gelukkige momenten werden altijd beleefd met het wantrouwen aangescherpt door de ongebruikelijke genade van de fataliteit en de grillen van wie zich de macht toe-eigent die momenten te verschaffen. Er zal niets veranderen zolang we het niet gelijktijdig in ons hoofd en ons lijf halen dat het geluk niet wordt verworven als een pensioenpremie, dat het een permanente creatie is die alleen aan zichzelf wat verschuldigd is.

Ik weet niet welke muzikant het geluk vergeleek met de sleutel die de tonaliteit van de notenbalk regelt en met de ermee gepaard gaande melodie die maat per maat wordt neergeschreven. Welke andere betekenis kan het bestaan hebben waarmee we werden begiftigd door de harmonie van twee mensen - hoe kortstondig ook - dan ons een leven te componeren als een sonate of een symfonie, met hun akkoorden, hun dissonanten, de wetenschap om ze op te lossen en de kunst van het moduleren?

Veel vanzelfsprekendheden doen er eeuwen over vooraleer ze zich openbaren. De vrijhandel heeft de hele wereld moeten veroveren en ontredderen in naam van de vrijheid om daadwerkelijk te overtuigen dat de mens niet volledig kan worden verward met handelswaar. En dan is die ontdekking niet het werk van de man, al zo lang verheerlijkt in zijn werken des doods, maar van de vrouw die met haar standvastigheid in het dragen van het leven, voorbestemd tot een mannelijke vernietiging, eindelijk straalt en de deuren van de wereld opent voor een definitieve renaissance.

Binnentreden in de samenhang van al wat leeft, valt niet onder de mystieke contemplatie maar is een dagelijkse uitdaging, een alchemistische wil die de grondstof van het verlangen, van de begeerte transmuteert in het vermogen om de onzekerheid van de

omstandigheden om te buigen ten gunste van het leven.

Het tijdperk van de creators, van de makers, heeft zijn vijanden, zij die ervan af ziend zichzelf te maken, zorgvuldig hun zelfvernietiging overdragen aan hogere instanties, perfect geschikt voor deze functie.

Er valt niets te verwachten van de verwachting van het nieuwe. We bevinden ons in een wereld die slechts het lef heeft ouder te worden.

De beste manier om de bevrediging van een begeerte weg te nemen, is erop te hopen in plaats van ze onophoudelijk te willen.

De belemmerde of gedwongen creativiteit zet zich weer aan het werk.

Men sterft uit gelatenheid wanneer men zichzelf nooit bereikt. Wie er daarentegen in slaagt zichzelf staande te houden in de kern van zijn leven zoals in een universeel zwaartepunt of massamiddelpunt, ontsnapt ogenblikkelijk aan de versnippering van tijd en ruimte die het overleven kenmerkt. Alle zelfcreatie start haar opbouw vanuit deze situatie.

De genoegzaamheid waar we ons zo gewillig aan overgeven wanneer onze begeerten zijn voldaan, zijn de valkuil waarin ze verbrokkelen in plaats van verder te reiken.

We geven te gemakkelijk toe aan een verdedigende reactie. Bescherming zoeken is de vijand uitnodigen onder het voorwendsel hem te paaien. Wanneer we het over de angst hebben, dringen we zijn jachtgebied binnen. Alleen de geduldige uitoefening van de levenswil verdrijft de angst die wordt rondgestrooid door een noodzaak die de onze niet is.

Je kan alles omdat je niets moet.

We staan op de drempel van nieuwe wetenschappen. Het individuele bestaan maakt zo intiem deel uit van een diffuus leven - overal aanwezig met zijn variaties in intensiteit, magnetische stormen, serene uitweidingen - dat het bewustzijn, ontluikend op het kruispunt van haar ritmes en onze begeerten ook beschikt over een kennis die in staat is er de loop van te veranderen of er minstens gebruik van te maken. De oude droom van het in ons voordeel ombuigen van de omstandigheden verdient beter dan de minachting waarmee we die verwerpen in de fantasie of de magie.

We hebben priesters noch toverspreuken nodig maar een scherper gevoel voor geleefde poëzie.

Het indeterminisme dat zich aan de gebeurtenissen hecht en er zo mank de uitkomst van bepaalt, brengt twijfel in de levenswil en het komt ons toe er de ongemakken van een vergif aan toe te kennen dan wel de deugden van een aansterkend middel. Telkens een pijn

zijn doel mist, is de boogschutter ontmoedigd of verbetert hij zijn beweging. Het leven is onafscheidelijk boogschutter, boog, pijl en doel, een eenheid die de beweging verbreekt wanneer men die wil ontleden.

Het komt er niet alleen op aan ons te herpakken maar ons weer op te bouwen elk ogenblik van het bestaan dat ons veroordeelt als wezens van begeerte en beweert ons te redden als producten van de economie.

Wij zijn het voorwerp en het onderwerp, *l'objet et le sujet*, het ding en het individu, van een dagelijkse alchemie waarvan we meestal in het ongewisse blijven, ons verbazend over haar gevolgen als over een gelukkig of ongelukkig toeval. Angst, schuld, zelfmisprijzen, het hoofd dat alles aan de keerzijde van het concrete zet, bepalen er, zonder dat we er acht op slaan, een proces van ontbinding dat het leven verkankert en bederft. De kracht van ziekte en dood schuilt in het feit dat we denken dat we er niets aan kunnen doen. Probeer het, in de overheersende apathie en geest van corruptie, maar eens te hebben over een dagelijkse oefening waar de zorg in het kiezen van de emoties, de gevoelens, de gewaarwordingen, de begeerten voorrang heeft op alle andere bezorgdheden, om er door transmutatie het goud van het genot uit te puren dat de eeuwige aanwezigheid van het leven is!

Elke begeerte, elk verlangen van het leven is een grenzeloze begeerte.

De gevoelige intelligentie lost het karakteriële harnas op dat de begeerten gevangenhoudt zoals het individu wordt gevangengehouden door de menigte en de geconcentreerde abstractie.

De kosteloosheid van de emancipatie en de loutering van de begeerten maken er absolute wapens van tegen de economie. Wat ik wil leven heeft geen prijs.

Alleen dwang aanvaarden door die om te buigen ten gunste van het leven.

Het is in het belang van het leven zich gewoon te ontdoen van de geconditioneerde mechanismen en reflexen die ons al zo lang reduceren tot de ellendige toestand van het overleven. De regel van Marcel Havrenne "Het komt er niet op aan te regeren en nog minder geregeerd te worden" is zonder voorbehoud van toepassing op de schuld, de opoffering, de ruil, de angst, de verdringing, het afreageren, het misprijzen; op alles wat te maken heeft met de slavernij van het werk in plaats van het leren scheppen en zichzelf scheppen.

Zich afvragen wat er gaat gebeuren is een manier om te verdwalen in plaats van zich op de essentie te richten: uit alle macht willen dat er niets anders gebeurt dan gelukkig makend en voldoening scheppend. Hoe rudimentair dit ook moge klinken, het blijft een delicaat manoeuvre. Het wordt verpest door de verwaandheid. Het effect ontaardt wanneer angst of schuld er zich stiekem binnen wurmen. Wordt er heimelijk gedwongen tot succes of tegenslag gaan de zeilen wapperen en slaat het schip op drift. Voortdurend schipperen

met de bries van het leven is belangrijker dan de haven te bereiken, temeer daar men op koers kan blijven door te laveren naargelang de begeerten.

Competitie en concurrentie vallen onder de mechanismen die de economie regelen, evenals het overleven van zijn producenten. We wijzen elke pedagogie af die ze verbreidt en het kind vernedert tot koopwaar. We strijden niet om te overleven in een superieure dierlijkheid maar om te leven overeenkomstig de bestemming van de mens. We willen de beste niet zijn, maar we willen het best mogelijke leven maken.

De zelfkennis begint met de identificatie, de kennis van de eigen begeerten. De uitnodigingen van het leven louteren, verfijnen tot ze het leven zelf worden, maakt korte metten met de meanders van fobieën, angsten, stoornissen, onevenwicht en ziekelijke toestanden die de kaart van de dood tekenen op het territorium van het leven. De aantrekkingskracht van het genot is meer waard dan alle draden van Ariadne.

Weten wat je wil, willen wat je weet. Dat is het geheim van de autonomie en het grondbeginsel van een opvoeding die aanleert om alleen te leren.

Er is niets dat met voldoende inzet niet in ons voordeel kan worden omgebogen. Met het overstijgen van de angst, de twijfel, het gevoel van de dood, schudt het bestaan zich uit, ontwaakt het uit zijn indommelen met een levendigheid die er nog aan twijfelt het gevaar op te roepen om zich nog beter uit de apathie los te werken. Het omgekeerde fenomeen, makkelijk waar te nemen, toont aan hoezeer ziekte, ongeval, ongeluk worden opgeroepen de dagen vorm te geven die het lot rekt en onder het gewicht van de verveling uitspreidt.

We zijn aan een revolutionair traject bezig waarvan de meesten zich niet eens bewust zijn. Niemand ontsnapt nochtans aan de wereldwijde vuurzee waar de levende maatschappij zich in een beslissende strijd bevindt tegen de handelsmaatschappij. Zonder het belang er goed van te ervaren, nemen we deel aan een gevecht tussen de kosteloosheid van het leven en de gerentabiliseerde lijdensweg.

De strijd wordt niet gestreden op militaire wijze. Er wordt niet gerekend op verlies of winst, er wordt niet ingezet op tactiek noch op strategie, er wordt geen brute kracht noch list gemobiliseerd. Geen enkel project, geen enkel actieplan ligt aan de basis ervan. Hij speelt zich af tussen de teloorgang der dingen, een gelatenheid van de mensen die overtuigt om te sterven, en de permanente renaissance van een niet aflatend leven dat haar rechten opeist, vooruitgang boekt met haar stille koppigheid de belemmeringen te negeren.

Gisteren waren de geweldige hordes van de machtswil en van de omgekeerde levenswil vereist om ons te vernietigen. Het instuiken van de patriarchale macht heeft de laatste oorlogsvloten uiteengeslagen. We hebben geen andere vijanden meer dan onszelf, geen andere wapens te vrezen dan de terrein winnende passiviteit en berusting, geen ander gevaar te lopen dan te verzaken aan de uitoefening van het leven dat elk van onze begeerten verlangt, opeist, van de meest futiele tot de meest onstuitbare.

In het hart van de momenten van opwinding en van neerslachtigheid komen het beste en het ergste mekaar tegen volgens een keuze waarvan we zo dikwijls het voorlopige ontwerp overlieten aan de tumulten van het *ça*, [het *id*, *das Es*] zodat het finale voornemen het gewicht niet heeft dat we wensten. Het ontbreekt ons aan de standvastigheid van een levenswil die voortdurend aandachtig is voor wat haar versterkt, en aan de spanning die zich ontknoopt tot een gratie die de angst, de ijdelheid, het gevoel van fout en onmacht van ons verwijdt evenals alle voorwaarden die een kwade draai der dingen, gebeurtenissen en omstandigheden bevorderen.

Zich goed voelen is het gevolg niet van een medicament, alcohol, drugs, spiritualiteit of markthedonisme. Het is een relatie opbouwen met wat men in zichzelf als meest levende ervaart, tot en met de vibratie afkomstig van al wat leeft, waar lijf en wereld een gemeenschappelijke taal ontdekken, een muziek of een poëzie van eensgezind optreden.

Dat zijn de impulsen van de kindertijd waar de volwassene zo lang over doet en zoveel energie in steekt om ze weer te herontdekken, zonder meestal te weten wat ermee te doen.

Er wordt ons geleerd geen aandacht te besteden aan onze ondieptes en zandbanken terwijl we er nochtans voortdurend doorheen varen. Wat weten we over die cloaca die de levende wateren niet scheidt van het rioolwater, tussen de bron van de eeuwige jeugd en de regen van de veroudering, tussen het opbloeien van de begeerten en wat hen, de rug gebroken, besmet en bederft?

Trouwens, waarom er kennis van nemen in een levensloop die minder aandacht besteedt aan obstakels dan aan het omzeilen ervan?

De archaische mens zal ons niets geleerd hebben over de levenswil. We weten daarentegen alles over de machtswil, die er de inversie van is. We moeten hem te verdienste gunnen ons bijgelicht te hebben over wat volledig onverenigbaar is tussen de neiging tot domineren, onderwerpen, toe-eigenen, aliënatie, verrijking, verarming en de begeerte zich een bestemming te maken, te genieten van zichzelf en de wereld, van elk plezier de volheid na te streven.

Het nieuwe verbond met de natuur haalt uit de technische ontwikkeling die de uitbuitingseconomie haar nalaat het vermogen om de verzamelaarseconomie naar een hoger stadium te tillen. Die is de basis van een nieuwe realiteit, een nieuwe rationaliteit, een avontuur waar het menselijke element zijn rechten herneemt en aanstalten maakt de ontelbare vertakkingen te verkennen die het leven in zijn meest diverse vormen verspreidt in het minerale, plantaardige, dierlijke, aardse weefsel.

Zich staande houden in het centrum van de subjectiviteit is noch een terugplooiën op zichzelf noch een ballingschap, maar een *dérive*, een slenteren of zwerven aan de hand van het gevoelige en wijdvertakte bewustzijn van het leven. We hebben alles te winnen door nooit meer te verdwalen in de netten van het werk en de rendabiliteit.

We zullen eronder lijden nooit meer te hebben dan een economische waarde zolang we niet vastbesloten zijn een unieke en absolute waarde toe te kennen aan de momenten van het leven en de kunst om die te maken.

Zich opofferen voor de anderen leidt vroeg of laat tot hun opoffering. Door voor het eigen geluk te zorgen, stelt men zich open ten gunste van de anderen, terwijl ongeluk of tegenslag haatdragend maken.

We willen worden erkend naar analogie met al wat leeft, niet in vergelijking met wat van ons de maat neemt. Naar de kwaliteit, niet naar de kwantiteit.

Laat het plezier van het zijn, in gezelschap van al wat leeft, komaf maken met het medelijden dat, lijdend met al wat lijdt, de ellende in stand houdt om ze beter te troosten. Er is geen andere manier om komaf te maken met de godsdiensten.

Wie minder aandacht heeft voor zijn begeerten dan voor zijn werk, moet er zich niet over verbazen dat ze tegen hem werken.

Om zich te vereenzelvigen met een natie, een ideologie, een godsdienst, een functie, een rol, een titel, een cijfer, een karakter, heeft men in de leven scheppende begeerte nog niet de enige vereenzelviging ontdekt die in overeenstemming is met de mens.

De orde van al wat leeft kent geen hoger of lager, geen ondergeschikte of overste. De verscheidenheid aan mensen die strijden om te leven of om te sterven, nu eens met de wapens van het leven, dan weer met de wapens van de dood, is de verscheidenheid waarmee iedereen worstelt. Het geluk vereist zoveel helderheid en onderscheidingsvermogen dat de lijdensweg en de dagelijkse tegenslag slechts hoeven in te zetten op de onwetendheid en de vermoeidheid om de gok te winnen.

Bewondering en misprijzen zijn kop en munt van het wisselgeld dat de koers van de mensen en de dingen bepaalt. Het vonnis, het oordeel maakt deel uit van de wereld van de handel. Affiniteit en onenigheid zijn de enige eigenschappen waarmee we mekaar willen kennen en erkennen.

We zullen de smet van de fout en van het schuldgevoel waarmee de godsdienstige economie en de economische godsdienst onze daden en onze gedachten hebben bezoedeld, met de grote wateren van het leven uitwissen. Je hoeft niets en er is je niets verschuldigd. Veeleer dan de verantwoordelijkheid van je mislukken of je welslagen toe te schrijven aan de anderen of aan jezelf, verlaat je de cirkel waar het welslagen en de mislukking de kettingen van de vrijwillige slavernij smeden. Leef zoals je dat wil opdat de wereld zou worden zoals je hem beleeft.

Alleen de wezens en de dingen die onderworpen zijn aan een handelsrelatie kunnen

worden vergeleken. De levenskwaliteit is uniek en onvervreemdbaar. Niets heeft vat op de levenswil en haar bewustzijn.

Het geluk wordt gemaakt en is niet te koop. Het is gebaseerd op de kosteloosheid van het genot terwijl het hedonisme gebaseerd is op verhandeld plezier.

De oorspronkelijke onwetendheid en de handelslogica hebben het genie van het leven gevangen in een graal die werd afgesloten met een heilige stop waaruit alleen het licht van de dood straalt. De legenden blijven ons eraan herinneren dat de mens die onschuldig genoeg is om straffeloos de uitgestrektheid van de angst en het lugubere over te steken, het voorrecht zal hebben zijn begeerten te vervullen door het genie uit de lamp van Aladin te bevrijden. Dit is het magnum opus van de gevoelige intelligentie die stoeiend, dartelend de mechanismen van de handelsrede ontreddert.

We zijn thuis in een aangeboren scheppend geweld dat niet doodt. Dit geweld bevordert het leven in begeerten en niet de dood die tegen die verlangens werkt. Hier schuilt het geduld niet in het verdragen van de onderdrukking maar in het gidsen van het elan dat die repressie zal doorbreken. De luciditeit ontstaat uit de lach en de woede van de kindertijd, waar we leren herboren worden bij het ontknopen en doorhakken van de gordiaanse knopen waarmee de onmenselijkheid het vrije verkeer van al wat leeft verhindert.

De gevoelige intelligentie verhoudt zich tot de intelligentie van het roofdier zoals de creatie van de individuele mens zich verhoudt tot het werk van aanpassing van de soort.

De rede en de onzin die ons leiden en misleiden gehoorzamen een handelslogica bepaald door de uitwisseling en de meerwaarde. De wetenschappelijke verklaringen zouden ongetwijfeld baat hebben bij het ontrafelen van de geest van materiële en spirituele rentabiliteit die beide begrippen inspireerde. Dergelijk decanteren, uitklaren is onontbeerlijk voor het totaal verschillende gebruik ervan voorbehouden aan een leerproces dat niet meer is gestoeld op oorzaken en gevolgen, gerangschikt naar de orde van wat wordt gekocht en verkocht, maar op de bewegingen van mensen die handelen in resonantie, consonantie, dissonantie, samenhang met al wat leeft.

Door zich in het centrum van het levende op te houden, vindt de subjectiviteit een nieuwe sociale aantrekkingskracht uit. De eenstemmigheid van een onherroepelijk menselijke aanwezigheid sluit elke vorm van hiërarchie uit, van dominantie, van onderwerping, van afhankelijkheid, van respect, van gehoorzaamheid.

De archaïsche mens is een mens van het overleven, het individu teruggebracht tot de soort, de concrete mens een abstractie van zichzelf.

De nieuwe mens wordt geboren wanneer hij zijn begeerten erkent, wanneer hij die telkens opnieuw vormgeeft en loutert en wanneer hij een ware levensstijl voorrang geeft op de bekommernissen van het overleven. Wat door het humanistische ideaal van de Renaissance

abstract werd geschetst uitgaande van de meest elementaire bestaansrechten heeft zich nu te vervolmaken in een wereld die wordt herboren in het leven.

Apollonius van Tyana die zich tot doel stelde de deur van de bloemen te openen, de deur van de vogels, de deur van het vuur, de deur van de lucht, de deur van het water, de deur van de bomen en van de aarde heeft geen ander doel dan de deur te openen die de mens voor zichzelf heeft gesloten door zich af te sluiten van het leven. Zijn moderniteit maakt voldoende duidelijk dat de mensheid gedurende tienduizend jaar van economische vooruitgang geen progressie heeft gemaakt in het bewustzijn van zijn eigenheid.

Het leven is een uitdaging voor het overleven en voor de aard der dingen waardoor het wordt in toom gehouden. De uitbreidende waanzin aan moorden en agressiviteit is exact het tegengestelde aan de waanzin van het leven die we met onze vijandigheid verhinderen zich uit te breiden. De lijdzame, uit wanhoop en verveling omkomend in de stedelijke jungles, vindt het onredelijk het Beursgebouw te kraken om er zich te vestigen en een straat op te breken om er een tuin aan te leggen. De enige keuze die zich aftekent is nochtans het alternatief tussen een dodelijke uitbarsting of een grote creatieve uitbundigheid.

"Wees wat je verlangt en wordt wat je bent" is het levenswerk dat door niets kan worden verhinderd.

Verleen bij het kind een absolute voorrang aan de gevoelige intelligentie, aan een benadering waarbij wat leeft zich onthult als een scheppende beweging.

De verbetering van het leven staat geen enkele bezuiniging toe.

We zijn te lucide om te worden verweten dat we het niet voldoende zijn geweest. Er is geen enkele reden tot zelfingenomenheid wanneer men gelijk had noch om zich voor de kop te slaan wanneer men het mis had. Laat het volstaan onze begeerten een menselijker weg te banen.

Mens zijn, dat is de begeerten louteren tot een wereld die ze vervult. Wat door het werk werd getransformeerd verdient het vandaag radicaal te worden veranderd door de creatie, het maken, het scheppen.

Na de maatschappij waar de gebruikswaarde voor de ruilwaarde komt, kondigt zich een maatschappij aan waar de kosteloosheid van de begeerten voor elke handelswaarde zal komen.

De dood zou aan inwilliging winnen wanneer men zich er het recht toe gaf na alles te hebben gedaan om de triomf van het leven te verzekeren.

Ook het lijden verdient te worden herzien en hersteld. Het meest algemene leed

wordt door de dood op het leven geënt door het te economiseren, door erop te besparen, waardoor dat lijden haar betekenis wordt opgedrongen. We hebben dit veel te lang geduld. Het andere lijden maakt deel uit van de ritmes van het leven dat het vermogen heeft het te verzachten. Het kind wordt de pijn niet bespaard wanneer het de affectieve banden doorbreekt om zijn autonomie te veroveren; maar die pijn is niet te verwarren met het kwaad veroorzaakt door de afhankelijkheid ten gevolge van de zelfverloochening wanneer men zich overgeeft aan de grillen van een meester en aan het toeval van de omstandigheden.

De meeste van onze begeerten moeten worden heruitgevonden. De kunst bestaat erin ze terug te voeren naar het leven zodat ze weer hun beloop krijgen zonder dat de gewone dammen ze opstuwten onder het teken van de dood.

Wat zich niet openstelt voor het leven sluit zich af op zijn dood. Citadellen imploderen of ontploffen.

Van het prachtige hebben we slechts de schaduw gekend, de heks veeleer dan de fee. We willen mysteries die geen gruwelen meer in zich dragen, de eenvoudige verwondering van een ongekend leven.

De machtswil maakte ons tot prooi van de omstandigheden terwijl we dachten er greep op te hebben. In haar vrije uitoefening - de moeilijkste van alle taken - onderwerpt de levenswil noch de mensen noch de dingen, en is er ook niet aan onderworpen. De kracht van het leven klit ze als magneten samen.

De afhankelijkheid bederft het plezier. Plezier gaat niet samen met geld, noch met een meester, noch met wat voor drug ook van godsdienstige of chemische aard.

De levenswil is vergelijkbaar met de Grote Macht waarover Simon Magus het heeft. Ze huist in ons. Maar wanneer ze blijft slapen, "vervaagt ze en verdwijnt zoals het vermogen tot grammatica of geometrie uit de menselijke geest verdwijnt; want het vermogen, geholpen door oefening, wordt het licht van de mens, maar zonder oefening is het slechts onbeholpenheid en duisternis; het verdwijnt met de mens die sterft alsof het nooit heeft bestaan".

Van het lijf gescheiden heeft het bewustzijn de geest, de gedachte van de handelswaar geproduceerd. Er heeft zich een intelligentie van de wezens en de dingen gevormd die gehoorzaamt aan de wetten van de macht en van het profijt die erop werden toegepast. Beroofd van het licht bracht de waarneming van de zintuigen slechts wanordelijke en obscure emoties voort, de aanleiding tot de machtswil, deugd bij uitstek van een economie die veroverd, verkracht en vervreemdt.

Het waarom van de begeerte lacht met het economische waarom. Om zich op te werpen tot een onweerstaanbare kracht heeft de levenswil alleen het bewustzijn van het lijf nodig

dat is bevrijd van het werk en teruggegeven aan de prikkels van haar begeerten.

Niets aannemen voor zekerheid spoort aan om te ijveren alsof niets onmogelijk is. Van genot straalt het leven en plant het zich voort. De energie teruggeven die het werk ontrukkt aan de begeerte zal het kenmerk zijn van de grote sprong voorwaarts van de almacht van de mensheid, veeleer dan de verovering van het heelal.

Een van de belangrijkste misdaden van de onmenselijkheid is het vereenzelvigen van gevoeligheid met zwakte, alsof de kracht niet van het leven uitgaat maar van de brutaliteit die het leven onderdrukt. Het einde van de machtswil en van de economie van de uitbuiting zullen bevestigen in welke mate de gevoeligheid samen met het bewustzijn ervan de enige macht vormen die in staat is de soevereiniteit van het leven te verzekeren.

Voorbij de endemische toestand van de dood als zingeving voor het overleven opgelegd door het gemechaniseerde lijf, zullen we een natuurlijke dood heruitvinden die voor het volwaardig geleefde leven is wat de vroegtijdige dood is voor de verveling van een bestaan om te werken.

Er gaat van de wil om voor zichzelf te bestaan en niet voor gelijk welke andere omstandigheid, een toestand van geschenk en beschikbaarheid uit zodat, door niets te verwachten, alles of bijna alles je gelukkigerwijs toekomt. Dat geldt voor de gratie die, zonder te worden gezocht, de voortdurende inspanning bekroont.

Het individuele bewustzijn van het lijf samen met de aarde die de energie vrijgeeft waaruit de volheid van het leven wordt geschapen, zullen aanleiding geven tot de sociale mutatie.

De handelsbeschaving is volledig gebaseerd op het verbod op de kosteloosheid. Vandaar de belemmeringen die worden opgelegd aan de begeerten, aan hun loutering, aan hun harmonisatie en aan de verwezenlijking van een menswording. Deze mens was de eerste van een aflopend tijdperk, hij zal er de laatste van zijn wanneer, gestimuleerd door de kosteloosheid van de natuurlijke energieën, we ertoe zijn gekomen nooit meer te betalen, voor niets en op geen enkele wijze.

De levenswil is voor de toekomst van de mensheid wat de machtswil was voor het onmenselijke verleden ervan. Het zal uit de levenswil zijn dat de situaties worden geschapen waarin iedereen zichzelf zal kunnen scheppen.

We hebben het mogelijke al zolang gewantrouwd dat de oude wereld als een tombe over ons is dichtgeklapt. Om eruit te ontsnappen zullen we het onmogelijke moeten leren uitdagen. Het is echt niet nodig te wachten op de onsterfelijkheid om te beslissen te leven alsof men nooit zal sterven.

Iedereen moet voor zichzelf het verzamelpunt ontdekken waar het overal aanwezige leven zich concentreert. Van de universele zwaartekracht van de levenswil ervaren we meestal slechts het onevenwicht en het breekpunt. Het werk en de mechanisering van het lijf voeren ons weg uit onszelf, de begeerte ondergaat een middelpuntvliedende kracht en wat ooit met het leven verbond, raakt verstrikt en trekt samen in knopen van angst, van paniek, van schuldgevoelens, van het ordinaire bestaan.

Wat ons aan geluk te beurt valt, werd als dusdanig gewild uit de grond van het gelukkigerwijs afgestemde bewuste en onbewuste. Het ongeluk ontstaat uit een niet afgestemd zijn met onszelf waar we ons alleen kunnen tegen beschermen door voortdurend voorrang te verlenen aan het leven op de dood.

We hebben ons laten overheersen door een gevoel van verval. Nochtans bevat elk moment een oproep voor een openbloeien.

De dierlijke energie van onze driften is de grondstof van een alchemie waar het leven de mens maakt die het leven maakt indien we onze dagen niet doorbrachten met de transformatie van goud in lood.

Het heeft millennia geduurd vooraleer de geneeskunde interesse vertoonde voor de lijfelijke geneugten eerder dan het lijden; en nog is ze er niet toe gekomen de eerste voorrang te geven om de tweede te genezen. Waartoe dient een bewustzijn dat de wereld onderzoekt zoals hij is en zich niet toelegt op het overstijgen van het overleven zodat we, voor het eerst in de geschiedenis, de voorwaarden van een authentiek leven kunnen scheppen?

We hebben minder nood aan de rechten van de mens, van de vrouw, van het kind, van het dier, van het milieu dan aan een bewustzijn van het leven, in staat overal haar soevereiniteit te verzekeren. Het misprijzen van de mens voor het dier en voor de boom die hij neerhaalt uit wellust naar macht en profijt is van dezelfde onmenselijke essentie als het misprijzen van de mens voor de mens, oorsprong van de wreedheid van elke uitbuiting. De schoonheid van al wat leeft is de op handen zijnde poëzie.

Niets kan een mens meer schaden dan de mens zelf. Étienne de la Boétie zegt in enkele lijnen wat miljoenen denkende mensen hebben willen negeren om zichzelf niet te moeten scheppen: *"Beslis gewoon niet meer onderdanig te zijn, en kijk, je bent vrij ... Welk ongeluk heeft de mens - het enige wezen dat werd geboren om echt vrij te zijn - in die mate kunnen ontaarden dat hij de herinnering aan zijn oerstaat is vergeten evenals het verlangen om die terug in te nemen?"*

Het leven heeft voorrang op de economie. Dat is de individuele en collectieve praktijk waaruit de ware internationale van de mens zal groeien.

Het leven speelt zich af op elk ogenblik, met of tegen ons, al naargelang de wil en de luciditeit die we erin leggen, of niet.

We erkennen geen andere wetten dan de wetten die bijdragen tot de vooruitgang van het leven.

De revolutie is niets anders dan de beweging die de realiteit van het leven oplegt aan de economische realiteit die het leven verwerpt.

We hebben licht gebracht in een hoofd dat werd verduisterd door het belang in plaats van het in een hart te plaatsen dat geobsedeerd is door vrijgevigheid. De geest is de werkende functie geweest van een lijf dat werd afgescheiden van zichzelf en van de wereld. Alleen de scheppende daad bezit de sleutel van de eenheid.

Het levende is het gevoelige hart van een heelal dat het onze is gebleven ondanks dat we er elk ogenblik van worden beroofd. Niets verwijdert er ons meer van dan de toestand van berusting waarin de begeerte afneemt.

Een maatschappij geeft een idee van haar schande wanneer ze applaudisseert voor de list van het roofdier dat streelt om te bedriegen, en wanneer ze zich openstellen voor de wereld en de mensen zonder voorbehoud vertrouwen, voor dwaasheid neemt.

Hoe gemakkelijk toch verspreidde zich de reflex van de dood! Het volstond de ijzeren regel van het verbod te laten neerkomen op de aangeboden hand van de begeerte. De aan het levende toegebrachte wonde veranderde dan in een razernij tot kwetsen en zelfkwetsing. Geen enkele ethiek heeft de macht dergelijke rampzalige schikkingen recht te zetten. Het is aan de basis, de wortel, dat moet worden opgetreden, en in de kindertijd, zodat de onschuld de marteltuigen uit een verdwenen verleden van haar weg kan uitsluiten; het schuldgevoel, de opoffering, de zelfverloochening, de angst, de onderdanigheid, het misprijzen voor zichzelf en de anderen, het opkroppen en de dwangmatige uitbarstingen, het gesjacher van vraag en aanbod, de walmen van de machtswil, de competitie en de concurrentie.

Het plezier, de vreugde, het genot dat ons ten deel viel, is volledig het onze. Alleen het menselijke misprijzen was in staat die toe te schrijven aan de zorgzaamheid van de goden, van het toeval of van anderen. Hun gratie wordt ons niet toebedeeld uit een hiernamaals of een elders. Ze zijn afkomstig uit een begeerte, een verlangen dat wordt geput uit een onstuimige flux van een in ons kolkend leven. Een begeerte die we hebben geschapen terwijl ze zichzelf en ons maakte.

De nieuwe mens ontstaat uit een ontdekking van elk gebaar, elke gedachte, elk ogenblik, met de speelsheid en de zorgeloosheid die wordt verleend door de onverzettelijke en discrete wil: "Wordt wat je begeert zodat elke begeerte het leven in jou vergroot."

We zullen de eeuwigheid en het universele die ons werden ontnomen door de

bedrieglijke uitvinding van de Goden, teruggeven aan de levenswil.

Het ergste gevolg van het werk is de productie van een tijd die tegen ons werkt. Die tot in het lijf doordringt dat zich blijkbaar in rusttoestand bevindt, tot in de begeerte die zich noest zoekt, verdwaalt en niet wordt herkend.

Zich ontdoen van een dergelijke corrosie valt waarschijnlijk onder de ijdelheid van het ijzer dat zich, ondergedompeld in een emmer water, wil behoeden voor de roest. Maar de corruptie, het alomtegenwoordige verval schuilt ook in die waarschijnlijkheid. De enorme realiteit der dingen die ons onderdrukt, is het gevolg van een betovering waarvan de doeltreffendheid het territorium van de handelswaar beslaat, maar die wordt tenietgedaan overal waar het genot de realiteit invoert van het leven en de mensen die er in volle bewustzijn aan deelnemen. De kosteloosheid van het plezier is machtig genoeg om de wereld van het werk en de handelsrealiteit te vernietigen.

Geef geen enkele van je begeerten op en verwacht niets, alsof alles je ooit wel zal te beurt vallen. De levenswil creëert een inwendige noodzakelijkheid waarop de noodzakelijkheden worden gebroken van een economie die is geroepen zichzelf te vernietigen.

Heel de kunst van de begeerte zit in het louteren, het verfijnen van een onverzadigbaarheid zonder te vervallen in het onbevredigde, in de ontevredenheid.

De strelende hand is ook de scheppende hand. Zij is de kindertijd van een levensstijl die het roofdierachtige gebaar van de werkende hand afschaft.

Het onderwijs van het kind impliceert een verkenning van de mogelijkheden waarbij de kunst van het vermijden van het gevaar ontheft van het terugvallen op het verbod. Wat wel of niet moet worden gedaan, de wetenschap van het genoeg en het ongenoeg, onderwijst beter dan de waarschuwingen en berispingen die de oude angst voor het leven stiekem indruppelen. Hoe meer het leven aansterkt, hoe beter het spelenderwijs de gevaren vermijdt die haar bedreigen.

De creatie heeft haar twijfels, haar dwalingen, haar kwellingen, haar lijden maar heeft het voorrecht die te verdrinken in de dronkenschap van het leven waaraan ze zich laaft. Ze heeft ook het genie de knopen door te hakken en zich te ontdoen van de hechtingen waarin ze het ongeluk heeft verstrikt te raken. Arbeid kent alleen de slijtage van de pijnen die tot de dood lijden.

Indien we smachten naar rust en luiheid, dan is het naar wat we toegewezen zouden krijgen van een levenswil die dermate wordt aangewakkerd dat ze zonder ons en voor ons voortdurende geluk optreedt. Een "Es muss sein" dat de inspiratie is van een bestemming waar alleen gelukkige gebeurtenissen voorkomen, een "dubbelganger" uit het voorgeborchte van de dood zoals ingebeeld door de oude Egyptenaren die hem in het leven projecteerden

met de opdracht er de onvolkomenheden van bij te schaven. We willen geen dromen meer die op nachtmerries uitdraaien, we willen geen realiteit meer die werd goedgekeurd door het delirium van de rendabiliteit die over de wereld heerst.

We hebben het leven afgeleerd terwijl we leerden afpingelen. De relatie van ruil en uitbuiting bracht in de kennis en de wetenschappen een onmenselijke vastberadenheid aan die het gebruik ervan altijd heeft bedorven. We zullen het afpingelen afleren door te leren leven en de smaak voor het leren en de passie voor de zelfinstructie baseren op de kosteloosheid van de affectieve relatie.

Het mysterie dat blijft bestaan in het verloop van een bestemming, hoe vastberaden we ook zijn om dat verloop te beheersen, maakt deel uit van het mysterie van de poëzie. Het belangrijkste is niet dat de mooiste ingevingen op een sissert uitdraaien maar dat de wil onaangetaast blijft om onverwijld koers te houden op het leven.

We willen ons niet blootgeven aan de anderen en we willen ons ook niet verstoppen voor onszelf. Het overleven stelt haar gebreken en de schande van haar pleziertjes tentoon. Een geheime overtuiging die zichzelf bepaalt zonder zich te moeten bewijzen volstaat voor de levenswil. Ze is de radicale en niet mee te delen subjectiviteit, nochtans aanwezig en merkbaar.

Het individu dat zijn menselijke bestemming vervult door de harmonieuze verwezenlijking van zijn begeerten vangt het project van de totale mens aan. Vanaf nu ontheft de anti-Sisyphus ons van alle mythe.

Wat niet bijdraagt tot de ontplooiing van elke mens en van zijn natuurlijke omgeving valt onder de barbarij die wordt onderhouden door de berusting en het parasitisme.

Het gebied bevrijden van de financiële onderdrukking en obsessie die het verwoesten, is een situatie scheppen waarbij de creatie van de omgeving en de individuele creatie van ieders dagelijkse leven onafscheidelijk hand in hand gaan. Het leven tekent de begeerten zoals de natuur haar landschappen. Het is aan de mens zich er een weg door te banen en ze met welbehagen te vervolmaken.

De liefde voor het plezier zonder de liefde voor het leven is warmte zoeken in de armen van de dood. De "bon vivant", de levensgenieter zwelgt tot hij erin stikt. Het leven keert zich eveneens om in het salariaat, de hysterie van het verminkte lijf, de emotionele pest, de wrok en de pleziertjes van het overleven waar het kadaver wordt vetgemest met het beste. Het vereist alle gekkernij van de wanhoop en de ellende om zich op de borst te kloppen voor wat doodt in plaats van alles terug te voeren naar het leven zonder zich van slag te laten brengen.

Het fanatisme verwijt zijn volgelingen voortdurend niet genoeg te geloven, te

vertrouwen, waarmee wordt bedoeld dat ze zichzelf niet totaal afzweren ten voordele van wat hen negeert. Inzetten op het leven is de basis van een geloof, van een vertrouwen zonder verblinding noch fanatisme, een zelfvertrouwen dat een eeuwige terugkeer van de creatieve krachten verwezenlijkt.

De langste weg en de kortste weg leiden ons allebei naar de kindertijd toen de wereld ervan droomde zich waar te maken. Uit ons diepste welt de adem van het leven op die krachtig de dood zal wegblazen, of toch minstens het stof ervan dat nu nog het bestaan bedekt.

Dermate intens *sujet et objet*, individu en voorwerp van begeerte willen zijn dat het leven wordt herboren tot in het verlangen toe dat zich niet heeft weten verwezenlijken.

Inzetten op de levenswil: de onuitvoerbaarheid doet de begeerte niet teniet, het is de standvastigheid van de begeerte die de onuitvoerbaarheid tenietdoet.

Elke gedachte, hoe universeel ze zich ook wil, haalt haar betekenis uit de dialoog met het lijf. Wat niet afkomstig is uit de zintuigen die zich oefenen in geluk, verwoest de aarde.

Wij zijn de kinderen van een verwoeste wereld die proberen te worden herboren in een te scheppen wereld. Leren mens worden is de enige radicaliteit.

Men kan zichzelf niet zijn en het lot dat ons overvalt aan de anderen wijten. Zich neerleggen bij de gang van zaken onderschrijft onze ellende beter dan gelijk welke macht zou kunnen. We hebben niets te verwachten van wie dan ook behalve van onszelf en - korte metten makend met elke verwachting - van de durf die de woede van de onmacht die ijvert voor onze vernietiging, omdraait ten gunste van het leven.

Scheppen, maken, creëren is een genot, het wordt gegeven en niet geruild. Ook gevangen in de verhandelbare vorm waarin de kunst, het ambacht of het wetenschappelijk onderzoek ze hullen, heeft het zich levend weten houden; waar de schoonheid ons ontroert zullen we ooit de menselijkheid ontdekken die er in haar almacht de dominante onmenselijkheid heeft verschalkt.

De ontluikende beschaving heeft geen ideologieën nodig, geen emblemen, geen decreten. De erkenning van het leven volstaat, en de alomtegenwoordigheid van de vrouw die het kind de gebaren van de liefde leert, die de gebaren van de creatie zijn, zodat het kind de mens, gehavend door zijn vroegere macht, die gebaren kan aanleren. De Internationale in aantocht zal geen andere stichtende daad hebben.

Het leven verspreidt zich met het verlangen, met de begeerte, niet met het woord. Wat erover kan worden gezegd of geschreven heeft alleen maar toe te juichen nutteloos te zijn of te lachen met de zinloosheid ervan.

Dat we überhaupt moeten praten over het leven omdat het tot stilte werd gereduceerd en niet voor zichzelf kan opkomen, zegt genoeg tot welke abstractie de handelsbeschaving ons dwingt om onze realiteit na te bootsen. Nu de machine die ons omdraait in onze keerzijde uiteenvalt, rest ons wel genoeg kracht om voorbij de gewoonte onszelf te verliezen, het risico te verkiezen onszelf te vinden, de inspanning om onszelf te maken en de passie om te worden herboren? Zelfs het gevaar moet worden heruitgevonden.

We hebben genoeg om handen met ons begeerde genot om belang te hechten aan tegenwerkende krachten die de mislukking kunnen rechtvaardigen. De splinter die we niet hebben kunnen vermijden verheerlijkt noch de wonde noch de pijn. De redenen wegnemen die werden opgeroepen door de pijn doorbreekt niet alleen de ziekelijke relatie die de gekwelde psychisch bindt met zijn lijden, het doet ook het onvermijdelijke karakter teniet waarmee de gebeurtenissen zich uitdossen wanneer ze ons plezier, ons welzijn verstoren.

De levenswil is voor het creatieve genot wat de machtswil was voor de toe-eigening en voor de vernietiging van de mens en de aarde.

Het einde van de roofdieren met menselijk gelaat kondigt hernieuwde zintuigen aan: het genot geeft aan de levenden terug wat de toe-eigening hen ontnam.

Omgaan met de mensen en de dingen aan de hand van het menselijke dat ze nog tentoonspreiden dient onze bedoelingen en ons plezier beter dan ze te verbannen of te vernietigen omwille van de barbarij waarmee ze ons bedreigen.

De levenskwaliteit stelt zich niet tevreden met de kwaliteit van de handelswaar. Het hedonisme zet het plezier aan het werk, alsof het niet het werk is dat nu net het plezier uitsluit. Het hedonisme is het product van een economie, een genot is een gevolg van een creatie.

De handelsmaatschappij klaagt zelf het contract aan waarmee de burger het leven afzweert in ruil voor een gegarandeerd overleven. Het bankroet van de Staat ontslaat ons van elke verplichting, die ons trouwens op bedrieglijke wijze wordt afgedwongen, te beginnen met die om te betalen vermits hij ons niet meer terugbetaalt. We hebben geen andere toevlucht dan regionale en internationale allianties waar de verscheidenheid van personen en begeerten eenzelfde en onwrikbare soevereine levenswil gemeen heeft.

Er zijn geen meesters meer, de slaven zijn overal. De prinsen, keizers, despoten, bazen, volksmenners, Staatsmannen hebben plaats gemaakt voor zakenmannen die zo begaan zijn met het lot van het geld dat hun eigen lot en dat van de aarde hen onverschillig laat. Maar de onderdrukte is nog steeds onderdrukt en bedelt om aandacht. Ze weten niet dat ze van niemand anders dan van zichzelf wat kunnen eisen, ze reiken spoken de hand.

Het bewustzijn zal nochtans greep moeten krijgen op wat leeft, er moet een plotse

mutatie gebeuren, het onderkruipsel afkomstig uit de dierlijkheid en de handelswaar moet veranderen in een mens. De extreme ontarding kan alleen maar aanleiding geven tot de extreme begeerte naar een natuur die wordt teruggegeven aan de mensheid die haar maakt.

Weten welke gang van zaken de fataliteit in de hand werkt, volstaat beslist om ons ervan te weerhouden erin te geloven. Ze zal ons nochtans achtervolgen, zoals de geest van de dode goden, zolang we aan de hand van een alchemie van elk ogenblik, de zekerheid van onze begeerten niet hebben opgelegd aan de onzekerheid van de omstandigheden.

De beste manier om zich niet te belasten met een geloof volgens hetwelk iedereen het vermogen zou hebben het eigen lot te bepalen, is te willen dat het ook zo is, ongeacht wat er gebeurt.

We sterven meestal uit onoplettendheid, door te ontzien wat ons doodt in plaats van te redden wat in ons en in de wereld niets anders vraagt dan te leven. Zoals een van die komieken die best de filosofie van onze tijd belichaamt het formuleerde: "Welgezind en in goede gezondheid blijven is de beste manier om ziekten te vermijden, en de dokters die ervan leven."

Radicale alchemie opent de kern van al wat leeft voor de straling van het leven daar waar een lange praktijk van een onbewuste en vernietigende alchemie niets anders dan dodelijke stralingen genereerde. Het geluk dat we overdragen op de cellen van het lichaam en de elementen van de wereld heeft minstens het genoeg die te ontrukken aan de troosteloze cirkel waar de chemische en nucleaire verontreiniging volhardt in het vernietigen van het giftige resultaat dat ze zelf opwekt.

We zullen van de dieren en de planten moeten leren wat we hebben afgeleerd door ons genie te versjacheren.

De aarde is onze tuin. De aarde koesteren voor het genoeg van de zintuigen en volgens het ritme van de seizoenen die ook de seizoenen van het leven zijn, dat is het levenswerk waarop onze eeuwigheid is gebaseerd.

Leonard van Vinci die de uitvindingen waarvan hij het onmenselijke gebruik voorvoelde naar zijn *Notitieboeken* verwijst, klaagt hier het drama aan waaronder het genie van de mens lijdt: creëren in een wereld die verbiedt zichzelf te creëren en zodoende ook verbiedt die wereld te creëren.

In de ruïnes van een beschaving waar een technologie zich opstapelt die meestal wordt gebruikt om die beschaving te verwoesten, is de enige keuze die ons rest het geluk om zonder voorbehoud te creëren. De geboorte van de mensheid luidt het tijdperk van de scheppers in.

De creatie bevrijden van het werk waardoor ze wordt uitgebuit is de enige manier om komaf te maken met de uitbuiting die de markt overstelpt met goederen die met bloed,

zweet, lijden en verveling worden ontrukkt aan dieren, kinderen, vrouwen, mannen van alle landen.

De razernij van vernietiging door zelfvernietiging bevoordeelt de partij van de dominante corruptie die het puin oproept en doorverkoopt. De wil om de onderdrukking teniet te doen houdt de onderdrukking in stand indien ze zich niet baseert op de absolute prioriteit van de levenswil.

We leren ons eraan herinneren te leven, zoals de mensen van het overleven zich er elk ogenblik aan herinnerden te moeten sterven. We hebben nog niet ingeschat in welke mate we werden geleid door het verlangen naar een einde in plaats van eindeloos te verlangen.

Aan de kinderen die de nachtmerrie van de oude wereld zullen verjagen

Ik heb in duistere eeuwen geleefd, me optrekkend aan de frêle en verafgelegen gloed die als een ochtendgloren door de ordinaire helderheid van jullie dagen filtert. De slaap van de verbeelding wekte monsters van redelijkheid op. Een wreed vermogen tot abstractie jongleerde met syllogismen en cijfers om ons de wereldwijde arena te verhullen waar de berekening van de ijzige rente besliste over het sparen of neerhalen van mensen, kinderen, dieren en bomen. Het bloed van de beursspeculaties bevlekte de effectenhandelaars niet; de grote wateren van de begroting wasten de slachthuizen van de wereldmarkt. De zuivere geest van de zaken produceerde altijd de weerzinwekkende bruit, met de elegantie er de handen niet aan te bevulen.

Maar de winter droomt zo hartstochtelijk van de lente dat die er toch zat aan te komen. In het decor dat het geld bouwde voor het rijk van de dood, haalden jullie lichte en onzekere silhouetten diegenen weg uit de begraafplaatsen waar ze het niet langer naar hun zin hadden. Ik was een van diegenen die jullie landschappen voorvoelden, ze aanraakten in een gevoelige en wellustige benadering omdat ze de tederheid en het geweld hebben van lichamen die mekaar zoeken. In dat daarginds, zo doorvlochten van immanentie, is het vertrouwde jullie eindelijk bekend.

In de geborgenheid van het naar de andere en naar jezelf gaan zoals de regen naar de aarde gaat, hebben jullie zonder er ruchtbaarheid aan te geven het mysterie ontdekt van de plant, van het dier, van de steen, van het kind van waaruit de mannen en de vrouwen nu leren geboren worden.

Jullie doorzoeken dansend of strompelend de natuurlijke parken van de kennis. Jullie leren de betoveringen van Orpheus. Uit een onbeduidend akkoord ontspringen de wonderen van het avontuur en dezelfde en ook verschillende schoonheid van de pad en de orchidee.

In het diepst van het woud der begeerten, waar iedereen het labirint doorkruist dat hij stapvoets uitvindt, springt geen enkele draak tevoorschijn die niet kan worden bedaard door wie er uit onhandigheid, angst of perversiteit, het gevaar van opriep.

In de ogen van het plezier bestaat niets anders dan het leven. Het menselijke genie heeft jullie naar het unanieme hart geleid van het lijf en van de aarde, waar de kracht huist die niet sterft, de wortel herstelt zich telkens met zijn bloed en sappen.

Waarom jullie zorgen maken over een andere erfenis dan het enige ogenblik van jullie geboorte dat jullie het onvergelijkbare voorrecht verleende om uniek en toch overal aanwezig te zijn waar alle leven wordt herboren en zich voortzet?

De wetenschap die zich in jullie hernieuwt, wordt verstrekt zonder voorbehoud noch terughoudendheid, naargelang de nieuwsgierigheid tijdens de feesten van de inspiratie, de seizoenen en de leeftijden in vuur en vlam zet. Liefhebbend en geliefd, waarom zouden jullie genoeg nemen met toezicht houden of bescherming zoeken? Jullie volstaat het zwerven doorheen de magnetische velden van het leven om de kunst van de aantrekking te kennen die het pad dat langzaam wordt getrokken tussen de kluwens van de anderen en van jezelf met

de gratie van een slang laat kronkelen, wezens en dingen aantrekkend en afstotend op het ritme van de tijd.

Doordrongen van het plezier te bestaan, zijn jullie jezelf en voor de andere zonder dat niets of niemand jullie kan grijpen en vangen. Jullie beloven de beloftes die het leven jullie doet, na te komen zonder rekenschap af te leggen aan wie dan ook. Wat jullie proberen te leven op het puntje van de begeerte kan door niemand anders dan jullie worden uitgevoerd. Jullie dartelen alleen, gewapend met de enige kracht die wapenuitrusting en harnas overbodig maakt, de gezellen van de dood en het sarcasme van de kadavers versmadend. De lach van het leven verteert de doodskisten.

Er is geen beloning omdat er geen bestraffing meer is. Er is alleen genot, meer vastberaden te groeien en zich te verfijnen dan zich te verdedigen en ten strijde te trekken tegen wat belemmert en negeert.

Gelukkig zij die, voorbij elk gevoel van welslagen of tegenslagen, zonder verwaandheid nog zelfmisprijzen, de draad van het labirint van het leven ontrollen en toegeven: ik heb uit de grond van mijn hart gewenst dat het zo zou zijn.

Dergelijke dingen zijn alleen mogelijk op aarde.

25 juli 1996

Vertaling Geert Carpels, juli 2026.